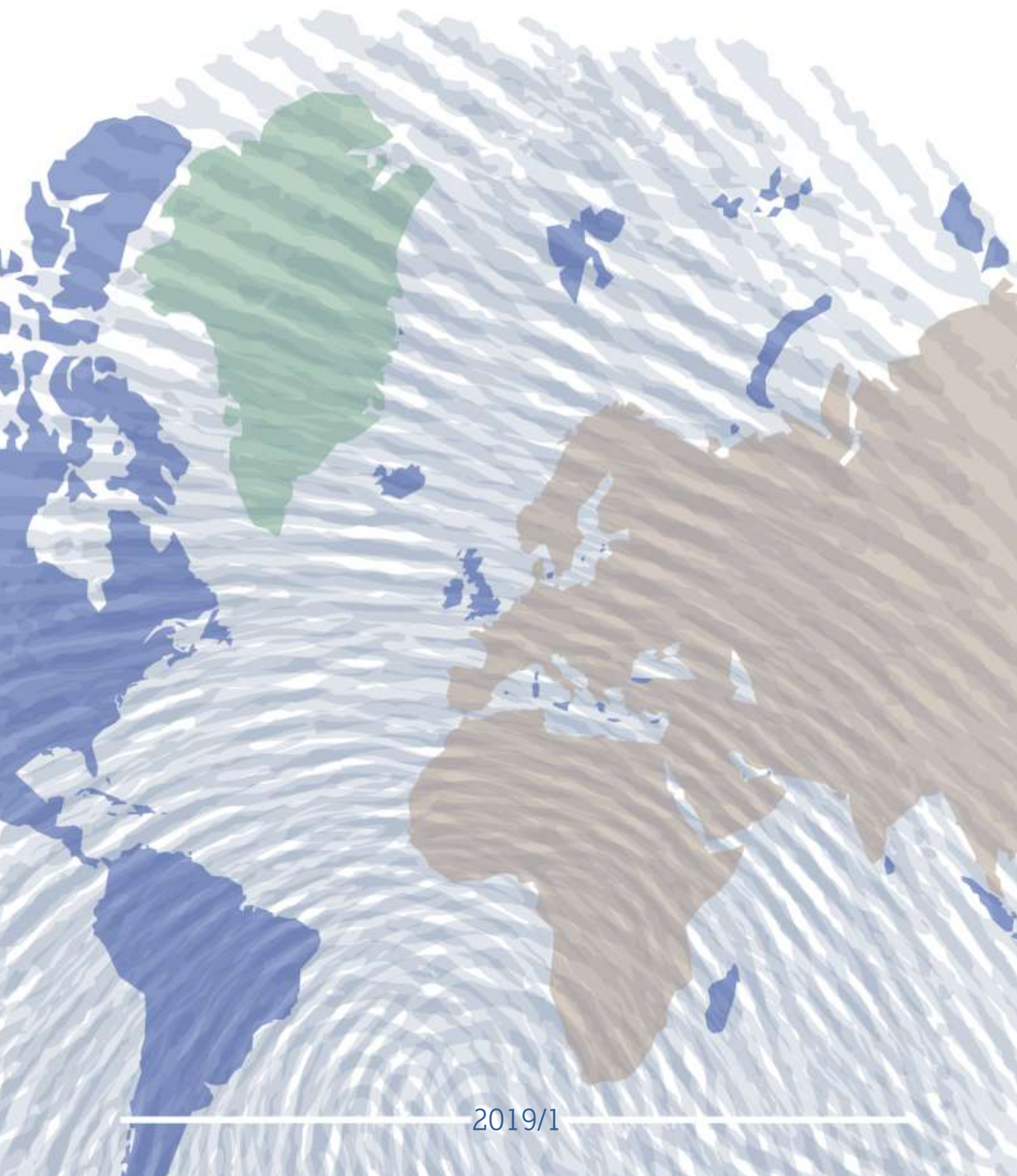

Revue@dipr.be

REVUE DE DROIT INTERNATIONAL PRIVE

Tijdschrift@ipr.be

TUJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

18de jaargang –
18ième année

Redactie – Rédaction:

Ilse Couwenberg (Hof van Cassatie)
Johan Erauw (UGent)
Marc Fallon (UCLouvain la Neuve)
Stéphanie Francq (UCLouvain la Neuve)
Thalia Kruger (UAntwerpen)
Johan Meeusen (UAntwerpen)
Marta Pertegás Sender (UAntwerpen, UMaastricht)
Geert Van Calster (KU Leuven)
Cedric Vanleenhove (UGent)
Jinske Verhellen (UGent)
Patrick Wautelet (ULiège)

Samenstelling van dit nr. – Composition de ce n°:

Leontine Bruijnen – Sarah Den Haese – Laura
Deschuyteneer – Jinske Verhellen

Uw bijdragen

Bijdragen voor het tijdschrift kunnen via e-mail worden
toegezonden op het adres: tijdschrift@ipr.be. Het
tijdschrift werkt met een double-blind peer review.
Publicatie gebeurt alleen na controle door de
redactieraad.

Vos contributions

Vos contributions pour la revue peuvent être envoyées à
l'adresse suivante : revue@dipr.be. La revue fonctionne
selon le système de double-blind peer review. La
publication est soumise à l'accord du comité de
rédaction.

Citeerwijze

Tijdschrift@ipr.be 2019/1

Mode de citation

Revue@dipr.be 2019/1

ISSN 2030-4072

INHOUD/CONTENU

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Molla
Sali tegen Griekenland, arrest van 19 december 2018

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Khusnutdinov en X tegen
Rusland, arrest van 18 december 2018

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Naït-Liman tegen
Zwitserland, arrest van 15 maart 2018

Hof van Justitie, zaak C-635/17, E. tegen Staatssecretaris van Veiligheid en
Justitie, arrest van 13 maart 2019

Hof van Justitie, zaak C-221/17, M. G. Tjebbes, G. J. M. Koopman, E. Saleh
Abady, L. Duboux tegen Minister van Buitenlandse Zaken, arrest van 12
maart 2019

Hof van Justitie, zaak C-579/17, BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u.
Abfertigungskasse tegen Gradbeništvó Korana d.o.o., arrest van 28
februari 2019

Hof van Justitie, zaak C-630/17, Anica Milivojević tegen Raiffeisenbank St.
Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen, arrest van 14 februari 2019

Hof van Justitie, zaak C-554/17, Rebecka Jonsson tegen Société du Journal
L'Est Républicain, arrest van 14 februari 2019

Hof van Justitie, zaak C-535/17, NK tegen BNP Paribas Fortis NV, arrest van
6 februari 2019

Hof van Justitie, zaak C-149/18, Agostinho da Silva Martins tegen Dekra
Claims Services Portugal SA, arrest van 31 januari 2019

Hof van Justitie, zaak C-102/18, Klaus Manuel Maria Brisch, arrest van 17
januari 2019

Hof van Justitie, zaak C-386/17, Stefano Liberato tegen Luminita Luisa
Grigorescu, arrest van 16 januari 2019

Hof van beroep Antwerpen, arrest van 22 maart 2017

Cour d'appel de Bruxelles, arrêt du 10 août 2018

Hof van beroep Gent, arrest van 9 mei 2018

Familie rechtbank Antwerpen (afd. Antwerpen), vonnis van 12 december
2018

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 13 december
2018

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 18 oktober
2018

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 15 februari
2018

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 29 juni 2017

Ondernemingsrechtbank Antwerpen (afd. Hasselt), vonnis van 11
december 2018

Ondernemingsrechtbank Leuven, vonnis van 19 november 2018

RECHTSLEER/DOCTRINE

Driek Deferme (KU Leuven) – Feitelijke samenwoners en de internationale
bevoegdheid over onroerende goederen in onverdeeldheid in het
buitenland

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

INHOUDSOPGAVE/TABLE DES MATIÈRES

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE	7
Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Molla Sali tegen Griekenland, arrest van 19 december 2018	7
Toepasselijk recht – Erfopvolging – Automatische toepassing van de Sharia in Griekenland op moslimminderheid – Geloof erflater – Testament opgesteld naar Grieks recht – Rechten van minderheden – Artikel 14 EVRM (verbod van discriminatie) – Artikel 1 Protocol 1 EVRM (bescherming van eigendom)..	7
Droit applicable – Succession – Application automatique de la Sharia en Grèce à la minorité musulmane – Confession du défeunt – Testament rédigé selon le droit grec – Droits des minorités – Article 14 CEDH (prohibition de la discrimination) – Article 1, Protocole I CEDH (protection du droit de propriété)	7
Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Khusnutdinov en X tegen Rusland, arrest van 18 december 2018.	8
Ouderlijke verantwoordelijkheid – Terugkeer kind – Verblijfplaats kind – Geen schending van artikel 8 EVRM – Recht op respect voor het privé- en familieleven – Belang van het kind – Hereniging ouder met kind – Lengte procedures – Geen schending van artikel 13 EVRM – Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.....	8
Responsabilité parentale – Retour de l’enfant – Résidence de l’enfant – Absence de violation de l’article 8 CEDH – Droit au respect de la vie privée et de la vie familiale – Intérêt de l’enfant – Réunion de l’enfant avec son parent – Durée des procédures – Absence de violation de l’article 13 CEDH – Droit à un recours effectif	8
Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Naït-Liman tegen Zwitserland, arrest van 15 maart 2018.....	9
Internationale bevoegdheid – Recht op toegang tot de rechter – Geen schending artikel 6 EVRM – Compensatie voor foltering – Noodforum	9
Compétence internationale – Droit d’accès au juge – Absence de violation de l’article 6 CEDH – Dommages et intérêts pour torture – For de nécessité	9
Hof van Justitie, zaak C-635/17, E. tegen Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, arrest van 13 maart 2019	10
Prejudiciële verwijzing – Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Immigratiebeleid – Recht op gezinshereniging – Richtlijn 2003/86/EG – Uitsluitingen van de werkingssfeer van de richtlijn – Artikel 3, lid 2, onder c) – Uitsluiting van subsidiair beschermden – Uitbreiding door het nationale recht van het recht op gezinshereniging tot die personen – Bevoegdheid van het Hof – Artikel 11, lid 2 – Ontbreken van officiële bewijsstukken waaruit de gezinsband blijkt – Gegeven uitleg onvoldoende plausibel geacht – Op de autoriteiten van de lidstaten rustende verplichtingen om aanvullende stappen te ondernemen – Grenzen	10
Renvoi préjudiciel – Espace de liberté, de sécurité et de justice – Politique relative à l’immigration – Droit au regroupement familial – Directive 2003/86/CE – Exclusions du champ d’application de la directive – Article 3, paragraphe 2, sous c) – Exclusion des personnes bénéficiaires d’une protection subsidiaire – Extension par le droit national du droit au regroupement familial aux dites personnes – Compétence de la Cour – Article 11, paragraphe 2 – Absence de pièces justificatives officielles attestant des liens familiaux – Explications considérées comme étant insuffisamment plausibles – Obligations incombant aux autorités des États membres d’effectuer des démarches complémentaires – Limites.....	10
Hof van Justitie, zaak C-221/17, M. G. Tjebbes, G. J. M. Koopman, E. Saleh Abady, L. Duboux tegen Minister van Buitenlandse Zaken, arrest van 12 maart 2019	11
Prejudiciële verwijzing – Burgerschap van de Europese Unie – Artikel 20 VWEU – Artikelen 7 en 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Bezit van zowel de nationaliteit van een lidstaat als die van een derde staat – Verlies van rechtswege van zowel de nationaliteit van een lidstaat als het burgerschap van de Unie – Gevolgen – Evenredigheid	11
Renvoi préjudiciel – Citoyenneté de l’Union européenne – Article 20 TFUE – Articles 7 et 24 de la charte des droits fondamentaux de l’Union européenne – Nationalités d’un État membre et d’un État tiers – Perte de plein droit de la nationalité d’un État membre et de la citoyenneté de l’Union – Conséquences – Proportionnalité	11

Hof van Justitie, zaak C-579/17, BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse tegen Gradbeništvó Korana d.o.o., arrest van 28 februari 2019	12
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 1215/2012 (Brussel <i>Ibis</i>) – Artikel 1, lid 1 – Werkingssfeer – Burgerlijke en handelszaken – Artikel 1, lid 2 – Uitgesloten zaken – Sociale zekerheid – Artikel 53 – Verzoek tot afgifte van het certificaat waaruit blijkt dat de door het gerecht van oorsprong gegeven beslissing uitvoerbaar is – Uitspraak betreffende een vordering inzake toeslagen op vakantiegeld die een socialezekerheidsorgaan uit hoofde van de detachering van werknemers heeft op een werkgever – Uitoefening van een rechtsprekende activiteit door het gerecht waarbij de zaak aanhangig is gemaakt.....	12
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 1215/2012 (Bruxelles <i>Ibis</i>) – Article 1er, paragraphe 1 – Champ d’application – Matière civile et commerciale – Article 1er, paragraphe 2 – Matières exclues – Sécurité sociale – Article 53 – Demande de délivrance du certificat attestant que la décision rendue par la juridiction d’origine est exécutoire – Jugement portant sur une créance constituée de suppléments pour l’indemnité de congés payés détenue par un organisme de sécurité sociale contre un employeur au titre du détachement de travailleurs – Exercice par la juridiction saisie d’une activité juridictionnelle	12
Hof van Justitie, zaak C-630/17, Anica Milivojević tegen Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen, arrest van 14 februari 2019	13
Prejudiciële verwijzing – Artikelen 56 en 63 VWEU – Vrij verrichten van diensten – Vrij verkeer van kapitaal – Nationale regeling die voorziet in de nietigheid van met een onbevoegde kredietgever gesloten kredietovereenkomsten met internationale aspecten – Verordening 1215/2012 (Brussel <i>Ibis</i>) – Artikel 17, lid 1 – Kredietovereenkomst die door een natuurlijke persoon is gesloten met het oog op het aanbieden van accommodatie aan toeristen – Begrip ‘consument’ – Artikel 24, punt 1 – Exclusieve bevoegdheden inzake zakelijke rechten op onroerende goederen – Vordering tot nietigheid van een kredietovereenkomst en tot doorhaling van een zakelijke zekerheid in het kadaster	13
Renvoi préjudiciel – Articles 56 et 63 TFUE – Libre prestation des services – Libre circulation des capitaux – Réglementation nationale prévoyant la nullité des contrats de crédit présentant des aspects internationaux conclus avec un prêteur non autorisé – Règlement 1215/2012 (Bruxelles <i>Ibis</i>) – Article 17, paragraphe 1 – Contrat de crédit conclu par une personne physique en vue d’une prestation de services d’hébergement touristique – Notion de “consommateur” – Article 24, point 1 – Compétences exclusives en matière de droits réels immobiliers – Action en nullité d’un contrat de crédit et en radiation du registre foncier de l’inscription d’une sûreté réelle.....	13
Hof van Justitie, zaak C-554/17, Rebecka Jonsson tegen Société du Journal L’Est Républicain, arrest van 14 februari 2019.....	14
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Europese procedure voor geringe vorderingen – Verordening 861/2007 (Geringe vorderingen) – Artikel 16 – ‘In het ongelijk gestelde partij’ – Proceskosten – Verdeling – Artikel 19 – Procesrecht van de lidstaten	14
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Procédure européenne de règlement de petits litiges – Règlement 861/2007 (Petits litiges) – Article 16 – “Partie qui succombe” – Frais de procédure – Répartition – Article 19 – Droits procéduraux des États membres	14
Hof van Justitie, zaak C-535/17, NK tegen BNP Paribas Fortis NV, arrest van 6 februari 2019	15
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Verordeningen 44/2001 (Brussel I) en 1346/2000 (Insolventie) – Respectieve werkingssfeer – Faillissement van een gerechtsdeurwaarder – Vordering van de curator belast met het beheer en de vereffening van de boedel.....	15
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Règlements 44/2001 (Bruxelles I) et 1346/2000 (Insolvabilité) – Champs d’application respectifs – Faillite d’un huissier de justice – Action introduite par le syndic en charge de l’administration et de la liquidation de la faillite	15

Hof van Justitie, zaak C-149/18, Agostinho da Silva Martins tegen Dekra Claims Services Portugal SA, arrest van 31 januari 2019	16
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen – Verordening 864/2007 (Rome II) – Artikelen 16 en 27 – Bepalingen van bijzonder dwingend recht – Richtlijn 2009/103/EG – Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor motorrijtuigen – Artikel 28	16
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Loi applicable aux obligations non contractuelles – Règlement 864/2007 (Rome II) – Articles 16 et 27 – Dispositions impératives dérogatoires – Directive 2009/103/CE – Assurance de la responsabilité civile automobile – Article 28....	16
Hof van Justitie, zaak C-102/18, Klaus Manuel Maria Brisch, arrest van 17 januari 2019	17
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 650/2012 (Erfrecht) – Artikel 65, lid 2 – Europese erfrechtverklaring – Aanvraag van een erfrechtverklaring – Uitvoeringsverordening 1329/2014 – Verplicht dan wel facultatief karakter van het formulier dat krachtens artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening nr. 1329/2014 is vastgesteld	17
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 650/2012 (Successions) – Article 65, paragraphe 2 – Certificat successoral européen – Demande de certificat – Règlement d’exécution 1329/2014 – Caractère obligatoire ou facultatif du formulaire établi en vertu de l’article 1er, paragraphe 4, du règlement d’exécution no 1329/2014	17
Hof van Justitie, zaak C-386/17, Stefano Liberato tegen Luminita Luisa Grigorescu, arrest van 16 januari 2019 18	
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van onderhoudsverplichtingen – Verordening 44/2001 (Brussel I) – Artikel 5, punt 2 – Artikel 27 – Artikel 35, lid 3 – Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake ouderlijke verantwoordelijkheid – Verordening 2201/2003 (Brussel IIbis) – Artikel 19 – Aanhangigheid – Artikel 22, onder a) – Artikel 23, onder a) – Niet-erkenning van beslissingen wegens kennelijke strijd met de openbare orde – Artikel 24 – Verbod om de bevoegdheid van het oorspronkelijke gerecht te toetsen – Weigeringsgrond gebaseerd op schending van de regels inzake aanhangigheid	18
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière d’obligations alimentaires – Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Article 5, point 2 – Article 27 – Article 35, paragraphe 3 – Compétence, reconnaissance et exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale – Règlement 2201/2003 (Bruxelles IIbis) – Article 19 – Litispendance – Article 22, sous a) – Article 23, sous a) – Non-reconnaissance des décisions en cas de contrariété manifeste avec l’ordre public – Article 24 – Interdiction de procéder au contrôle de la compétence de la juridiction d’origine – Motif de non-reconnaissance fondée sur une méconnaissance des règles de litispendance	18
Hof van beroep Antwerpen, arrest van 22 maart 2017	19
Internationale bevoegdheid – Relatie van samenleven – Geen toepassing van artikel 22, 1° Verordening 44/2001 (Brussel I) – Verkoop van buitenlands onroerend goed	19
Compétence internationale – Relation de vie commune – Pas d’application de l’article 22, 1° Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Vente d’un bien immobilier situé à l’étranger	19
Cour d’appel de Bruxelles, arrêt du 10 août 2018	28
Nationalité – Article 24 CNB – Recouvrement de la nationalité belge – Indépendance du Congo – Perte de la nationalité – Belge de statut congolais – Belge de status colonial	28
Nationaliteit – Artikel 24 WBN – Herverkrijging van de Belgische nationaliteit – Onafhankelijkheid van Congo – Verlies van de Belgische nationaliteit – Belg met Congolees statuut – Belg met koloniaal statuut	28
Hof van beroep Gent, arrest van 9 mei 2018	40
Internationale bevoegdheid – Verordening 44/2001 (Brussel I) – Artikel 23, lid 1, b) – Forumkeuze – Algemene factuurvoorwaarden – Toepasselijk recht – Weens Koopverdrag (CISG) – Artikel 35 – Non-	

conformiteit van het geleverde goed – Artikel 36 – Aansprakelijkheid van de verkoper – Bewijs – Verzoek deskundigenonderzoek afgewezen – Verzoek getuigenbewijs afgewezen – Schadebeding in algemene voorwaarden	40
Compétence internationale – Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Article 23, al. 1, b – Clause d’élection de for – Conditions générales apparaissant sur une facture – Droit applicable – Convention de Vienne (CVIM) – Article 35 – Non-conformité des biens livrés – Article 36 – Responsabilité du vendeur – Preuve – Requête visant à nommer un expert refusée – Requête visant à produire un témoin refusée – Clause pénale dans les conditions générales	40
Familierechtbank Antwerpen (afd. Antwerpen), vonnis van 12 december 2018	52
Erkenning – Echtscheiding – Marokkaanse authentieke akte – Verstoting – Artikelen 78-93 Marokkaans Familiewetboek – Franse vrouw – Gewone verblijfplaats in België – Kwalificatie echtscheiding – Geen toepassing van artikel 57 WIPR – Artikel 25 WIPR – Geen weigeringsgronden	52
Reconnaissance – Divorce – Acte authentique marocain – Répudiation – Articles 78 à 93 du Code de la famille marocain – Epouse française – Résidence habituelle en Belgique – Qualification du divorce – Pas d’application de l’article 57 CODIP – Article 25 CODIP – Pas de motif de refus	52
Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 13 december 2018	56
Toepasselijk recht – Afstamming – Artikel 62 WIPR – 2 in 1-vordering – Vordering vaststelling vaderschap – Ivoriaans recht – Gerechtelijke vaststelling vaderschap	56
Droit applicable – Filiation – Article 62 CODIP – Demande deux-en-un – Demande en constatation de paternité – Droit ivoirien – Etablissement judiciaire de la paternité	56
Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 18 oktober 2018	59
Internationale bevoegdheid – Toepasselijk recht – Afstamming – Betwisting vaderschap – Artikel 61 WIPR – Gewone verblijfplaats van het kind – Artikel 62, § 1 WIPR – Toepassing Nepalees recht – Artikel 15, § 2 WIPR – Onmogelijkheid om vreemd recht tijdig vast te stellen – Toepassing Belgisch recht – Aanhouding vordering tot vaststelling vaderschap	59
Compétence internationale – Droit applicable – Filiation – Contestation de paternité – Article 61 CODIP – Résidence habituelle de l’enfant – Article 62, § 1 CODIP – Application du droit du Népal – Article 15, § 2 CODIP – Impossibilité de déterminer en temps utile le contenu du droit étranger – Application du droit belge – Sursis à statuer sur l’action en constatation de paternité	59
Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 15 februari 2018	63
Toepasselijk recht – Afstamming – Artikel 62 WIPR – 2-in-1-vordering – Vordering tot betwisting vaderschap – Aanhouding vordering tot vaststelling vaderschap	63
Droit applicable – Filiation – Article 62 CODIP – Action deux-en-un – Action en contestation de paternité – Sursis à statuer sur l’action en constatation de paternité	63
Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 29 juni 2017	66
Internationale bevoegdheid – Toepasselijk recht – Afstamming – Artikel 61 WIPR – Artikel 62 WIPR – 2-in-1-vordering – Meerderheidsvisie – Vordering tot betwisting vaderschap naar Italiaans recht – Artikel 63 WIPR – Bewijsmiddelen – Kostprijs DNA-onderzoek – Paterniteitsonderzoek	66
Compétence internationale – Droit applicable – Filiation – Article 61 CODIP – Article 62 CODIP – Action deux-en-un – Approche majoritaire – Action en contestation de paternité selon le droit italien – Article 63 CODIP – Modes de preuve – Coût d’une analyse ADN – Enquête de paternité	66
Ondernemingsrechtbank Antwerpen (afd. Hasselt), vonnis van 11 december 2018	71
Betalingsbevel – Verordening 1896/2006 (Betalingsbevel) – Artikel 16 – Verweerschrift tegen het Europees betalingsbevel – Termijn indienen verweerschrift – Rechtstreekse betekening of kennisgeving – Artikel 15 – Duits recht – Nationale civielrechtelijke procedure – Artikel 17 – Internationale bevoegdheid – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 26 – Stilzwijgende aanvaarding	71
Injonction de payer – Règlement 1896/2006 (Injonction de payer) – Article 16 – Opposition à l’injonction de payer européenne – Délai pour l’introduction de l’opposition – Signification ou notification directe –	

Article 15 – Droit allemand – Procédure civile de droit national – Article 17 – Compétence internationale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles <i>Ibis</i>) – Article 26 – Acceptation tacite	71
Ondernemingsrechtbank Leuven, vonnis van 19 november 2018	81
Internationale bevoegdheid – Verordening 1215/2012 (Brussel <i>Ibis</i>) – Artikel 25 – Forumkeuze – Algemene voorwaarden – Stilzwijgende aanvaarding – Wilsovereenstemming tussen partijen – Vormvereisten voldaan – Belgische rechter onbevoegd.....	81
Compétence internationale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles <i>Ibis</i>) – Article 25 – Clause d'élection de for – Conditions générales – Acceptation tacite – Consensus entre parties – Conditions formelles remplies – Incompétence des juridictions belges	81
RECHTSLEER/DOCTRINE.....	90
Driek Deferme (KU Leuven) – Feitelijke samenwoners en de internationale bevoegdheid over onroerende goederen in onverdeeldheid in het buitenland	90
ACTUALITEIT/ACTUALITÉ.....	102

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Molla Sali tegen Griekenland, arrest van 19 december 2018

Toepasselijk recht – Erfopvolging – Automatische toepassing van de Sharia in Griekenland op moslimminderheid – Geloof erflater – Testament opgesteld naar Grieks recht – Rechten van minderheden – Artikel 14 EVRM (verbod van discriminatie) – Artikel 1 Protocol 1 EVRM (bescherming van eigendom)

Droit applicable – Succession – Application automatique de la Sharia en Grèce à la minorité musulmane – Confession du défeunt – Testament rédigé selon le droit grec – Droits des minorités – Article 14 CEDH (prohibition de la discrimination) – Article 1, Protocole I CEDH (protection du droit de propriété)

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Khusnutdinov en X tegen Rusland, arrest van 18 december 2018

Ouderlijke verantwoordelijkheid – Terugkeer kind – Verblijfplaats kind – Geen schending van artikel 8 EVRM – Recht op respect voor het privé- en familieleven – Belang van het kind – Hereniging ouder met kind – Lengte procedures – Geen schending van artikel 13 EVRM – Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel

Responsabilité parentale – Retour de l'enfant – Résidence de l'enfant – Absence de violation de l'article 8 CEDH – Droit au respect de la vie privée et de la vie familiale – Intérêt de l'enfant – Réunion de l'enfant avec son parent – Durée des procédures – Absence de violation de l'article 13 CEDH – Droit à un recours effectif

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Naït-Liman tegen Zwitserland, arrest van 15 maart 2018

Internationale bevoegdheid – Recht op toegang tot de rechter – Geen schending artikel 6 EVRM – Compensatie voor foltering – Noodforum

Compétence internationale – Droit d'accès au juge – Absence de violation de l'article 6 CEDH – Dommages et intérêts pour torture – For de nécessité

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-635/17, E. tegen Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, arrest van 13 maart 2019

Prejudiciële verwijzing – Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Immigratiebeleid – Recht op gezinshereniging – Richtlijn 2003/86/EG – Uitsluitingen van de werkingssfeer van de richtlijn – Artikel 3, lid 2, onder c) – Uitsluiting van subsidiair beschermden – Uitbreiding door het nationale recht van het recht op gezinshereniging tot die personen – Bevoegdheid van het Hof – Artikel 11, lid 2 – Ontbreken van officiële bewijsstukken waaruit de gezinsband blijkt – Gegeven uitleg onvoldoende plausibel geacht – Op de autoriteiten van de lidstaten rustende verplichtingen om aanvullende stappen te ondernemen – Grenzen

Renvoi préjudiciel – Espace de liberté, de sécurité et de justice – Politique relative à l’immigration – Droit au regroupement familial – Directive 2003/86/CE – Exclusions du champ d’application de la directive – Article 3, paragraphe 2, sous c) – Exclusion des personnes bénéficiaires d’une protection subsidiaire – Extension par le droit national du droit au regroupement familial aux dites personnes – Compétence de la Cour – Article 11, paragraphe 2 – Absence de pièces justificatives officielles attestant des liens familiaux – Explications considérées comme étant insuffisamment plausibles – Obligations incombant aux autorités des États membres d’effectuer des démarches complémentaires – Limites

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-221/17, M. G. Tjebbes, G. J. M. Koopman, E. Saleh Abady, L. Duboux tegen Minister van Buitenlandse Zaken, arrest van 12 maart 2019

Prejudiciële verwijzing – Burgerschap van de Europese Unie – Artikel 20 VWEU – Artikelen 7 en 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Bezit van zowel de nationaliteit van een lidstaat als die van een derde staat – Verlies van rechtswege van zowel de nationaliteit van een lidstaat als het burgerschap van de Unie – Gevolgen – Evenredigheid

Renvoi préjudiciel – Citoyenneté de l’Union européenne – Article 20 TFUE – Articles 7 et 24 de la charte des droits fondamentaux de l’Union européenne – Nationalités d’un État membre et d’un État tiers – Perte de plein droit de la nationalité d’un État membre et de la citoyenneté de l’Union – Conséquences – Proportionnalité

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-579/17, BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse tegen Gradbeništvo Korana d.o.o., arrest van 28 februari 2019

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 1, lid 1 – Werkingssfeer – Burgerlijke en handelszaken – Artikel 1, lid 2 – Uitgesloten zaken – Sociale zekerheid – Artikel 53 – Verzoek tot afgifte van het certificaat waaruit blijkt dat de door het gerecht van oorsprong gegeven beslissing uitvoerbaar is – Uitspraak betreffende een vordering inzake toeslagen op vakantiegeld die een socialezekerheidsorgaan uit hoofde van de detachering van werknemers heeft op een werkgever – Uitoefening van een rechtsprekende activiteit door het gerecht waarbij de zaak aanhangig is gemaakt

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Article 1er, paragraphe 1 – Champ d’application – Matière civile et commerciale – Article 1er, paragraphe 2 – Matières exclues – Sécurité sociale – Article 53 – Demande de délivrance du certificat attestant que la décision rendue par la juridiction d’origine est exécutoire – Jugement portant sur une créance constituée de suppléments pour l’indemnité de congés payés détenue par un organisme de sécurité sociale contre un employeur au titre du détachement de travailleurs – Exercice par la juridiction saisie d’une activité juridictionnelle

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-630/17, Anica Milivojević tegen Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen, arrest van 14 februari 2019

Prejudiciële verwijzing – Artikelen 56 en 63 VWEU – Vrij verrichten van diensten – Vrij verkeer van kapitaal – Nationale regeling die voorziet in de nietigheid van met een onbevoegde kredietgever gesloten kredietovereenkomsten met internationale aspecten – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 17, lid 1 – Kredietovereenkomst die door een natuurlijke persoon is gesloten met het oog op het aanbieden van accommodatie aan toeristen – Begrip ‘consument’ – Artikel 24, punt 1 – Exclusieve bevoegdheden inzake zakelijke rechten op onroerende goederen – Vordering tot nietigheid van een kredietovereenkomst en tot doorhaling van een zakelijke zekerheid in het kadaster

Renvoi préjudiciel – Articles 56 et 63 TFUE – Libre prestation des services – Libre circulation des capitaux – Réglementation nationale prévoyant la nullité des contrats de crédit présentant des aspects internationaux conclus avec un prêteur non autorisé – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Article 17, paragraphe 1 – Contrat de crédit conclu par une personne physique en vue d’une prestation de services d’hébergement touristique – Notion de “consommateur” – Article 24, point 1 – Compétences exclusives en matière de droits réels immobiliers – Action en nullité d’un contrat de crédit et en radiation du registre foncier de l’inscription d’une sûreté réelle

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-554/17, Rebecka Jonsson tegen Société du Journal L’Est Républicain, arrest van 14 februari 2019

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Europese procedure voor geringe vorderingen – Verordening 861/2007 (Geringe vorderingen) – Artikel 16 – ‘In het ongelijk gestelde partij’ – Proceskosten – Verdeling – Artikel 19 – Procesrecht van de lidstaten

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Procédure européenne de règlement de petits litiges – Règlement 861/2007 (Petits litiges) – Article 16 – “Partie qui succombe” – Frais de procédure – Répartition – Article 19 – Droits procéduraux des États membres

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-535/17, NK tegen BNP Paribas Fortis NV, arrest van 6 februari 2019

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Verordeningen 44/2001 (Brussel I) en 1346/2000 (Insolventie) – Respectieve werkingsfeer – Faillissement van een gerechtsdeurwaarder – Vordering van de curator belast met het beheer en de vereffening van de boedel

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Règlements 44/2001 (Bruxelles I) et 1346/2000 (Insolvabilité) – Champs d’application respectifs – Faillite d’un huissier de justice – Action introduite par le syndic en charge de l’administration et de la liquidation de la faillite

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-149/18, Agostinho da Silva Martins tegen Dekra Claims Services Portugal SA, arrest van 31 januari 2019

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen – Verordening 864/2007 (Rome II) – Artikelen 16 en 27 – Bepalingen van bijzonder dwingend recht – Richtlijn 2009/103/EG – Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor motorrijtuigen – Artikel 28

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Loi applicable aux obligations non contractuelles – Règlement 864/2007 (Rome II) – Articles 16 et 27 – Dispositions impératives dérogatoires – Directive 2009/103/CE – Assurance de la responsabilité civile automobile – Article 28

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-102/18, Klaus Manuel Maria Brisch, arrest van 17 januari 2019

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 650/2012 (Erfrecht) – Artikel 65, lid 2 – Europese erfrechtverklaring – Aanvraag van een erfrechtverklaring – Uitvoeringsverordening 1329/2014 – Verplicht dan wel facultatief karakter van het formulier dat krachtens artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening nr. 1329/2014 is vastgesteld

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 650/2012 (Successions) – Article 65, paragraphe 2 – Certificat successoral européen – Demande de certificat – Règlement d'exécution 1329/2014 – Caractère obligatoire ou facultatif du formulaire établi en vertu de l'article 1er, paragraphe 4, du règlement d'exécution no 1329/2014

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-386/17, Stefano Liberato tegen Luminita Luisa Grigorescu, arrest van 16 januari 2019

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van onderhoudsverplichtingen – Verordening 44/2001 (Brussel I) – Artikel 5, punt 2 – Artikel 27 – Artikel 35, lid 3 – Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake ouderlijke verantwoordelijkheid – Verordening 2201/2003 (Brussel IIbis) – Artikel 19 – Aanhangigheid – Artikel 22, onder a) – Artikel 23, onder a) – Niet-erkenning van beslissingen wegens kennelijke strijd met de openbare orde – Artikel 24 – Verbod om de bevoegdheid van het oorspronkelijke gerecht te toetsen – Weigeringsgrond gebaseerd op schending van de regels inzake aanhangigheid

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière d’obligations alimentaires – Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Article 5, point 2 – Article 27 – Article 35, paragraphe 3 – Compétence, reconnaissance et exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale – Règlement 2201/2003 (Bruxelles IIbis) – Article 19 – Litispendance – Article 22, sous a) – Article 23, sous a) – Non-reconnaissance des décisions en cas de contrariété manifeste avec l’ordre public – Article 24 – Interdiction de procéder au contrôle de la compétence de la juridiction d’origine – Motif de non-reconnaissance fondée sur une méconnaissance des règles de litispendance

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van beroep Antwerpen, arrest van 22 maart 2017

Noot Driek Deforme

Internationale bevoegdheid – Relatie van samenleven – Geen toepassing van artikel 22, 1° Verordening 44/2001 (Brussel I) – Verkoop van buitenlands onroerend goed

Compétence internationale – Relation de vie commune – Pas d'application de l'article 22, 1° Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Vente d'un bien immobilier situé à l'étranger

C.F., appellant, vertegenwoordigd door mr. A. Billen loco mr. K. Luyckx, advocaat te [...]; tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, afdeling Turnhout, van 6 november 2015;

tegen

V.C.N., geïntimeerde, vertegenwoordigd door mr. A. Lambrecht loco mr. T. Walbrecht, advocaat te [...];

I. Procedure – Feitelijke voorgaanden

1. Partijen waren feitelijk samenwonend. Hun relatie duurde van 2004 tot 2014. Partijen woonden samen in L. Partijen hebben een onroerend goed in Frankrijk, dat zij tijdens hun relatie (in 2007) samen hebben aangekocht. Op de grond hebben zij nadien een gebouw/woning opgetrokken.

Mevrouw V.C.N., hierna: de vrouw, werkte destijds in de frituur van de heer C.F., hierna: de man. De uitbating van deze frituur is in handen van een vennootschap, de cvba.

Gelet op de relatiebreuk vorderde de vrouw bij dagvaarding d.d. 07/07/2015 de vereffening en verdeling en de aanstelling van een notaris-vereffenaar.

Bij het thans bestreden vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, afdeling Turnhout, van 06/11/2015 werd de vordering van de vrouw ontvankelijk en gegrond verklaard.

De vereffening en verdeling werd bevolen van de "onverdeeldheden tussen partijen bestaan hebbende".

Tevens werd een notaris-vereffenaar aangesteld.

De eerste rechter machtigde de notaris-vereffenaar bovendien ook nog om een buitenlandse (Franse) notaris aan te stellen, met het oog op de overdracht/verkoop van het onroerend goed, gelegen in Frankrijk.

De kosten werden ten laste van de massa gelegd.

II. Voorwerp van de vorderingen

2. Het hoger beroep ingesteld door de man, appellant, strekt ertoe, bij hervorming van het bestreden vonnis, de oorspronkelijke vordering van de vrouw af te wijzen als onontvankelijk, minstens als ongegrond.

3. De vrouw, geïntimeerde, concludeert tot de bevestiging van het bestreden vonnis.

De vrouw maakt in haar conclusies ook nog voorbehoud voor wat betreft het onroerend goed van partijen, dat – zoals hoger aangehaald – in Frankrijk gelegen is. Zij beklagt zich over de langdurige leegstand en stelt dat zij hierdoor schade lijdt.

III. Toelaatbaarheid van het hoger beroep

4. Het bestreden vonnis werd niet betekend, zo is door partijen bevestigd ter zitting d.d. 28/02/2017.

Het hoger beroep ingesteld door de appellant, bij verzoekschrift neergelegd op 29/01/2016, dat regelmatig is naar vorm en termijn, is toelaatbaar.

IV. Beoordeling

De bevoegdheid

5. In eerste instantie werpt de man de onbevoegdheid op van de Belgische rechter, aangezien het onroerend goed van partijen in Frankrijk is gelegen.

Volgens de man moet het principe van de *lex rei sitae* worden toegepast, aangezien er in België geen onverdeeldeheden zijn en het enige onverdeelde goed, een onroerend goed, in Frankrijk is gelegen.

Tevens beroept de man zich op de Brussel I-Verordening, meer bepaald op artikel 22, 1°, dat voorziet in een exclusieve bevoegdheid voor zakelijke rechten van de gerechten van de lidstaat waar het goed is gelegen, aangezien de uitonverdeeldheidtrekking betrekking zou hebben op een zakelijk recht op een onroerend goed.

Verder beroept de man zich nog op artikel 629, 1° Ger.W., dat de rechter van de plaats van de ligging van het onroerend goed bevoegd maakt om kennis te nemen van het geschil.

5.1. In essentie bedoelt de man niet de (on)bevoegdheid, maar de (afwezigheid van) rechtsmacht van de Belgische rechter.

Indien de Belgische rechter niet bevoegd, c.q. een buitenlandse rechter bevoegd zou zijn staat de vraag naar de rechtsmacht van de Belgische rechter immers centraal.

Naar wat de man stelt moet de vrouw de procedure in Frankrijk inleiden, overeenkomstig de regels van het land waar het onroerend goed is gelegen (*lex rei sitae*).

Niettemin concludeert de man slechts tot de onontvankelijkheid, minstens ongegrondheid van de vordering, wat op zich niet verenigbaar is met de betwiste rechtsmacht van de Belgische rechter, aangezien een oordeel over de ontvankelijkheid impliceert dat de rechter zijn rechtsmacht aanneemt.

Het Hof begrijpt de argumentatie van de man dan ook als een afwijzing van de rechtsmacht van de Belgische rechter.

5.2. De vrouw repliceert dat op basis van artikel 1208, § 4 Ger.W., sedert de nieuwe wet op de vereffening en verdeling, de vereffening en verdeling kan worden gevraagd voor een onroerend goed, gelegen in het buitenland.

In dat verband wenst het Hof evenwel op te merken dat artikel 1208, § 4 Ger.W. niet tot roeping heeft te functioneren als autonome bevoegdheids- of rechtsmachtsregel.

Deze wetsbepaling staat derhalve de normale toepassing van het internationaal privaatrecht niet in de weg.

Uit de bewoordingen van dit wetsartikel blijkt trouwens dat als preliminaire vereiste geldt dat er minstens ook in België onverdeeldheden (een of meer te verdelen goederen) bestaan.

Artikel 1208, § 4 Ger.W. verschaft slechts de mogelijkheid om voor buitenlandse goederen een afzonderlijke verdeling te bevelen, aangezien in andersluidend geval de gehele vereffening en verdeling in België mogelijk geblokkeerd zou worden of in een patstelling zou kunnen belanden.

Het maatgevend criterium is of er, in acht genomen o.a. de aard en de ligging van de goederen, een negatieve impact uitgaat van de verdeling van buitenlandse goederen op de in België gecentraliseerde vereffening en verdeling.

In bevestigend geval kunnen deze goederen worden uitgesloten van het "Belgische luik" van de gerechtelijke vereffening en verdeling, zodat een doeltreffende voortgang van dit onderdeel gevrijwaard blijft.

Deze uitzonderingsbepaling (als afwijking op de principiële ondeelbaarheid van de vereffening- en verdelingsvordering) beoogt zodoende slechts de efficiëntie van de gerechtelijke vereffening en verdeling, maar deze bepaling heeft niets te maken met de problematiek van rechtsmacht noch met het toepasselijke recht op die in het buitenland gelegen (en in voorkomend geval van de vereffening en verdeling afgesplitste) goederen.

5.3. Spijts voormelde overweging onder randnummer 5.2 oordeelt het Hof dat de door de man/appellant opgeworpen exceptie van gebrek aan rechtsmacht faalt, om de redenen die worden aangehaald onder volgende randnummers.

5.4. Partijen zijn feitelijke samenlevers.

Op het vlak van het (wetboek van) internationaal privaatrecht worden hiervoor geen specifieke bepalingen voorzien.

Enkel voor wettelijke samenlevers gelden specifieke voorschriften.

Overeenkomstig artikel 58 WIPR betekent het begrip "relatie van samenleven" in deze wet een toestand van samenleven die registratie bij een openbare overheid vraagt en tussen de samenwonende personen geen band scheidt die evenwaardig is aan het huwelijk.

Hiervan is geen sprake, aangezien geen wettelijke samenwoning bestond, c.q. geen sprake is van een geregistreerd partnerschap.

5.5. Partijen wonen beiden in België.

Aangezien de man – initieel gedaagde partij – in België woont en aldaar zijn verblijfplaats ook heeft (dit evenzeer reeds ten tijde van de dagvaarding) is de Belgische rechter bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot vereffening en verdeling.

In feite is een verwijzing naar de algemene bevoegdheidsgrond neergelegd in artikel 5, § 1 WIPR, zoals vooropgesteld door de vrouw, zelfs niet vereist, niet in het minst aangezien de zaak eigenlijk strikt gezien zelfs geen grensoverschrijdende elementen heeft, behoudens het feit dat een van de bestanddelen van de – beweerd – onverdeelde boedel van partijen in Frankrijk gelegen is.

Met toepassing van artikel 13 WIPR worden, indien de Belgische rechter bevoegd is uit hoofde van deze wet, de volstreckte en de territoriale bevoegdheid vastgesteld volgens de relevante bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. In dat verband speelt o.a. artikel 1207 e.v. Ger.W., dat handelt over de gerechtelijke vereffening en verdeling (en de aanstelling van een notaris-vereffenaar) wanneer een minnelijke verdeling niet tot de mogelijkheden behoort.

Het Hof neemt immers aan dat de rechtsmacht van de rechter, net als de bevoegdheid, wordt bepaald naar het voorwerp van de eis, zoals die uit de inleidende dagvaarding blijkt: een prejudicieel onderzoek dat verder reikt dan de termen van de dagvaarding als gedinginleidende akte kan hier in beginsel niet aan de orde zijn, behoudens de nuancering die hierna nog wordt aangebracht.

De Belgische rechter, thans dit Hof, put in essentie rechtsmacht (internationale bevoegdheid) uit het feit dat de gedaagde partij (huidige appellant) in België woont, aangezien in casu duidelijk geen sprake is van een exclusieve bevoegdheid van een buitenlandse (Franse) rechter, zoals toegelicht onder randnummer 5.6 van onderhavig arrest.

De vrouw vorderde slechts de (gerechtelijke) vereffening en verdeling van de onverdeeldheden, zodat de Belgische rechter rechtsmacht heeft om kennis te nemen van deze vordering.

Dat er ook onverdeelde tegoeden in het buitenland zijn gelegen doet hieraan geen afbreuk.

5.6. Naar het oordeel van het Hof faalt het beroep van de man op de zgn. Brussel I-Verordening, aangezien hier geen geschil over zakelijke rechten aan de orde is.

Opdat sprake zou zijn van een geschil over zakelijke rechten dient het voorwerp van het geding en dus van de vordering(en) immers betrekking te hebben op zakelijke rechten: het is niet voldoende dat zakelijke rechten zijdelings of incidenteel in het geding zijn betrokken en het volstaat bijgevolg ook niet dat de vorderingen slechts in verband staan met een onroerend goed.

Opdat sprake zou zijn van een geschil over zakelijke rechten dient er sprake te zijn van een echte zakenrechtelijke betwisting omtrent het onroerend goed, wat restrictief te interpreteren is, gelet op de afwijking van de algemene bevoegdheids- of rechtsmachtvoorschriften (zie ook ter vergelijking: Antwerpen (3de kamer) 7 oktober 2015, *RW* 2016-17, 547).

Het (onverdeeld of mede-)eigendomsrecht van partijen op het in Frankrijk gelegen onroerend goed staat als zodanig trouwens ook niet ter discussie. Ook andere zakenrechtelijke betwistingen worden niet gevoerd, alleszins toch zeker niet aangehaald door de partijen.

Dat de vereffening-verdeling finaal resulteert hetzij in een afstand van onverdeelde rechten hetzij in een gedwongen (openbare) verkoop maakt er geen geschil van omtrent zakelijke rechten: dit betreft

slechts een verdelingsmodaliteit, c.q. de tegeldemaking van een vermogensbestanddeel van de boedel, ongeacht het gegeven dat dit bestanddeel in het buitenland is gesitueerd.

De door de man geciteerde rechtspraak (o.a. deze van de burgerlijke rechtbank te Gent) is niet dienend, aangezien het bewuste vonnis een andere situatie betrof: de vordering was aldaar immers beperkt tot 1 onroerend goed, gelegen in Frankrijk en deze vordering beoogde ook geen gerechtelijke vereffening en verdeling van een ruimere onverdeeldheid.

5.7. Ook het beroep op artikel 629,1° Ger.W., dat de rechter van de plaats van de ligging van het onroerend goed bevoegd maakt om kennis te nemen van het geschil, faalt aangezien voormelde bevoegdheidsregel (evenzeer) impliceert dat het geschil een vordering aangaande zakelijke rechten op onroerende goederen betreft, wat hier niet het geval is, zoals hiervoor reeds uiteengezet.

Overigens is artikel 629,1° Ger.W. een voorschrift (territoriale bevoegdheidsbepaling) van intern procesrecht.

5.8. Waar de man verwijst naar de *lex rei sitae* haalt hij materieel recht en procesrecht (bevoegdheidsregels) door elkaar.

Bij het onderzoek van zijn rechtsmacht moet de rechter geen toepassing maken van materiële rechtsregels.

5.9. Louter ten overvloede (bovenstaande overwegingen volstaan immers reeds om de rechtsmacht van de Belgische rechter aan te nemen) kan het Hof nog verwijzen naar de relevante bepalingen van het Verdrag tussen België en Frankrijk betreffende de rechterlijke bevoegdheid, het gezag en de uitvoering van rechtelijke uitspraken, van de scheidsrechtelijke uitspraken en de rechtsgeldige akten, ondertekend te Parijs op 8 juli 1899, goedgekeurd bij Wet van 30 maart 1900 (*B.S.* 30 en 31 juli 1900), dat het principe voorziet dat de interne bevoegdheidsregels van de ene verdragsstaat van rechtswege worden erkend in de andere verdragsstaat.

Uit artikel 7 van dit verdrag (dat handelt over nalatenschappen) volgt overigens het principe dat aan de bevoegdheid van de rechter om kennis te nemen van de eis tot verdeling geen afbreuk wordt gedaan door het feit dat goederen die afhangen van deze nalatenschap gelegen zijn in de andere verdragsstaat.

5.10. Ten slotte maakt het Hof zich nog de bedenking welk belang de man kan hebben om het geding van gerechtelijke vereffening en verdeling niet in België te laten berechten, aangezien hij aldaar woonachtig is en de Belgische nationaliteit heeft.

5.11. Het Hof neemt dan ook de rechtsmacht van de Belgische rechter aan en bevestigt het oordeel van de eerste rechter, zij het enerzijds met wijziging en anderzijds met toevoeging van motieven.

De onverdeeldheden

6. Volgens de man is het onroerend goed in Frankrijk de enige onverdeeldheid van partijen, waar de vrouw stelt dat er nog andere onverdeeldheden zijn, die in België zijn gelegen.

6.1. De bewijslast ligt bij de vrouw.

De vrouw moet – met toepassing van artikel 870 Ger.W. – het bestaan van onverdeeldheden bewijzen, minstens aannemelijk maken (Cass. 12 december 2012, C.12.0077N.).

6.2. In hoofde van feitelijke samenlevers bestaat geen vermoeden van onverdeeldheid, in die zin uitgelegd dat het (eerder) bestaan van een feitelijke samenlevingsrelatie geen vermoeden oplevert dat de (gewezen) samenlevers per definitie onverdeeldheden zouden tot stand hebben gebracht.

6.3. Dat de vrouw mede-aandeelhouder zou zijn in de cvba, wat door de man trouwens formeel wordt betwist, impliceert geen onverdeeldheid tussen de man en de vrouw.

In de hypothese dat het aandeelhouderschap van de vrouw zou worden erkend is haar aandeelhouderschap uiteraard niet onverdeeld met de man.

Dat partijen samen dan gebeurlijk aandeelhouder zouden zijn in dezelfde vennootschap/rechtspersoon levert uiteraard geen onverdeeldheid op.

6.4. Onder verwijzing naar haar stukken 6 en 9 stelt de vrouw dat partijen diverse meubels en een auto hadden.

Een PV van opening van werkzaamheden geldt niet als bewijs van onverdeeldheid: overigens is deze proces-verbaalakte opgesteld in uitvoering van het thans bestreden vonnis.

Stuk 7 toont aan dat op de bankrekening van de vrouw bij ING de man een volmacht had, wat echter evenmin een bewijs oplevert van onverdeeldheid.

Stuk 8 is een foto die bezwaarlijk als eigendomsbewijs kan doorgaan.

De zitmaaier verwijst naar een factuur op naam van de man: dat de vrouw hier mee aan betaald zou hebben verschaft haar geen zakenrechtelijke (eigendomsrechtelijke) aanspraken op dit toestel, zodat ook dit geen onverdeeldheid oplevert.

6.5. Feit is echter dat in de aansluitende verklaring van de boedelbeschrijving [...], die werd opgesteld door de notaris-vereffenaar voordat de uitvoerbaarheid van het bestreden vonnis werd opgeschort bij tussenarrest d.d. 13/04/2016, beide partijen – onder ede nota bene – hebben verklaard dat zich eveneens onverdeelde roerende goederen bevinden in hun woning in Frankrijk.

In diezelfde boedelbeschrijving leest het Hof dat de betwisting geakteerd is door de notaris-vereffenaar omtrent bepaalde roerende goederen die zich in België bevinden, waarvan de man voorhoudt dat ze zijn persoonlijke eigendom zijn en de vrouw dat ze aan de onverdeeldheid toebehoren.

Hierover zal de notaris-vereffenaar zich kennelijk nog als eerste dienen uit te spreken.

6.6. Van het in Frankrijk gelegen onroerend goed wordt alleszins ook niet betwist dat het in onverdeeldheid is.

6.7. De vrouw maakt het prima facie afdoende aannemelijk dat er onverdeeldheden zijn, die niet uitsluitend in Frankrijk zijn gelegen.

Naast de hoger geciteerde verklaringen in de boedelbeschrijving kan ook de lange duur van de relatie (ca. 10 jaar) worden in aanmerking genomen als feitelijk vermoeden dat het bestaan van onverdeeldheden aannemelijk maakt.

Het Hof herhaalt dat het geen concrete onverdeeldheden bewezen acht, maar slechts aannemelijk, wat volstaat om de vereffening-verdeling te bevelen.

6.8. Het gegeven dat er, zoals aangehaald, een onroerend goed in Frankrijk is gelegen en het gegeven dat de vrouw hiervan de per definitie ook uitoonverdeeldheidtrekking wenst staat aan de rechtsmacht van de Belgische rechter niet in de weg, onverminderd de eventuele noodzaak beroep te doen op de buitenlandse rechter (en bij uitbreiding op buitenlandse openbare ambtenaren, c.q. notarissen) om de eventuele realisatie te bewerkstelligen van deze goederen.

De man maakt, getuige zijn argumentatie, niet het belangrijke onderscheid tussen de "uitonverdeeldheidtrekking" enerzijds en de verdeling(smodaliteiten) anderzijds.

De organisatie van een gebeurlijke gedwongen openbare verkoop verloopt in beginsel volgens de *lex rei sitae*.

Deze eventuele verkoop kan echter niet worden beschouwd als een rechtshandeling die op zichzelf moet worden beoordeeld: deze eventuele verkoop geldt namelijk als een verdelingsverrichting.

Op internationaal privaatrechtelijk vlak is het niet uit te sluiten dat de organisatie van de gerechtelijke vereffening en verdeling enerzijds en de organisatie van de gerechtelijke verkoop van een bestanddeel van de onverdeeldheid anderzijds onderworpen zijn aan onderscheiden wetten (vgl. C. DE BUSSCHERE, "Enkele IPR-aspecten van de gerechtelijke verkoop van een in het buitenland gelegen onroerend goed afhankelijk van een in België opengevallen nalatenschap", *RW* 1980-81, (2280), 2281, nr. 5).

Finaal zal alles in beginsel hoe dan ook moeten "terugkeren" naar de Belgische notaris-vereffenaar en desgevallend naar de Belgische rechter ter vervollediging van de gerechtelijke vereffening en verdeling van partijen.

Op heden is echter nog niet duidelijk noch a priori reeds vaststaand dat de gedwongen verkoop noodzakelijk zal zijn, aangezien de gevoeglijke verdeelbaarheid in natura niet louter afhankelijk is van zuiver fysieke eigenschappen van het goed, aangezien ook vorderingsrechten en aanspraken een rol kunnen spelen.

6.9. Het hoger beroep faalt op dit onderdeel. Het bestreden vonnis wordt bevestigd.

De ontvankelijkheid van de vordering

7. Deze door de man opgeworpen onontvankelijkheid is niet nader toegelicht of geëxpliciteerd.

Wellicht bedoelt de man het gebrek aan rechtsmacht van de Belgische rechter (zie hoger: rn. 5).

Er wordt ook geen betwisting gevoerd over de mogelijkheid om artikel 815 BW in te roepen en het Hof kan in dat verband geen ambtshalve betwistingen opwerpen.

Alleszins ziet het Hof voor het overige geen ambtshalve verplicht aan te halen redenen om de vordering van de vrouw als ontoelaatbaar af te wijzen.

Ook hier wordt het bestreden vonnis bevestigd.

De machtiging tot aanstelling van een notaris

8. Appellant is tevens gegriefd door de beslissing in het bestreden vonnis om de notaris-vereffenaar te machtigen een notaris uit Frankrijk aan te stellen.

8.1. Hier slaagt het hoger beroep.

8.2. Ten onrechte heeft de eerste rechter de notaris-vereffenaar gemachtigd om op zijn beurt een collega uit Frankrijk aan te stellen.

In wezen heeft de eerste rechter hierdoor zijn rechtsmacht overgedragen, wat o.a. strijdig is met artikel 11 Ger.W.

De aanstelling van een notaris-vereffenaar (of meer in het algemeen: een notaris- gerechtsmandataris, ook deze die is belast met de – gedwongen – openbare verkoop) behoort tot het prerogatief van de rechter.

In casu is er echter meer.

Net zoals de Belgische rechter geen buitenlandse notaris kan aanstellen (belasten met een rechterlijke opdracht) kan een Belgische notaris-vereffenaar dit evenmin, spijs zijn eigen gerechtelijk mandaat.

Afgezien van het feit dat een gerechtelijk mandaat niet vatbaar is voor overdracht of delegatie, kan een Belgische notaris uiteraard zelf geen jurisdictionele investituur geven aan een collega-notaris uit Frankrijk.

Dergelijke werkwijze zou overigens conflicteren met de algemene regel inzake staatssoevereiniteit, aangezien de buitenlandse notaris dan per definitie in een conflictuele context moet handelen (zodat eventueel ook dwangmaatregelen vereist zijn), wat noodzaakt tot specifieke prerogatieven en wat een rechterlijke aanstelling vergt van het forum waar de dwangmaatregelen vereist zijn.

Als openbare ambtenaar kan een notaris in beginsel immers slechts een opdracht krijgen van zijn eigen nationale rechter.

Voor zoveel als nodig, merkt het Hof op dat hier geen analoge toepassing mogelijk is van artikel 1210, § 4 Ger.W., dat de mogelijkheid biedt aan de notaris-vereffenaar om zelf een territoriaal bevoegde notaris aan te duiden voor verrichtingen buiten zijn ambtsgebied: deze bepaling heeft immers slechts internrechtelijke werking.

8.3. Ook het door de eerste rechter aangehaalde artikel 1208, § 4 Ger.W. verschaft geen rechtsgrond om een Belgische notaris-vereffenaar (aangesteld door de Belgische rechter) te machtigen een buitenlandse collega "aan te stellen" (sic) met het oog op de (gedwongen) verkoop van het onroerend goed gelegen in Frankrijk.

8.4. Op dit punt wordt het bestreden vonnis hervormd.

8.5. Het Hof ziet ten andere ook geen redenen om toepassing te maken van artikel 1208, § 4 Ger.W., gelet op het feit dat slechts sprake is van één onroerend goed, dat als zodanig per definitie ook geen grote of complexe "subonderdeeldheid" uitmaakt, die kost wat kost moet worden afgesplitst.

Voorbehoud gemaakt door geïntimeerde

9. De vrouw maakt in haar conclusies ook nog voorbehoud voor wat betreft het onroerend goed van partijen, dat – zoals hoger aangehaald – in Frankrijk gelegen is.

Zij beklagt zich over de langdurige leegstand en stelt dat zij hierdoor schade lijdt.

Dit voorbehoud vat de rechter niet.

Een voorbehoud is immers geen (punt van de) vordering, in de zin van artikel 1138, 3° Ger.W., noch een gevorderde zaak in de zin van artikel 1138, 2° Ger.W. (zie o.a. ook: Cass. 6 oktober 2005, *Arr.Cass.* 2005, afl. 10, 1853; Cass. 6 juni 1996, *Arr. Cass.* 1996, 560; K. Wagner, *Burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, p. 685, nr. 799), zodat het Hof hier niet door gevat is en geen uitspraak is vereist.

V. Kosten van het geding

10. De gerechtskosten van de procedure in hoger beroep worden omgeslagen, overeenkomstig artikel 1017, vierde lid, Ger.W.

De vrouw en de man dragen voor deze instantie elk hun eigen kosten en de rechtsplegingsvergoedingen worden gecompenseerd.

Het hoger beroep is immers slechts deels gegrond, zodat de man ook deels in het ongelijk wordt gesteld.

VI. Beslissing

Het Hof beslist bij arrest op tegenspraak.

De rechtspleging verliep in overeenstemming met de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de taal in gerechtszaken.

Na herneming van de zaak wegens de gewijzigde samenstelling van de zetel;

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar en deels gegrond, in de mate zoals hierna wordt bepaald.

Hervormt het bestreden vonnis, in de mate dat de notaris-vereffenaar werd gemachtigd om een buitenlandse Franse notaris aan te stellen, met het oog op verkoop van het onroerend goed gelegen te Frankrijk.

Zegt dat de aanstelling van een buitenlandse notaris niet kan gebeuren door een Belgische notaris evenmin als door een Belgische rechter.

Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis.

Zegt dat er geen reden bestaat om voorbehoud te verlenen, om de redenen hoger vermeld.

Slaat de kosten van onderhavige procedure in hoger beroep om.

Dit arrest werd uitgesproken in de openbare zitting van 22 maart 2017 door [...]

Cour d'appel de Bruxelles, arrêt du 10 août 2018

Nationalité – Article 24 CNB – Recouvrement de la nationalité belge – Indépendance du Congo – Perte de la nationalité – Belge de statut congolais – Belge de status colonial

Nationaliteit – Artikel 24 WBN – Herverkrijging van de Belgische nationaliteit – Onafhankelijkheid van Congo – Verlies van de Belgische nationaliteit – Belg met Congolees statuut – Belg met koloniaal statuut

En cause de:

M. le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles, dont les bureaux sont établis à 1000 Bruxelles, place Poelaert, 1,

appelant;

Contre:

M. N., de nationalité congolaise, né à [...] (ex-Congo belge, actuellement République démocratique du Congo) le [...] 1943, résidant à [...] Bruxelles, [...], mais ayant fait élection de domicile au cabinet de son conseil,

intimé,

comparaissant en personne, assisté de son conseil Me Prosper Sendwe-Kabongo, avocat, dont le cabinet est établi à 1050 Bruxelles, rue des Drapiers, 50.

Vu les pièces de la procédure, en particulier:

- le jugement entrepris, prononcé contradictoirement par le tribunal de la famille du tribunal de première instance francophone de Bruxelles le 14 décembre 2016, notifié au procureur du Roi le 14 avril 2017;
- la requête d'appel du procureur du Roi du 28 avril 2017;
- les conclusions pour M. N. du 9 février 2018.

I. L'objet du litige et de l'appel

1. Le 26 avril 2013, M. N. a fait une déclaration de recouvrement de la nationalité belge sur pied de l'article 24 du Code de la nationalité belge auprès de l'officier de l'état civil de la commune de Molenbeek.

Le 7 août 2013, le procureur du Roi a émis un avis négatif ainsi libellé:

« Les Belges de statut congolais qui ont perdu ce statut lors de l'indépendance du Congo et qui n'ont pas fait usage de la possibilité d'opter pour la nationalité belge dans les deux années qui ont suivi l'indépendance, n'ont jamais été des citoyens belges au sens des lois belges sur la nationalité et, partant

n'ont pu perdre cette qualité au sens de l'article 24 CNB. Ils ne peuvent donc la recouvrer au sens dudit article.

L'accession du Congo à l'indépendance a eu pour conséquence que les autochtones de ce pays ont cessé de posséder la nationalité belge de statut colonial à partir du 30 juin 1960. Toutefois, ces personnes se sont vues offrir à deux reprises la possibilité d'acquérir la nationalité belge par option moyennant certaines conditions de résidence en Belgique, et ce, en application d'abord de l'article 2, § 4 de la loi du 22 décembre 1961 et ensuite de l'article 28, § 1, du Code de la nationalité belge, cette faculté étant limitée à chaque fois à deux ans. De plus, l'authenticité des documents visant à établir le statut de 'Sujet belge de statut congolais' est très difficilement vérifiable: les archives d'avant l'indépendance du Congo sont en effet très parcellaires, voire inexistantes. »

Le premier juge a été saisi de la demande de M. N. tendant à dire l'avis négatif du procureur du Roi non fondé et à faire droit à sa demande de recouvrement de la nationalité belge.

2. Le premier juge, en ses motifs, a considéré que le requérant ne pouvait se prévaloir des dispositions de l'article 24 du Code de la nationalité belge pour recouvrer la nationalité belge dès lors qu'il n'a jamais eu la qualité de citoyen belge mais seulement celle de sujet belge de statut congolais. Il s'est rallié à l'enseignement de la Cour de cassation en son arrêt du 21 avril 2011 [...], suivant lequel (1er moyen):

« Aux termes de l'article 4, alinéa 1er, de la Constitution du 7 février 1831, applicable au moment où le demandeur a acquis et perdu la nationalité belge qu'il entend recouvrer, la qualité de Belge s'acquiert, se conserve et se perd d'après les règles déterminées par la loi civile.

Suivant l'article 1er, alinéa 4, de ce texte, les colonies, possessions d'outre-mer ou protectorats que la Belgique peut acquérir sont régis par des lois particulières.

En vertu de l'article 1er, alinéa 1er, de la loi sur le gouvernement du Congo belge du 18 octobre 1908, dite charte coloniale, le Congo belge a une personnalité juridique distincte de la métropole et est régi par des lois particulières.

L'article 4 de la charte dispose que les Belges, les Congolais immatriculés et les étrangers jouissent de tous les droits civils reconnus par la législation du Congo belge et que leur statut personnel est régi par leurs lois nationales en tant qu'elles ne sont pas contraires à l'ordre public.

Il suit de ces dispositions que, si les Congolais ont, après l'annexion du Congo à la Belgique, acquis la nationalité belge, ce n'est pas en vertu des lois métropolitaines sur la nationalité mais des règles ayant cet objet contenues dans le titre 1er du livre 1er du Code civil congolais et qui, n'étant pas contraires à l'ordre public, ont continué à sortir leurs effets ».

Toujours selon cet arrêt de la Cour de cassation (2ème moyen):

« Avant l'entrée en vigueur de ce code [le Code de la nationalité belge], le recouvrement de la nationalité belge était régi, à des conditions analogues, par l'article 19 des lois sur l'acquisition, la perte et le recouvrement de la nationalité, coordonnées le 14 décembre 1932. L'article 2, § 4, de la loi du 22 décembre 1961 relative à l'acquisition ou au recouvrement de la nationalité belge par les étrangers nés ou domiciliés sur le territoire de la république du Congo ou par les Congolais ayant eu en Belgique leur résidence habituelle a ouvert à titre temporaire aux personnes qui, au 30 juin 1960, possédaient la qualité de Belge de statut congolais la possibilité d'acquérir la qualité de Belge par option.

Les personnes qui avaient omis de souscrire en temps utile une déclaration d'option en faveur de la nationalité belge sur la base dudit article 2, § 4, ont été admises par l'article 28, § 1er, du Code de la nationalité belge à souscrire cette déclaration, dans la forme prévue à l'article 15, dans les deux ans suivant l'entrée en vigueur, le 1er janvier 1985, de cette disposition.

Il se déduit de l'ensemble de ces dispositions que la faculté de recouvrer la nationalité belge visée à l'article 24 du Code de la nationalité belge ne s'applique pas aux Belges de statut congolais, qui n'avaient pas acquis la nationalité belge en vertu des lois métropolitaines sur la nationalité. »

Ces dispositions temporaires visées par la Cour de cassation renforceraient suivant le premier juge le raisonnement suivant lequel le recouvrement de la nationalité belge ne peut s'appliquer aux personnes qui, telles M. N., étaient sujets belges et non citoyens belges avant la déclaration de l'indépendance du Congo.

3. Paradoxalement, le premier juge, au dispositif de la décision entreprise, contredit les motifs qui précèdent. Il dit en effet l'avis négatif du procureur du Roi non fondé et fait droit à la demande d'acquisition de la nationalité belge par application de l'article 24 du Code de la nationalité belge.

4. Aux termes de sa requête d'appel, le procureur du Roi réitère son avis négatif.

Il considère, comme en instance, que M. N., au moment de l'indépendance du Congo, n'était pas citoyen belge mais sujet belge. S'appuyant en outre sur une décision de la cour d'appel de Mons du 22 avril 2008 et sur un arrêt de la cour d'appel de Bruxelles du 21 septembre 2009, il précise que la notion de belge reprise dans le code de la nationalité belge, et plus particulièrement en son article 24, est celle de citoyen belge mais non celle de sujet belge et qu'il en découle que la perte de la nationalité visée à l'article 24 de la loi est celle de citoyen belge et non de sujet belge. Il est d'avis que la cour doit réformer le jugement entrepris et dire qu'il n'y a pas lieu de faire droit à la demande de recouvrement de la nationalité belge sur pied de l'article 24 susvisé.

5. M. N. invite la cour à faire droit à sa requête initiale et à dire fondée sa demande de recouvrement de la nationalité belge sur la base de l'article 24 du Code de la nationalité.

Il expose, en substance, en se référant à divers documents législatifs et doctrinaux, qu'en sa qualité de Belge de statut congolais au moment de sa naissance (1943) il avait la nationalité belge et qu'il a perdu cette nationalité de manière collective à la suite de l'indépendance du Congo.

Il soutient que l'enseignement de la Cour de cassation ne cadre pas dans l'ensemble du système légal et conventionnel applicable, à l'époque, au Congo belge et à ses ressortissants lorsqu'on met en présence notamment l'Acte général de Berlin de 1885, le Traité de cession de l'Etat indépendant du Congo à la Belgique du 28 octobre 1907, la loi belge approuvant ce traité, la Constitution belge en particulier ses articles 1er et 4, le Code actuel de la nationalité belge ainsi que les lois qui l'ont précédé.

M. N. plaide encore que lorsque le Ministère public soutient que la notion de belge reprise dans le Code de la nationalité, et plus spécialement en son article 24, est celle de citoyen belge et non celle de sujet belge, il ajoute audit code un critère supplémentaire non envisagé par le législateur belge et qu'il met, par conséquent, en échec le principe constitutionnel de l'unité et de l'unicité de la Nation belge découlant de l'article 4, alinéa 1er ancien (article 8 nouveau) de la Constitution belge.

Il mentionne enfin que les lois temporaires de 1961 et 1984 organisant la possibilité pour les Belges de statut congolais d'opter pour la nationalité belge dans un certain délai ne mettent pas en échec, au-delà de la période transitoire considérée, le droit commun du recouvrement de la nationalité inscrit à l'article 24 du Code de la nationalité.

II. Discussion

La recevabilité de l'appel

6. M. N. expose en termes de conclusions que la recevabilité de l'appel « *pose problème ratione temporis* » dès lors que la décision entreprise aurait été « *notifiée le* (suivi d'un espace vide) ».

La cour constate à l'examen du dossier de procédure que le jugement entrepris a été notifié à personne au procureur du Roi (par un porteur des services du greffe de première instance) et que celui-ci l'a réceptionné le 14 avril 2017 comme il résulte du cachet apposé sur le document de notification. La confusion, bien légitime dans le chef de M. N., résulte de l'utilisation par le greffe des documents officiels de la poste destinés à l'expédition des plis judiciaires par la voie recommandée avec accusé de réception (la carte bleue) pour procéder aux notifications à personne au procureur du Roi. Il s'agit d'un usage inapproprié des documents de la poste.

Ceci étant précisé, en l'espèce l'appel du Ministère public a bien été interjeté en forme régulière et dans le délai légal de quinze jours à dater de la notification à personne au procureur du Roi. Il est donc recevable.

La contradiction entre les motifs et le dispositif du jugement entrepris

7. Dès lors qu'il y a une contradiction flagrante entre les motifs et le dispositif de la décision entreprise – l'article 24 du Code de la nationalité belge n'est pas applicable suivant les motifs mais il est fait droit à la demande sur la base de cette disposition au dispositif – il y a lieu de mettre le jugement entrepris à néant dans son entièreté et de statuer à nouveau sur la demande de recouvrement de la nationalité belge de M. N.

Le fondement de la demande – les principes

8. L'article 24 du Code de la nationalité belge, tel que réformé par la loi du 4 décembre 2012, dispose comme il suit:

« Celui qui a perdu la nationalité belge autrement que par déchéance peut, par une déclaration faite conformément à l'article 15, la recouvrer aux conditions qu'il soit âgé d'au moins dix-huit ans, qu'il ait sa résidence principale en Belgique depuis au moins douze mois, sur la base d'un séjour légal ininterrompu, et qu'il soit, au moment de la déclaration, admis ou autorisé au séjour pour une durée illimitée ».

9. Il n'est en soi pas contesté que les conditions de l'article 24 sont réunies en l'espèce, sous réserve de la question de savoir si dans le passé M. N. a possédé la nationalité belge au sens de l'article 24 susvisé. Il va de soi que si le requérant n'a jamais eu la nationalité belge, il ne peut l'avoir perdue, ni ensuite la recouvrer.

10. M. N. est né de parents congolais à [...] (alors Congo belge) le [...] 1943, ces lieu et date de naissance n'ayant pas été remis en cause par le premier juge et le Ministère public (malgré les observations du procureur du Roi au dernier alinéa de son avis écrit du 7 août 2013, lesquelles n'ont jamais été maintenues ou développées par la suite).

La cour examinera successivement la question de la nationalité des autochtones nés sur le territoire du Congo belge, l'incidence en matière de nationalité de la distinction opérée par le premier juge et le Ministère Public entre les citoyens belges et les Belges de statut congolais et enfin l'impact des lois temporaire de 1961 et transitoire de 1984 sur l'application actuelle de l'article 24 du Code de la nationalité belge.

La nationalité des autochtones nés au Congo belge

11. La question de la nationalité des personnes nées de parents autochtones sur le territoire du Congo Belge entre 1908 et 1960 doit être examinée sous un angle historique pour que l'analyse soit complète.

12. L'on sait que la communauté internationale, réunie à Berlin, a reconnu, le 26 février 1885, la souveraineté du Congo, alors propriété personnelle du Roi Léopold II. Par une résolution de la Chambre des représentants belge du 28 avril 1885, le Roi Léopold II a été autorisé à être le Souverain de ce nouvel état appelé l'Etat Indépendant du Congo. Il y exerçait une souveraineté absolue et légiférait sous forme de décrets.

Le décret du 27 décembre 1892, formant le titre Ier, du livre premier du Code civil congolais, conférait la nationalité congolaise (inexistante avant l'acte de Berlin en l'absence d'un état congolais) à tout enfant né au Congo de parents congolais (article 1er). Cette formule combinait le *ius soli* et le *ius sanguinis* (l'enfant né de parents congolais en dehors du territoire n'était pas congolais). Était également congolais l'enfant trouvé sur le sol congolais (il était présumé né sur ce sol de parents congolais), ainsi que l'enfant né au Congo de parents inconnus ou de parents sans nationalité connue (il était présumé être né de parents congolais) (article 4).

Il était enfin possible d'acquérir la nationalité par la naturalisation et l'option.

13. Le 28 novembre 1907, le Roi Léopold II a cédé à la Belgique sa souveraineté sur le territoire de l'Etat Indépendant du Congo. Le Traité de cession de l'Etat Indépendant du Congo à la Belgique a été approuvé par la Loi (belge) du 18 octobre 1908, qui a réglé les modalités et les conditions de cette succession d'Etats.

Le 18 octobre 1908, les Chambres (belges) ont également adopté la Loi sur le gouvernement du Congo belge, appelée Charte coloniale. A partir du 15 novembre 1908, date de la transmission des pouvoirs, les territoires de la Belgique et du Congo belge ne formaient plus qu'un seul territoire national. La Belgique et le Congo annexé ne faisaient plus partie que d'un seul et même Etat: l'Etat belge.

14. L'on constate que le Traité de cession conclu entre l'Etat Indépendant du Congo et la Belgique ne contient aucune disposition concernant les effets, sur la nationalité, de l'annexion du premier par le second.

L'Etat Indépendant du Congo ayant cessé d'exister en tant qu'état, la nationalité congolaise a également disparu à défaut de dispositions particulières dans le traité.

15. Les personnes ayant perdu la nationalité congolaise au moment de la cession de l'Etat Indépendant du Congo à la Belgique, et leurs descendants nés au Congo belge comme M. N., ne sont pas devenues apatrides pour autant.

Les auteurs ont explicitement écarté l'hypothèse de l'apatridie des Congolais nés de parents congolais sur le territoire du Congo Belge (voir notamment: Verstraete M., « *Aperçu de droit civil du Congo belge* », Editions Coloniales Zaïre V. Van Dieren & Co, Anvers, 1947, p. 49 et « *Droit civil du Congo belge, Tome 1, Les personnes et la famille* », Bruxelles, Larcier, 1956, p. 76; de Burlet J., « *Précis de droit international privé congolais* », Larcier, 1971, p. 29; Yernaux Ch. « *Le problème de la nationalité et des droits politiques au Congo belge et au Zaïre* », in *Revue de droit international et de droit comparé*, 1977, p. 229).

Reconnaître que les congolais ne sont pas devenus apatrides est d'ailleurs conforme au Protocole spécial relatif à l'apatridie signé à La Haye le 12 avril 1930, approuvé par la Belgique par la Loi du 20 janvier 1939 publiée au Moniteur belge le 13 août 1939, qui reconnaît à tout individu le droit à une nationalité.

Il n'est pas contredit par l'arrêt de la Cour de cassation du 21 avril 2011 que les autochtones du Congo belge n'étaient pas apatrides puisque la Cour admet, dans le cas qui lui a été soumis et qui est similaire

à celui de M. N., que les Congolais ont, après l'annexion du Congo à la Belgique, acquis la nationalité belge, même si elle précise que ce n'est pas en vertu des lois métropolitaines sur la nationalité mais en vertu des règles ayant cet objet contenues dans le titre 1er du livre 1er du Code civil congolais, on y reviendra dans la suite de l'arrêt.

16. Les auteurs défendent la thèse suivant laquelle les personnes qui ont perdu la nationalité congolaise au moment de l'annexion de l'Etat Indépendant du Congo par la Belgique, ont acquis la nationalité belge.

Ils exposent qu'en l'absence de dispositions particulières réglant la question de la nationalité dans un traité de cession ou d'annexion, l'incorporation d'un pays à un autre entraîne la naturalisation automatique de tous les ressortissants du pays annexé. Il s'agit d'un principe général de droit international public ou du droit des gens.

A défaut de dispositions particulières concernant la nationalité dans le Traité de cession du 28 novembre 1907 comme il a été constaté plus haut dans l'arrêt, les ressortissants de l'Etat Indépendant du Congo ont donc acquis, par le seul effet de l'annexion de cet état par la Belgique, la nationalité belge; cette acquisition de la nationalité belge se justifiait d'autant plus que l'annexion du Congo mettait fin à l'autonomie des peuples qui vivaient sur son territoire (Jentgen P. « *La Terre belge du Congo. Etude sur l'origine et la formation de la Colonie du Congo belge* », 1937, p. 331; de Burlet J., « *Précis de droit international privé congolais* », Larcier, 1971, p. 29; Verstraete M. *op.cit*, 1947, pp. 48 et 49 et *op.cit*, 1956, p. 75; Closset Ch.-L. et Renaud B., « *Traité de la nationalité en droit belge* », Larcier, 2015, n° 749).

Pour acquérir la nationalité belge – ou le statut de « sujet belge de droit colonial », on reviendra sur cette notion dans la suite de l'arrêt – , il fallait être né de parents belges de statut colonial sur le territoire de la colonie. Ce régime s'inspirait à la fois du *ius sanguinis* et du *ius soli* (Yernaux Ch., *op.cit.*, p. 239).

Ce mode d'acquisition de la nationalité belge résultait directement de l'article 38 de la Loi sur le gouvernement du Congo belge du 18 octobre 1908, dite Charte coloniale, qui disposait que les décrets, règlements et autres actes en vigueur dans la Colonie – c'est-à-dire les décrets, règlements et actes de l'Etat Indépendant du Congo – conservaient leur force obligatoire, sauf les dispositions qui étaient contraires à la Charte et qui étaient abrogées.

La Charte a ainsi laissé subsister la réglementation existante en matière de nationalité congolaise, contenue dans le décret du 27 décembre 1892 constituant le titre 1er, du livre 1er du Code civil congolais.

L'article 1er de ce décret conférait la nationalité congolaise à tout enfant né au Congo de parents congolais, on l'a dit.

La nationalité congolaise ayant disparu en même temps que l'Etat Indépendant du Congo, les termes « sur le territoire de l'Etat (Indépendant du Congo) » devaient donc, depuis l'annexion, être interprétés comme « sur le territoire du Congo belge », lequel faisait partie du territoire national belge, on l'a vu.

Il s'ensuit que les personnes nées sur le territoire de la Colonie de parents « congolais » (ce terme n'étant plus à cette époque l'indication d'une nationalité, on le verra plus loin dans l'arrêt) étaient de nationalité belge, cette nationalité ayant remplacé la nationalité congolaise devenue inexistante à la suite de l'incorporation du territoire du Congo au territoire belge (cfr. Sohier A., « *La nationalité des Congolais* », Journal des tribunaux d'Outre-mer, 15 novembre 1950, p. 29 et « *La révision de la constitution et la colonie* », Journal des tribunaux d'Outre-mer, 15 février 1953, p. 17; Yernaux, *op.cit.*,

pp. 237 et 238; Verstraete M., *op.cit.*, 1956, pp. 76-80; de Burlet J., *op.cit.*, 1975, p. 65, note de bas de page 206).

L'on soulignera à ce stade que la loi en vertu de laquelle il fallait appliquer, après l'annexion, en matière de nationalité, le décret de 1892 – ou « *les règles de la nationalité contenues dans le titre 1er du livre 1er du Code civil congolais* » comme le dit la Cour de cassation dans son arrêt du 21 avril 2011 – est une loi belge, puisqu'il s'agit de l'article 38 la Loi sur le gouvernement du Congo belge, dite Charte coloniale, adoptée par la Chambre des représentants et le Sénat belges le 18 octobre 1908, publiée au Moniteur belge les 19 et 20 octobre 1908 (article 38). En ce sens l'acquisition de la nationalité belge par les autochtones nés au Congo belge est conforme à l'article 4 de la Constitution belge (actuellement article 8) suivant lequel « *La qualité de Belge s'acquiert, se conserve et se perd d'après les règles déterminées par la loi civile* ».

17. Certes, suivant l'article 1er de la Charte coloniale « *Le Congo belge a une personnalité distincte de celle de la métropole. Il est régi par des lois particulières. L'actif et le passif de la Belgique et de la colonie demeurent séparés* ».

Cette disposition n'a toutefois aucune incidence sur la question de la nationalité des autochtones nés sur le territoire du Congo belge. Elle consacre seulement le principe de la séparation des patrimoines, le Congo belge étant à cet égard régi par des lois particulières (belges). La dualité de responsabilités patrimoniales n'a pas ébranlé l'unité de la souveraineté de l'Etat belge sur le territoire métropolitain et sur la colonie, la Belgique et le Congo annexé faisant partie d'un seul et même Etat, l'Etat belge (De Bandt J.-P. « *De quelques problèmes de succession d'état à la suite de l'accession à l'indépendance de la République du Congo* », in *Revue belge de droit international*, Bruylant, 1965, n° 2, p. 498 *in fine*).

La situation juridique du Congo belge avant le 30 juin 1960 se caractérisait donc par une unité de souveraineté de l'Etat belge sur le territoire de la métropole et de la colonie, la souveraineté conférant la nationalité, mais par une dualité des responsabilités patrimoniales sans effet sur la question de la nationalité des autochtones.

18. Certes, l'article 4 de la Constitution belge qui dans sa version applicable à l'époque disposait que « *la qualité de Belge s'acquiert, se conserve et se perd d'après les règles déterminées par la loi civile* », ne figure pas dans l'énumération des articles de la Constitution belge dont jouissaient tous les habitants de la colonie conformément à l'article 2 de la Charte (soit les articles 7, alinéas 1er et 2, 8 à 15, 16, alinéa 1er, 17 alinéa 1er, 21, 22 et 24 de la Constitution belge).

Il n'en demeure pas moins que les autochtones nés au Congo belge ont acquis la nationalité belge par le mode particulier ou indirect d'acquisition de la nationalité belge dont il a été question ci-dessus. Elle n'est pas moins légitime pour autant puisqu'elle résulte des règles de la nationalité contenues dans le titre 1er du livre 1er du Code civil congolais, rendues applicables en vertu de l'article 38 de la Charte coloniale, qui est une loi belge, on y insiste.

19. L'on observera enfin que la confusion qui règne parfois dans les esprits au sujet de la nationalité des habitants autochtones du Congo résulte en réalité de la terminologie utilisée à l'article 4 de la Charte coloniale (Paulus J.-P., « *Droit public au Congo belge* », ULB, Institut de Sociologie Solvay, 1959, p. 334-335; Yernaux Ch., *op.cit.*, pp. 230 à 239).

Cette disposition distinguait les Belges, les Congolais immatriculés dans la colonie, les étrangers, les indigènes non immatriculés du Congo belge et les indigènes non immatriculés des contrées voisines.

Or au Congo, en vertu de la Charte:

- le mot « Belge » s'appliquait aux citoyens de la métropole, étant entendu qu'il s'agissait des citoyens belges résidant au Congo et non des Belges résidant en Europe;
- le mot « Congolais » s'appliquait aux personnes nées sur le territoire congolais d'individus d'une race faisant partie des populations du Congo ou présumées telles; or ces personnes étaient indéniablement de nationalité belge, on l'a vu plus haut dans l'arrêt, le terme Congolais n'étant plus alors l'indication d'une nationalité;
- le mot « étranger » désignait les personnes qui n'étaient ni des « Belges », ni des « Congolais » aux sens précités.

Lorsque l'article 4 de la Charte édictait que les Belges, les Congolais immatriculés au Congo belge et les étrangers jouissaient de tous les droits civils reconnus par la législation du Congo belge et que « *leur statut personnel* » était régi par « *leurs lois nationales* » en tant qu'elles n'étaient pas contraires à l'ordre public, il faut donc entendre, en ce qui concerne plus particulièrement la nationalité des individus habitant sur le territoire du Congo belge: les lois métropolitaines sur la nationalité pour les « Belges » vivant au Congo belge, le décret de 1892 ou les règles contenues dans le titre 1er du livre 1er du Code civil congolais restés d'application en vertu de l'article 36 de la Charte en ce qu'elles n'étaient pas contraire à la Charte pour les « Congolais », et les lois nationales étrangères en ce qu'elles n'étaient pas contraires à l'ordre public pour les « étrangers » qui n'étaient ni « Belges », ni « Congolais ».

20. Le Congo belge s'étant séparé de l'Etat belge le 30 juin 1960 pour donner naissance à une souveraineté étatique nouvelle, la souveraineté de la Belgique sur l'ancienne colonie du Congo a pris fin à cette date.

En Belgique, la proclamation de l'indépendance du Congo a eu pour effet immédiat de faire perdre « en bloc » la nationalité belge à tous les natifs du Congo belge nés de parents congolais (voir notamment la circulaire du Ministre de la Justice LILAR adressée aux bourgmestres et publiée au Moniteur belge du 6 octobre 1960: « *L'accession du Congo à l'indépendance a pour conséquence que les indigènes de ce pays ont cessé de posséder la nationalité belge et doivent désormais se voir appliquer la législation sur la police des étrangers et la réglementation qui en découle* »; et Van Den Eynde P., in « Le Code de la nationalité belge », Bruxelles, Bruylant, 1985, p. 383).

Au Congo, l'accession à l'indépendance a fait naître, ou plutôt renaître, la nationalité congolaise, mais les conditions d'attribution et d'acquisition de celle-ci n'ont pas été réglementées dès ce moment; il a fallu attendre quelques années avant que le législateur (congolais) ne se décide à intervenir en ce domaine (de Burlet, *op.cit.*, 1971, p. 149).

Ce n'est que dans la Constitution congolaise du 1er août 1964, dite de Luluabourg, qu'apparaît un premier texte sur la nationalité.

L'article 6 de la Constitution de 1964 dispose notamment qu'il existe une seule nationalité congolaise et qu'elle est attribuée à la date du 30 juin 1960 « *à toute personne dont un des ascendants est ou a été membre d'une tribu ou d'une partie de tribu établie sur le territoire du Congo avant le 18 octobre 1908* ». L'article 7 de la Constitution de Luluabourg dispose par ailleurs que tout Congolais qui acquiert volontairement la nationalité d'un autre État perd la nationalité congolaise.

La nationalité congolaise, attribuée rétroactivement au 30 juin 1960, est donc une et exclusive.

Il ressort de ce qui précède qu'à la date du 30 juin 1960 tous les Congolais nés de parents congolais sur le territoire du Congo belge ont perdu la nationalité belge et acquis la nationalité congolaise.

Tel est le cas de M. N.

Conclusion

21. M. N. ayant possédé la nationalité belge depuis sa naissance le [...] 1943 jusqu'au 30 juin 1960 et l'ayant ensuite perdue suite à la proclamation d'indépendance du Congo, est en droit de recouvrer la nationalité belge conformément aux dispositions de l'article 24 du Code de la nationalité belge dont il réunit toutes les conditions.

22. Il est à cet égard sans importance de savoir que M. N. n'a pas acquis la nationalité congolaise « en vertu des lois métropolitaines sur la nationalité », mais en vertu « des règles de la nationalités contenues dans le titre 1er du livre 1er du Code civil congolais » rendues applicables en vertu de l'article 38 de la Charte.

En effet, l'article 24 du Code de la nationalité belge est rédigé en termes généraux (« celui qui a perdu la nationalité belge ») et ne fait aucune distinction entre les modes d'acquisition de la nationalité belge. Il n'y a donc aucune raison de considérer qu'il ne s'appliquerait qu'aux Belges qui ont acquis la nationalité belge en vertu des lois métropolitaines sur la nationalité et non aux belges ayant acquis la nationalité belge par un mode particulier ou indirect comme ce fut le cas des autochtones nés au Congo belge entre 1908 et 1960.

Du reste, depuis l'adoption de la loi du 6 août 1993 modifiant le Code de la nationalité, même la qualité d'avoir été Belge de naissance n'est plus requise de celui qui veut recouvrer la nationalité belge.

Dès lors toute personne ayant été belge, à quelque titre que ce soit, est concernée par l'article 24 du Code de la nationalité.

L'incidence de la distinction entre les « citoyens belges de la métropole » et les « sujets belges de statut colonial »

23. Le premier juge et le Ministère public ont considéré que M. N. ne pouvait se prévaloir des dispositions de l'article 24 du Code civil dès lors qu'il était « belge de statut colonial » et non « citoyen belge ».

24. Il est exact que suivant l'article 1er, alinéa 4 de la Constitution dans sa version applicable à la présente cause « *les colonies, possessions d'outre-mer ou protectorat que la Belgique peut acquérir sont régis par des lois particulières* », et que l'article 4 de la Charte coloniale met en évidence la différence de statut quant aux droits civils existant entre les Belges, les Congolais et les étrangers vivant sur le territoire du Congo belge.

Il faut cependant faire la distinction entre la notion de « nationalité » et la notion de « citoyenneté ».

La nationalité se définit comme l'appartenance d'une personne à un Etat ou à une Nation.

La citoyenneté est une qualité juridique qui garantit à celui qui en est titulaire la jouissance des droits politiques.

Il ne faut pas confondre la nationalité avec le statut, car si la nationalité se définit comme un lien avec l'Etat, le second consiste en un régime juridique déterminé qui peut varier avec les catégories de nationaux. L'ensemble des règles constituant la condition des personnes n'est pas nécessairement identique pour tous. Cela ne porte aucune atteinte à l'unité de la nation (Durieux A., « *Souveraineté et communauté belgo-congolaise* », Académie Royale des sciences coloniales, T. XVIII, fasc. 2, 1955, pp. 33 à 39).

L'auteur cite comme exemple les femmes belges par naissance qui, avant 1950, n'avaient pas la plénitude des droits de citoyenneté puisqu'elles n'étaient ni électrices, ni éligibles aux élections des Chambres. Elles possédaient néanmoins la nationalité belge, ce que personne ne conteste (Durieux A., « *Nationalité et Citoyenneté* », Académie royale des sciences coloniales, 1959, Mémoire présenté à la séance du 13 juillet 1959, pp. 21 et 22).

Les autochtones du Congo n'étaient donc pas « citoyens belges » mais « sujets belges » ou « Belges de statut colonial » parce que le Congo était régi par des lois distinctes de celles de la métropole. Néanmoins, tous les autochtones avaient la nationalité belge parce que le Congo faisait partie du territoire national belge et qu'ils étaient soumis à la souveraineté d'un seul et même état, l'Etat belge (voir notamment Paulus J.P., « *Droit du Congo belge* », ULB, Institut de sociologie, 1959, p. 334).

Le refus de conférer aux sujets belges de statut colonial des droits strictement semblables à ceux des citoyens belges de la métropole n'empêche que la nationalité belge leur était attribuée puisqu'elle émanait de la nation (voir de Burllet J., *op.cit.*, 1975, p. 64).

La nationalité est une. L'on voit mal comment l'Etat belge aurait pu attribuer aux Belges d'Outre-Mer une « autre nationalité belge » qu'aux Belges de la Métropole. Il n'existe pas deux nationalités belges. Il n'y a qu'un seul Etat belge et une seule nationalité belge, même si le mode d'acquisition de cette nationalité par les autochtones du Congo belge n'était pas le même que celui des Belges de la Métropole.

L'article 24 du Code de la nationalité, tel que réformé par la loi du 4 décembre 2012, en ce qu'il énonce en termes généraux que « *celui qui a perdu la nationalité belge* » peut la recouvrer aux conditions qu'il détermine, n'opère pas de distinction entre différentes « catégories de belges » ayant possédé et ensuite perdu la nationalité belge. Il exclut encore moins de son champ d'application les « Belges de statut congolais ».

Il s'ensuit que M. N. ne peut être exclu du bénéfice de l'article 24 du Code de la nationalité pour recouvrer la nationalité belge au motif qu'il n'était pas « citoyen belge » mais « sujet belge de statut congolais ».

L'impact, sur l'application de l'article 24 du Code de la nationalité belge, de la loi temporaire de 1961 et de la disposition transitoire de 1984

25. La loi du 22 décembre 1961, publiée au Moniteur belge du 8 janvier 1962 et intitulée « Loi relative à l'acquisition ou au recouvrement de la nationalité belge par les étrangers nés ou domiciliés sur le territoire de la République du Congo ou par les Congolais ayant eu en Belgique leur résidence habituelle », disposait notamment en son article 2, § 4:

« Les personnes qui au 30 juin 1960 possédaient la qualité de Belge de statut congolais et qui, avant cette date, ont résidé en Belgique pendant au moins trois ans, peuvent acquérir la nationalité belge en souscrivant une déclaration d'option (...).

La déclaration doit être souscrite dans les deux ans de l'entrée en vigueur de la présente loi et, lorsqu'il s'agit de mineurs, avant qu'ils aient accompli leur vingt-troisième année ».

L'objectif de cette loi était de permettre aux « belges de statut congolais » qui avaient résidé en Belgique, de recouvrer la nationalité belge à des conditions simplifiées. Il s'agissait d'une loi temporaire puisqu'elle n'était d'application que pendant un délai de deux ans à partir de son entrée en vigueur et pour les mineurs d'âge jusqu'à ce qu'ils aient atteint l'âge de 23 ans.

Elle a été abrogée par l'article 21, 9° de la Loi du 28 juin 1984 instituant le Code de la nationalité belge.

La loi de 1984 instituant le Code de la nationalité a toutefois, en son article 28, qui figure parmi les dispositions transitoires du Code, octroyé un nouveau délai de deux ans aux Congolais ayant leur résidence en Belgique pour faire une déclaration d'acquisition de la nationalité belge à des conditions simplifiées.

Cet article 28 disposait ce qui suit:

« § 1er. Les personnes qui ont omis de souscrire en temps utile une déclaration d'option en faveur de la nationalité belge sur base de l'article 2, § 4, de la loi du 22 décembre 1961 relative à l'acquisition ou au recouvrement de la nationalité belge par des étrangers nés ou domiciliés sur le territoire de la République du Congo ou par les Congolais ayant eu en Belgique leur résidence habituelle, sont admises à souscrire cette déclaration, dans la forme prévue à l'article 15, dans les deux ans suivant l'entrée en vigueur du présent Code.

§ 2. Les déclarants doivent avoir eu leur résidence principale en Belgique durant les deux années précédant l'entrée en vigueur du présent Code et avoir maintenu cette résidence jusqu'au moment où la déclaration est souscrite ».

Les Congolais qui répondaient aux deux conditions de résidence mentionnées à l'article 28, à savoir avoir eu leur résidence principale en Belgique durant les deux années précédant l'entrée en vigueur du Code et l'avoir conservée jusqu'à la déclaration en faveur de la nationalité belge, pouvaient donc immédiatement, dès l'entrée en vigueur du Code, faire une telle déclaration (étant entendu qu'ils devaient le faire endéans le délai de deux ans).

Cette facilité n'était pas octroyée aux personnes ayant perdu la nationalité belge qui souhaitaient recouvrer la nationalité belge sur la base de l'article 24 du Code de la nationalité et qui devaient répondre à d'autres conditions. Les dispositions de l'article 28 et de l'article 24 ne se recourent pas.

Puisque l'article 28 du Code de la nationalité qui octroyait aux Congolais, de manière transitoire, des conditions simplifiées pour pouvoir faire une déclaration de nationalité n'est plus applicable aujourd'hui, la cour considère que rien ne s'oppose à ce que des personnes nées de parents congolais sur le territoire du Congo belge puissent recouvrer la nationalité belge sur pied de l'article 24 du Code de la nationalité qui existe toujours à l'heure actuelle (tel que réformé par la loi du 14 décembre 2012).

L'article 24 du Code est formulé de manière générale (« *Celui qui a perdu la nationalité belge autrement que par déchéance peut (.....) »*). Cette disposition n'opère aucune distinction quant à la manière dont « celui qui a perdu la nationalité belge » a acquis ou perdu cette nationalité (hormis la déchéance). Elle n'exclut en tous cas pas les Congolais qui n'ont pas fait application de la disposition transitoire de l'article 28 du même Code (ou antérieurement de la loi temporaire de 1961).

La loi du 6 août 1993 modifiant le code de la nationalité a d'ailleurs supprimé la condition suivant laquelle le déclarant devait être belge de naissance, on l'a vu plus haut dans l'arrêt, ce qui est de nature à confirmer que l'article 24 du Code de la nationalité s'applique à toute personne ayant perdu la nationalité belge, peu importe le mode d'acquisition de cette nationalité.

Exclure de son champ d'application les belges de statut congolais qui n'ont pas fait application des lois temporaire et transitoire, reviendrait à opérer une discrimination injustifiée entre « personnes qui ont perdu la nationalité belge » selon qu'elles soient congolaises ou non.

Empêcher les Congolais (Belges de statut congolais) de recouvrer la nationalité belge en application de l'article 24 du Code de la nationalité, qui est une disposition générale, alors qu'ils ont eu autrefois des facilités pour opter pour la nationalité belge, sous le seul prétexte qu'ils n'ont pas fait usage de ces

facilités octroyées par des lois purement temporaires ou transitoires, n'est pas raisonnablement soutenable.

Les exclure de l'application des dispositions générales de l'article 24 du Code de la nationalité, alors qu'il ne subsiste plus aucune autre disposition particulière leur permettant de recouvrer la nationalité belge, n'est pas justifiable.

Toute personne ayant été Belge, à quelque titre que ce soit, est concernée par la disposition de l'article 24 du Code de la nationalité. Il en va notamment ainsi d'un citoyen congolais, qui possédait la nationalité belge lorsque le Congo était belge, même s'il n'a pas fait usage des dispositions temporaires prévues par la loi du 22 décembre 1961 qui permettaient le recouvrement ou l'octroi de la nationalité belge aux étrangers nés ou domiciliés sur le territoire de la République du Congo et aux Congolais ayant eu leur résidence habituelle en Belgique (Closset C.-L., « *Traité de la nationalité en droit belge* », Larcier, 2004, p. 423).

PAR CES MOTIFS

LA COUR

Statuant contradictoirement,

Vu l'article 24 de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire,

Entendu Mme Béatrice Lefebvre, substitue du Procureur général, en son avis à l'audience du 26 avril 2018,

Dit l'appel recevable et fondé;

Met le jugement entrepris à néant sauf en ce qu'il a délaissé à M. N. ses dépens;

Statuant à nouveau pour le surplus,

Dit l'avis négatif du Procureur du Roi recevable mais non fondé;

Dit qu'il y a lieu de faire droit à la demande d'acquisition de la nationalité belge faite à la commune de Molenbeek le 26 avril 2013 en application de l'article 24 du Code de la nationalité belge par M. N. [...], né à [...] (actuellement République démocratique du Congo) le [...] 1943, résidant au moment de la déclaration et encore actuellement à [...] Bruxelles, [...];

Délaisse à M. N. ses dépens d'appel.

Ainsi jugé et prononcé à l'audience civile publique de la 43ème chambre de la cour d'appel de Bruxelles, le 10 août 2018,

Où siégeaient et étaient présents:

I. De Ruydts, conseiller, juge d'appel de la famille, présidente f. f.,

M. De Graef, conseiller, juge d'appel de la famille,

V. Dehoux, juge de la famille déléguée,

A. Monin, greffier.

Hof van beroep Gent, arrest van 9 mei 2018

Internationale bevoegdheid – Verordening 44/2001 (Brussel I) – Artikel 23, lid 1, b) – Forumkeuze – Algemene factuurvoorwaarden – Toepasselijk recht – Weens Koopverdrag (CISG) – Artikel 35 – Non-conformiteit van het geleverde goed – Artikel 36 – Aansprakelijkheid van de verkoper – Bewijs – Verzoek deskundigenonderzoek afgewezen – Verzoek getuigenbewijs afgewezen – Schadebeding in algemene voorwaarden

Compétence internationale – Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Article 23, al. 1, b – Clause d'élection de for – Conditions générales apparaissant sur une facture – Droit applicable – Convention de Vienne (CVIM) – Article 35 – Non-conformité des biens livrés – Article 36 – Responsabilité du vendeur – Preuve – Requête visant à nommer un expert refusée – Requête visant à produire un témoin refusée – Clause pénale dans les conditions générales

In de zaak van

S.

vennootschap naar Italiaans recht, met zetel te [...] (Italië), [...]

appellant

hebbende als raadsman mr. Axel Brugman, advocaat te 9000 Gent, kantoorhoudende in de Sint-Denijslaan 397

tegen

NV C.

ingeschreven in het KBO [...] met zetel te [...] Zele, [...]

geïntimeerde

hebbende als raadsman mr. C. Clijmans, met kantoor te Schermersstraat 30, 2000 Antwerpen

wijst het hof het volgend arrest:

Het hof heeft de partijen in openbare terechtzitting gehoord en kennis genomen van de gerechtsbundels in beide aanleggen en van de door partijen neergelegde stukkenbundels.

Met verzoekschrift, neergelegd op 13 mei 2015, stelde S., vennootschap naar Italiaans recht, hoger beroep in tegen het vonnis op tegenspraak d.d. 20 november 2014 van de rechtbank van koophandel Gent, afdeling Dendermonde, in de zaak met A.R. nr. [...] tussen haarzelf als verweerster op hoofdeis en eiseres op tegeneis en de nv C. als eiseres op hoofdeis en verweerster op tegeneis. Het is regelmatig naar de vorm. Het bestreden vonnis is betekend op 29 oktober 2015, zodat het hoger beroep tijdig is.

I. Antecedenten

1. De eerste rechter heeft de feiten, die aan de grondslag van het geschil liggen uitvoerig uiteengezet, zodat deze hierna hernomen worden, aangepast waar nodig.

S., een vennootschap naar Italiaans recht, plaatste in 2013 bij de nv C. meerdere bestellingen voor de producten [...]. [...] is een lichtwerende coating toegepast op polyester of katoenen stof/drager. Op basis van deze coating maakte S. schuim, dat zij op textiel aanbracht in verschillende lagen.

Alvorens tot levering over te gaan, stelde C., op basis van de input van S., de technische specificaties vast, waaraan de coating diende te beantwoorden.

Voor elk order voerde C. analyses uit in haar labo om na te gaan of de te leveren coating beantwoordde aan de technische specificaties.

Voor elk order schreef C. een factuur uit. Het betreft 10 facturen tussen februari 2013 en juli 2013 voor een totaal bedrag van 137.539,00 EUR. Op 10 oktober 2013 schreef zij een creditnota uit voor een bedrag van 5.305,80 EUR.

In juni 2013, nadat reeds een aantal batchen coating waren geleverd, voerde C. een aanpassing door aan de technische specificaties op vraag en in samenspraak met S. Dit was voornamelijk op het vlak van verhoging van de dichtheid en de viscositeit.

Op 5 juli 2013 meldde S. aan C. dat de laatst aangekomen partij schuim/coating bleek stabiel te zijn in een kleine bak, dat ze verwerkbaar was, voor zover ze geen problemen hadden met luchtbellen of barsten in de film, maar dat ze nog steeds weinig dekkend was (de laatste laag wit kon met moeite het zwart dekken van de tweede laag).

Op 16 juli 2013 meldde S. aan C. dat het probleem van de lijnen, veroorzaakt door coating die opdroogde, zich opnieuw had voorgedaan (de hoeveelheid van nog meerdere meters stof met onomkeerbare gebreken moest nog worden bepaald). Ze stelde te wachten op technisch advies van C. om de productie verder te kunnen zetten. Ze stuurde foto's in bijlage.

Eén van de klanten van S. is een klant in de USA, M. Voor deze klant behandelde C. gordijnstof met coating, die ze op rollen verstuurde.

Op 26 juli 2013 verstuurde M. een mail naar S. en wierp zij het probleem van dikte op. Dit met betrekking tot de batch van 26 juni 2013. De oudere batch van 14 juni 2013 doorstond wel de diktetest hoewel de dikte nogal aan de lage kant was. M. vroeg hoe dit probleem zou worden gecorrigeerd en vroeg actie te ondernemen naar de verkoper.

Op 22 augustus 2013 weigerde M. de container [...] omdat geen van de goederen voldeed aan de specificaties inzake dikte.

Op 24 september 2013 stuurde S. een mail naar C. met een document in bijlage. In dit document verwees S. naar de klachten, die ze ontvangen had met betrekking tot coating, die in juli geleverd was. Het meest ernstige probleem was de afkeuring van een hele container die naar de USA was verscheept. S. stelde dat ze een aantal stukken uit de USA probeerde terug te krijgen voor analyse, zodat ze de betalingen opschortte. Ze schreef ook nog te wachten op nieuws over de definitieve kwaliteit van de coating die C. in de maand augustus zou controleren.

Op 16 oktober 2013 stuurde S. een mail naar C. waarin ze verwees naar een vergadering met de heer R. en voegde ze de documenten toe met betrekking tot de klacht die ze ontvangen had van haar grootste klant. S. meldde te wachten op de aankomst van de 6 rollen die teruggestuurd werden om ze te testen op de specificaties en op de werking van de rollen.

C. antwoordde te wachten op verdere info met betrekking tot de ontvangst van de rollen voor testing zodat ze een afspraak konden maken.

Op 29 oktober 2013 meldde S. per mail aan C. dat de rollen waren aangekomen en dat ze zouden testen zoals besproken tijdens de vergadering.

Op 5 november 2013 vond een vergadering plaats tussen S. en C. S. maakte hiervan een verslag op, waarin o.a. het volgende vermeld is:

"We hebben allemaal vastgesteld en waren er het erover eens dat er zich 2 ernstige problemen voordeden met de stoffen:

- 1) het weefsel was kleverig*
 - 2) de dikte van het weefsel was veel kleiner dan de standaard dikte.*
- (...)*

Wat betreft het bezwaar dat werd geuit door Dhr. L. (= C.) waarom we een volle container naar de klant hebben verzonden, nadat we hadden vastgesteld dat de dikte onder de standaardwaarden lag, hebben we uitgelegd dat een lagere dikte werd aanvaard door de klant bij vorige zendingen, maar in die gevallen plakte het weefsel niet. We hebben er dan ook op gewezen dat het probleem van de kleverigheid niet door ons kon gecontroleerd worden daar het verschijnsel zich voordoet kort nadat de rollen werden opgerold en verpakt. Daar de klant een grote behoefte had aan goederen voordat het afhaal seizoen van start zou gaan (in juli en augustus) en dus vóór onze zomersluiting, dachten wij dat het weefsel beschikte over aanvaarde vereisten. Helaas hadden wij het verkeerd voor..."

Op 11 december 2013 verstuurde de raadsman van C. aan S. een brief waarin hij elke aansprakelijkheid van C. betwistte.

Op 14 januari 2014 liet C. een dagvaarding betekenen aan S.

2. Voor de eerste rechter vorderde C. de veroordeling van S. tot betaling van 132.233,20 EUR meer de conventionele intresten aan 10 % vanaf de respectieve vervaldata van de facturen, de gerechtelijke intresten en meer een schadebeding a rato van 10 %, zegge 13.223,32 EUR, en ten slotte meer de gerechtskosten, met inbegrip van de dagvaardingskosten en een rechtsplegingsvergoeding van 5.500,00 EUR, dit bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, met uitsluiting van de mogelijkheid tot kantonnement. Zij vorderde eveneens de afwijzing van de tegenvordering als ongegrond en ook in dit verband de veroordeling van S. tot een rechtsplegingsvergoeding van 5.500,00 EUR.

Wat de hoofdeis betreft vorderde S. in hoofdorde dat de rechter zich zonder jurisdictie en/of onbevoegd zou verklaren om kennis te nemen van het geschil. Ondergeschikt vorderde zij de afwijzing van de hoofdeis als onontvankelijk, minstens ongegrond.

S. stelde een tegeneis in en vorderde de veroordeling van C. tot het vergoeden van de geleden schade door de fouten en gebreken van de geleverde goederen, ten bedrage van 225.873,19 EUR, ten provisionele titel, meer verwijlntrest aan de wettelijke rentevoet vanaf de datum van het schadegeval, minstens vanaf de neerlegging van haar eerste conclusie.

Ondergeschikt vorderde S. de aanstelling van een deskundige met de gebruikelijke opdracht, inzonderheid de eigenschappen en/of de kwaliteit van het geleverde product, het ontoereikende volume en de viscositeit van het schuim, de vorming van klontjes bij het uitsmeren en het loslaten van het schuim van de glasvezel- of polyesterlaag te beschrijven conform de klachten in haar brief van 17 december 2013 aan C. Het hof merkt op dat er in geen van de stukkenbundels een brief van 17 december 2013 voorkomt, maar wel een nota van S. gedateerd op 12 december 2013, zonder dat blijkt dat deze nota naar C. is verstuurd.

Voorts vroeg zij haar toe te laten tot het getuigenbewijs, daartoe met naam genoemde getuigen op te roepen, om hen te horen over resp. 13 en 11 vragen (het hof verwijst naar de synthesebesluiten, neergelegd op 23 oktober 2014, beschikkend deel).

Ten gronde betwistte S. de vordering omwille van de gebreken, waaromtrent zij de aanstelling van een deskundige en een getuigenverhoor vorderde. Met haar tegenvordering beoogde zij de vergoeding van de schade, die zij beweerde geleden te hebben door deze gebreken.

3. Bij vonnis van 20 november 2014 verklaarde de eerste rechter dat hij rechtsmacht heeft. Hij verklaarde de hoofdvordering deels gegrond en de tegenvordering ongegrond. Hij veroordeelde S. om aan C. 132.233,20 EUR te betalen, meer de conventionele interesten aan 10 % vanaf de respectieve vervaldatum van de facturen, die doorlopen als gerechtelijke interesten tot aan de datum van betaling, en meer een schadebeding van 2.500,00 EUR. Ten slotte veroordeelde hij S. tot de gerechtskosten, waaronder een rechtsplegingsvergoeding van 5.500,00 EUR. Hij verklaarde het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, zonder uitsluiting van de mogelijkheid tot kantonnement.

De eerste rechter oordeelde rechtsmacht te hebben op grond van een door S. aanvaarde bevoegdheidsclausule, daarbij toepassing makend van artikel 23, § 1, b) van de EEX Verordening 44/2011 van 22 december 2000.

Ten gronde was de eerste rechter van oordeel dat S. er niet in slaagde aan te tonen dat C. was tekort gekomen aan haar contractuele verplichtingen.

Hij herleidde het schadebeding tot 2.500,00 EUR. Het daarbovenop gevorderde achtte hij kennelijk onredelijk.

Hij ging niet in op het verzoek tot aanstelling van een deskundige, omdat S. niet aannemelijk maakte dat de oorzaak van de schade, die ze beweerde geleden te hebben, aan C. te wijten was. Ook het gevorderde getuigenverhoor wees hij af.

4. S. kan zich niet verzoenen met dit vonnis en stelde hoger beroep in.

Zij vordert:

- haar hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren;
- het incidenteel beroep ontvankelijk doch ongegrond te verklaren;
- het bestreden vonnis teniet te doen en opnieuw wijzend;
- te zeggen voor recht dat de Belgische rechtbanken geen jurisdictie noch bevoegdheid hebben om kennis te nemen van het geschil;
- ondergeschikt de vorderingen van C. onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren;
- C. te veroordelen tot het vergoeden van de geleden schade door de fouten en gebreken van de geleverde goederen, ten bedrage van 225.873,19 EUR, ten provisionele titel, meer verwijlinterest aan de wettelijke rentevoet vanaf de datum van het schadegeval, minstens vanaf de neerlegging van haar eerste conclusie in eerste aanleg;

- meer ondergeschikt, de aanstelling van een deskundige met de gebruikelijke opdracht, inzonderheid de eigenschappen en/of de kwaliteit van het geleverde product, het ontoereikende volume en de viscositeit van het schuim, de vorming van klontjes bij het uitsmeren en het loslaten van het schuim van de glasvezel- of polyesterlaag te beschrijven conform de klachten in haar brief van 17 december 2013 aan C., en de door haar geleden schade te begroten;
- voorts haar toe te laten tot het getuigenbewijs, daartoe met naam genoemde getuigen op te roepen, om hen te horen over resp. 13 en 11 vragen [...];
- meest ondergeschikt de gevorderde intresten en het schadebeding te herleiden;
- C. te veroordelen tot de kosten van het geding, daarin begrepen het basisbedrag inzake de wettelijk geïndexeerde rechtsplegingsvergoeding; minstens – zo zij in het ongelijk zou worden gesteld, de rechtsplegingsvergoeding te herleiden tot het minimum.

C. vordert het hoger beroep af te wijzen als onontvankelijk, dan wel ongegrond en het incidenteel beroep toelaatbaar en gegrond te verklaren, derhalve:

- zich internationaal bevoegd te verklaren;
- haar vordering toelaatbaar en gegrond te verklaren, derhalve S. te veroordelen tot betaling van 132.233,20 EUR in hoofdsom, meer de conventionele intresten aan 10 % vanaf de respectieve vervaldata van de facturen, meer de gerechtelijke intresten en meer een schadebeding aan 10 % zegge 13.223,32 EUR, en meer de gerechtskosten, waaronder een rechtsplegingsvergoeding van 6.000,00 EUR per aanleg;
- de tegenvordering onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren, en S. te veroordelen tot de gerechtskosten, waaronder een rechtsplegingsvergoeding van 6.000,00 EUR per aanleg.

De argumenten van partijen in hoger beroep zullen hierna besproken worden in de mate zij dienstig zijn voor de beoordeling van het geschil.

II. Beoordeling

1. *Toelaatbaarheid van het hoger beroep*

C. vordert in eerste orde de afwijzing van het hoger beroep als ontoelaatbaar.

Nochtans hebben haar argumenten uitsluitend betrekking op de gegrondheid van het hoger beroep. C. verklaart niet waarom het hoger beroep ontoelaatbaar of onontvankelijk zou zijn.

S. is procesbekwaam en heeft een rechtmatig belang en hoedanigheid om hoger beroep in te stellen tegen het vonnis dat haar grieft.

Het hof stelt zelf geen ambtshalve in te roepen redenen van ontoelaatbaarheid of onontvankelijkheid van het hoger beroep vast.

Het hoger beroep is toelaatbaar en ontvankelijk.

2. *Rechtsmacht*

S. betwist de rechtsmacht van de Belgische rechter. Deze discussie dient beslecht te worden overeenkomstig de Verordening (EG) 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB L, 16 januari 2001, afl. L.12,1, hierna "de EEX-Vo" genoemd), die in werking is getreden op 1 maart 2002 (art. 76 van de Verordening) en nog van toepassing was op het ogenblik van de dagvaarding en

de inleiding van het geschil. Dit betekent in de eerste plaats dat S. ten onrechte verwijst naar het EEX-verdrag van 27 september 1968.

Volgens artikel 2 van deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat. Zij kunnen slechts voor de rechtbanken van een andere lidstaat worden opgeroepen op één van de gronden, aangehaald in de artikelen 5 tot en met 24 van de EEX-Vo (art. 3.1. EEX-Vo).

Artikel 23.1 EEX-Vo bepaalt dat, wanneer de partijen, van wie er ten minste één woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, een gerecht of de gerechten van een lidstaat hebben aangewezen voor de kennisneming van de geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, dit gerecht of de gerechten van deze lidstaat bevoegd is. Deze overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht wordt gesloten:

- a) hetzij bij een schriftelijke overeenkomst of bij een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst,
- b) hetzij in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen partijen gebruikelijk zijn geworden,
- c) hetzij, in de internationale handel, in een vorm die overeenstemt met een gewoonte waarvan de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn en die in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen.

Overeenkomstig artikel 8 van de algemene factuurvoorwaarden van C. zijn de rechtbanken van het arrondissement Dendermonde bevoegd.

Op juiste gronden, die het hof overneemt en tot de zijne maakt, heeft de eerste rechter terecht besloten rechtsmacht te hebben, in toepassing van artikel 23 lid 1.b) EEX-Vo (bestreden vonnis, p. 6, randnummers 6-8). Deze overwegingen worden door S. helemaal niet ontkracht. Waar zij opmerkt dat niet voldaan is aan de voorwaarden, zoals bepaald in art. 17, lid 1, sub a en sub c EEX-Verdrag van 1968 (vergelijkbaar met art. 23 lid 1 a) en c) EEX-Vo) negeert zij opzettelijk artikel 23 lid 1 b) EEX-Vo. Het is op basis van artikel 23 lid 1 b) EEX-Vo dat de Belgische rechter rechtsmacht heeft en niet op basis van artikel 23 lid 1 a) of c).

3. *Ontvankelijkheid van de vorderingen*

Beide partijen vragen de tegen hen gestelde vorderingen af te wijzen als onontvankelijk.

Hun middelen hebben echter uitsluitend betrekking op de al dan niet gegrondheid van de vorderingen.

Beide partijen zijn procesbekwaam en hebben een rechtmatig belang en hoedanigheid om hun vorderingen te stellen. Het hof stelt ambtshalve geen redenen van onontvankelijkheid vast.

De vorderingen zijn ontvankelijk.

4. *Ten gronde*

A. *Toepasselijk recht*

Er bestaat tussen partijen geen betwisting over dat het geschil dient beoordeeld te worden op basis van het Belgisch recht. Hiervan maakt het Verdrag van de Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken van 11 april 1980 (hierna het "Weens Koopverdrag"

genoemd) deel uit. Ter zitting van 11 april 2018 verklaarden de partijen uitdrukkelijk hiermee akkoord te gaan.

B. Conformiteit van de goederen

1. De vordering van C. strekt ertoe betaling te verkrijgen van een aantal facturen, daterende vanaf 9 april 2013 tot en met 23 juli 2013 wegens levering van coatingproducten, genaamd [...].

S. betwist deze vordering en stelt een tegenvordering in, omdat de producten niet conform waren, waardoor zij aanzienlijke schade zou geleden hebben.

2. In toepassing van het Weens Koopverdrag dient S. zowel in het kader van haar verweer tegen de hoofdeis als in het kader van de tegeneis het bewijs te leveren van de niet-conformiteit van de producten. Dit is des te meer het geval nu S. niet betwist dat alle gefactureerde goederen, verminderd met de gecrediteerde goederen, daadwerkelijk geleverd zijn en S. deze producten ook aanvaard heeft, aangezien zij deze verwerkt heeft.

In verband met de conformiteit bepaalt artikel 35 Weens Koopverdrag het volgende:

"1) De verkoper dient zaken af te leveren waarvan de hoeveelheid, de kwaliteit en de omschrijving voldoen aan de in de overeenkomst gestelde eisen en die zijn verpakt op de in de overeenkomst vereiste wijze.

2) Tenzij partijen anders zijn overeengekomen, beantwoorden de zaken slechts dan aan de overeenkomst, indien zij:

a) geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor zaken van dezelfde omschrijving gewoonlijk zouden worden gebruikt;

b) geschikt zijn voor een bijzonder doel dat uitdrukkelijk of stilzwijgend aan de verkoper ter kennis is gebracht op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst, tenzij uit de omstandigheden blijkt dat de koper niet vertrouwde of redelijkerwijs niet mocht vertrouwen op de vakbekwaamheid en het oordeel van de verkoper;

c) de hoedanigheden bezitten van zaken die de verkoper als monster of model aan de koper heeft aangeboden;

d) zijn verpakt op de voor zodanige zaken gebruikelijke wijze of, indien er hiervoor geen gangbare handelwijze bestaat, op een met het oog op bescherming en behoud van de zaken passende wijze.

3) De verkoper is niet ingevolge het in het voorgaande lid onder la), d) /l bepaalde aansprakelijk voor het niet-beantwoorden van de zaken aan de overeenkomst, indien de koper op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst wist of had behoren te weten dat de zaken niet aan de overeenkomst beantwoordden."

Artikel 36 Weens Koopverdrag bepaalt verder:

"1) De verkoper is in overeenstemming met de overeenkomst en dit Verdrag aansprakelijk indien de zaken niet aan de overeenkomst beantwoorden op het tijdstip waarop het risico op de koper overgaat, ook al blijkt zulks eerst daarna.

2) De verkoper is tevens aansprakelijk voor elk niet-beantwoorden van de zaken aan de overeenkomst hetwelk optreedt na het in het voorgaande lid genoemde tijdstip en te wijten is aan een tekortkoming in de nakoming van een van zijn verplichtingen, waaronder begrepen een garantie dat de zaken gedurende een bepaalde tijd geschikt zullen blijven voor het doel waarvoor zij normaal bestemd zijn of voor enigerlei bijzonder doel, dan wel nader aangegeven hoedanigheden of kenmerken zullen behouden."

3. In verband met de verwerking van de geleverde coating vermeldt S. volgende problemen:

- slechte ontwikkeling van de dikte van het schuim, dat zij zelf geproduceerd heeft op basis van de geleverde coating, en de onvoldoende dekking van het textiel;
- vorming van bubbels in het schuim tijdens de verschillende verwerkingsstadia;
- kleverigheid van het weefsel;
- klontervorming in het schuim.

4. Wat betreft de dikte van het schuim, de vorming van bubbels, onvoldoende hechting en kleverigheid, bewijst S. op geen enkele wijze enig gebrek aan conformiteit overeenkomstig hetzij artikel 35, hetzij art. 36 Weens Koopverdrag.

4.1. Deze problemen, waarmee zij geconfronteerd werd, kunnen evenzeer te wijten geweest zijn aan een gebrekkig productieproces bij S. zelf. Nooit ofte nimmer werd vastgesteld, laat staan op tegensprekelijke wijze, dat deze problemen te wijten waren aan één of ander intrinsiek of extrinsiek gebrek van de door C. geleverde coating.

4.2. S. beweert doch bewijst niet dat C. ooit haar aansprakelijkheid voor deze problemen of kwaliteitsproblemen van de coating erkend heeft.

De loutere wijziging van het product op verzoek van S. houdt geen erkenning van aansprakelijkheid in, evenmin als het voorstel van C. in januari 2014 een korting van 100.000,00 EUR toe te staan op leveringen in de toekomst, mits betaling van de facturen. Dit voorstel, waarvan C. niets op papier heeft gesteld, kan gekaderd worden in een poging van C. de discussie minnelijk op te lossen, zonder dat zij daarmee bedoelde haar aansprakelijkheid te erkennen. Mocht zij haar aansprakelijkheid erkend hebben, dan zou eerder kunnen verwacht worden dat zij hiervoor een creditnota zou opgesteld hebben. Zij drong echter aan op betaling van de facturen en maakte de korting afhankelijk van toekomstige bestellingen. Dit is integendeel te beschouwen als een voorstel van dading zonder erkenning van aansprakelijkheid. Dit voorstel werd uiteindelijk niet aanvaard door S.

S. beweert dat de technici van C. "de kwaliteitsproblemen" tijdens de bijeenkomst van eind juli 2013 erkend hebben. Dit blijkt echter uit niets, alleszins niet dat het daarbij ging om kwaliteitsproblemen van de coating. Mogelijk (alhoewel niet bewezen) werden de kwaliteitsproblemen van het afgewerkte product niet betwist, doch dit betekent niet dat erkend werd dat het om een kwaliteitsgebrek van de coating ging.

4.3. S. beweert dat zij vanaf september (2013, veronderstelt het hof) haar productie voortgezet heeft met materiaal dat ze van een andere leverancier heeft gekocht en zij duizenden meters aan haar klanten verzonden heeft met hun volledige goedkeuring. Daaruit zou dan ook blijken dat de problemen niet aan haar productiesysteem zouden liggen, maar wel aan de kwaliteit van het door C. geleverde product.

Ter staving van deze louter eenzijdige beweringen legt S. echter niet het minste bewijs voor. Ze zijn voor het hof volstrekt oncontroleerbaar.

Overigens, in verband met de door C. geleverde coating legt S. welgeteld de klacht van één afnemer M. voor, terwijl het hof toch kan veronderstellen dat zij meer dan één klant heeft en dat zij met de door C. geleverde coating meer dan één klant beleverd heeft. Enig bewijs van een klacht van een andere klant ligt niet voor. Ook dit doet ten zeerste twifelen aan de gegrondheid van de klachten van S., dat de klacht van M. iets te maken zou hebben met de kwaliteit van de coating van C.

4.4. S. beweert dat zij bij aankomst van de bestelde producten, een staal in een kleine oven getest heeft, waaruit stalen in A4-formaat kwamen. Zij stelt dat daarbij alles leek goed te gaan en dat de problemen pas begonnen op grote schaal. Nog los van de vaststelling dat zij geen enkel bewijs van enige test bij aankomst van de bestelde producten levert, bevestigt deze bewering eens te meer dat er inzake dikte, vorming van bubbels en kleverigheid van het weefsel, niets aan de hand was met het product op zich en dat het eerder ging om een probleem met het productieproces, minstens dat het tegendeel niet bewezen is.

4.5. De klacht van de enige klant, M., had enkel te maken met de dikte van het weefsel in zijn totaliteit en niet met de dikte van de coating. In geen enkel stuk, uitgaande van deze firma, is sprake van kleverigheid. Enkel werd inzake de 6 rollen, die deze firma had teruggestuurd, kleverigheid vastgesteld, zoals beschreven in het verslag van de vergadering d.d. 5 november 2013. Wat hiervan de technische oorzaak was werd nooit vastgesteld, zelfs niet door S. zelf.

Dat deze kleverigheid zich zou hebben voorgedaan kort na de verpakking, zoals S. in haar verslag van de vergadering van 5 november 2013 beweert, wordt door niets gestaafd en wordt zelfs tegengesproken door het feit dat M. daarover niets gemeld heeft. Niet alleen kan dit mogelijk worden toegeschreven aan het verwerkingsproces, waarvoor S. verantwoordelijk is, maar eventueel ook door omstandigheden, die zich hebben voorgedaan bij M. zelf of tijdens het transport.

4.6. Uit de e-mails van M. blijkt zelfs dat de problematiek niet algemeen was. Immers, uit de e-mail d.d. 26 juli 2013 van M. blijkt dat het ene lot van het door S. afgewerkte product wel correct was qua dikte, terwijl dit niet het geval was betreffende een ander lot. Dit wijst eerder in de richting van onvolkomenheden in het productieproces bij S. zelf.

5. Wat klontvorming en het loslaten van schuim betreft, stelt C. dat (1) het geen betrekking heeft op producten geleverd aan M., (2) het een tijdelijk probleem was met een proeflevering nadat zij op vraag van S. een kleine wijziging heeft doorgevoerd en een additief werd toegevoegd, en (3) zij hiervoor een creditnota ten bedrage van 5.305,80 EUR heeft uitgeschreven.

Dat de creditnota ten bedrage van 5.305,80 EUR, die dateert van 10 oktober 2013, daarop betrekking heeft, kan betwijfeld worden. In haar synthesebesluiten, neergelegd op 18 september 2014 voor de eerste rechter, bracht C. deze creditnota daarmee niet in verband. Zij had het integendeel over een probleem met een proeflevering van 1.000 kg, terwijl in de creditnota 2.220 kg werd gecrediteerd. Ook de inhoud van de creditnota brengt daarover geen verheldering. Het is de eerste rechter die deze creditnota met dit probleem in verband heeft gebracht.

Wat er ook van zij, S. toont ook dienaangaande geen aansprakelijkheid van C. aan en/of dat zij daardoor schade heeft geleden, met als gevolg dat de hoofdeis deels zou moeten afgewezen worden of de tegeneis deels zou moeten toegekend worden:

- uit niets blijkt dat dit probleem een weerslag heeft gehad op de kwaliteit van het eindproduct, geleverd aan de klanten;
- in het verslag van de vergadering van 5 november 2013 wordt over dit probleem met geen woord gerept;
- in de daaraan voorafgaande mails is nergens sprake van dit probleem.

6. Op de vraag van S. tot aanstelling van een deskundige gaat het hof niet in.

De rechter kan een deskundige aanstellen om vaststellingen te doen of een technisch advies te geven (art. 962 Ger. W.). Hij beveelt deze onderzoeksmaatregel slechts indien dit nodig is voor de oplossing van het geschil, daarbij rekening houdend met het principe van de subsidiariteit van de onderzoeksmaatregelen (art. 875bis Ger. W.). De mogelijkheid voor de rechter om een deskundigenonderzoek te bevelen, ontslaat de eisende partij niet van haar bewijslast. Aldus kan zij niet zomaar een deskundigenonderzoek laten bevelen, wanneer zij niet zelf een begin van bewijs voorlegt of minstens aanwijzingen van wat zij wenst te bewijzen, teneinde de rechter toe te laten over de opportuniteit van de aanstelling van een deskundige te oordelen en fictieve of louter speculatieve vorderingen te vermijden.

In voorliggend geval zijn er geen of onvoldoende aanwijzingen dat de problemen en/of schade te wijten zijn aan gebreken van het product dat geleverd werd door C. Noch de e-mails noch de getuigenverklaringen volstaan (zie verder over de getuigenverklaringen). Daarnaast blijkt zelfs niet dat er nog nuttige vaststellingen mogelijk zijn.

7. Ook de door S. voorgelegde getuigenverklaringen kunnen niet worden weerhouden. Zij voldoen niet aan de bepalingen van art. 961/2 Ger. W. en gaan uit van bestuurders of werknemers van S., zodat hun objectiviteit niet gegarandeerd is. Hun antwoorden, in de mate dat deze correct zouden zijn, zijn ook niet van aard aan te tonen dat de problemen, waarmee S. geconfronteerd werd, hetzij te wijten waren aan enig gebrek van het product van C. hetzij enige schade hebben veroorzaakt.

Bovendien, zoals de eerste rechter terecht opmerkte, kunnen deze verklaringen geen bewijs opleveren aangezien partijen in november 2013 hebben samen gezeten en S. hiervan een omstandig verslag heeft opgesteld. Dit verslag toont geen aansprakelijkheid van C. aan. Een verhoor van de door S. voorgestelde getuigen kan geen meerwaarde bieden om het geschil op te lossen.

8. Gelet op voorgaande overwegingen is de vordering van C. in hoofdsom gegrond en de tegenvordering ongegrond.

Om die redenen dient niet verder ingegaan te worden op het incidenteel beroep/verweer van C. in de mate zij beweert dat het protest laattijdig zou zijn.

9. C. vordert bovenop de hoofdsom ook een forfaitaire schadevergoeding van 10 %, hetzij 13.223,32 EUR, overeenkomstig haar factuurvoorwaarden. Zij stelt in dit verband incidenteel beroep in aangezien de eerste rechter deze vordering beperkt heeft tot 2.500,00 EUR.

S. acht de gevorderde schadevergoeding manifest buitensporig.

Wat dit schadebeding betreft, verwijst C. naar "artikel 11 van de algemene voorwaarden". Het schadebeding is echter opgenomen in artikel 10 en luidt als volgt: "*In geval van gehele of gedeeltelijke niet-betaling van de schuld op de vervalddag zonder ernstige reden wordt, na vergeefse ingebrekestelling, het schuldsaldo verhoogd met 10 % met een minimum van € 125 en een maximum van € 2107 zelfs bij toekenning van respijt.*"

Artikel 1231 § 1 B.W. bepaalt dat de rechter de straf, die bestaat in het betalen van een bepaalde geldsom, kan verminderen, wanneer die som *kennelijk* het bedrag te boven gaat dat de partijen konden vaststellen om de schade wegens niet-uitvoering van de overeenkomst te vergoeden. Het toetsingscriterium is niet de werkelijke schade, maar wel de potentiële schade die de partijen konden voorzien op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst, indien de schuldenaar zijn verbintenissen niet zou nakomen. Bovendien kan de overeengekomen schadevergoeding slechts

verminderd worden indien deze *kennelijk* overdreven is, met andere woorden indien voor elk redelijk persoon duidelijk en onbetwistbaar vaststaat dat dit bedrag de potentiële schade overschrijdt. Een forfaitaire schadevergoeding van 10 % op de factuurschuld met een minimum van 125,00 EUR en een maximum van 2.107,00 EUR kan niet beschouwd worden als een vergoeding, die kennelijk de potentiële voorzienbare schade overschrijdt.

Hiermee rekening houdend bedraagt de schadevergoeding:

-	factuur d.d. 9 april 2013 ten bedrage van 48.827,50 EUR:	
	10 % van 48.827,50 EUR = 4.882,75 EUR, doch begrensd tot:	2.107,00 EUR
-	het schadebeding betreffende de andere facturen overschrijdt per factuur niet het bedrag van 2.107,00 EUR, zodat betreffende deze facturen als schadevergoeding verschuldigd is:	
	132.233,20 EUR - 48.827,50 EUR = 83.405,70 EUR x 0,1 =	8.340,57 EUR
		10.447,57 EUR

10. S. vraagt ook een herleiding van de intresten naar 8 % omdat een intrestvoet van 10 % een « woekerintrest » is.

De eerste rechter herleidde de intrestvoet in het overwegend deel van het vonnis naar 8 % doch paste in het beschikkend deel toch een intrestvoet van 10 % toe.

Artikel 1153, laatste lid B.W. bepaalt dat de rechter de conventionele rente ambtshalve of op verzoek van de schuldenaar kan verminderen, indien deze rente "*kennelijk*" (= duidelijk, onbetwistbaar, zonder enige twijfel) de ten gevolge van de vertraging geleden schade te boven gaat, zonder dat de herleide rente lager kan zijn dan de wettelijke rente.

Het hof acht een intrestvoet van 10 %, zoals conventioneel overeengekomen, niet kennelijk overdreven, zodat de in het beschikkend deel van het vonnis bepaalde intrestvoet van 10 % bevestigd wordt.

5. *Gerechtskosten*

1. De eerste rechter heeft de gerechtskosten terecht ten laste van S. gelegd.

C. stelt incidenteel beroep in tegen het vonnis in de mate dat daarin slechts 1 rechtsplegingsvergoeding is toegekend. Zij meent aanspraak te kunnen maken op een rechtsplegingsvergoeding op de hoofdvordering en tegenvordering afzonderlijk.

Zij kan hierin niet gevolgd worden.

De rechtsplegingsvergoeding dient begroot te worden op basis van de hoofdvordering (vgl. Cass., 24 maart 2016, *RABG* 2016, 738; Cass., 10 januari 2011, *RABG* 2011, 451). De tegenvordering kan niet leiden tot een tweede rechtsplegingsvergoeding.

2. Aangezien het hoger beroep ongegrond is en het incidenteel beroep gedeeltelijk gegrond is, dienen de gerechtskosten in hoger beroep eveneens ten laste van S. gelegd te worden.

Ook hier kan C. slechts aanspraak maken op één rechtsplegingsvergoeding.

3. S. vraagt de herleiding van de rechtsplegingsvergoeding tot het minimum omdat de kosten van het procederen en de bijstand van een advocaat reeds ruimschoots zouden vergoed worden door de contractueel bepaalde vergoeding en de intresten.

Het hof is het daar niet mee eens: de rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en de erelonen van een advocaat van de in het gelijk gestelde partij (art. 1022, eerste lid Ger. W.). Noch de intresten, noch de forfaitair tussen partijen overeengekomen schadevergoeding vergoeden deze kosten. Er is geen sprake van een kennelijk onredelijke situatie door de toekenning van de basisrechtsplegingsvergoeding.

Rekening houdend met de waarde van de vordering van C., bedraagt de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg 5.500,00 EUR. In hoger beroep bedraagt deze 6.000,00 EUR.

OP DEZE GRONDEN

HET HOF

Rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk, het eerste ongegrond, en het tweede in volgende mate gegrond:

Bevestigt het bestreden vonnis in zijn beschikkingen, met dien verstande dat het schadebeding van 2.500,00 EUR verhoogd wordt tot 10.447,57 EUR, zodat de S. bijkomend veroordeeld wordt om aan de nv C. 7.947,57 EUR te betalen;

Verwijst de S. in de kosten van de beroepsinstantie, aan haar zijde niet te begroten aangezien ze te haren laste vallen, en aan de zijde van de nv C. te begroten op 6.000,00 EUR rechtsplegingsvergoeding;

Onverminderd de toepassing van artikel 1024 Ger. W.;

Aldus gewezen door de twaalfde kamer, van het hof van beroep te Gent, zetelend in burgerlijke zaken, samengesteld uit:

- Guy Danneels raadsheer, waarnemend voorzitter,
 - Luc Billiet raadsheer,
 - Paul Dauw raadsheer,
- bijgestaan door:
- Wim Defoort griffier,

en uitgesproken door de waarnemend voorzitter van de twaalfde kamer in openbare terechtzitting van 9 mei 2018.

Familie rechtbank Antwerpen (afd. Antwerpen), vonnis van 12 december 2018

Erkenning – Echtscheiding – Marokkaanse authentieke akte – Verstoting – Artikelen 78-93 Marokkaans Familiewetboek – Franse vrouw – Gewone verblijfplaats in België – Kwalificatie echtscheiding – Geen toepassing van artikel 57 WIPR – Artikel 25 WIPR – Geen weigeringsgronden

Reconnaissance – Divorce – Acte authentique marocain – Répudiation – Articles 78 à 93 du Code de la famille marocain – Epouse française – Résidence habituelle en Belgique – Qualification du divorce – Pas d'application de l'article 57 CODIP – Article 25 CODIP – Pas de motif de refus

Inzake:

Gezien voorgaand verzoekschrift op 8 juli 2016 aangeboden door meester S. Hemelaer, advocaat, kantoor houdende te 2020 Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 225/1, voor en namens:

de heer **C. Z.**,

zonder gekend beroep, geboren te Oujda (Marokko) op [...] 1982 en wonende te [...],

toegelaten tot het voordeel van kosteloze rechtspleging ingevolge beschikking van het Bureau voor rechtsbijstand van de Rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Antwerpen in datum van 20 mei 2016 [...] en 8 februari 2017 [...],

verzoekende partij,

eisende partij in gedwongen tussenkomst, verder "verzoeker" genoemd,

vertegenwoordigd door meester S. Hemelaer, kantoor houdende te 2020 Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 225/1, ter zitting van 14 november 2018,

tegen

mevrouw **L. N.**, (cfr. dagvaarding in gedwongen tussenkomst), mevrouw **L. N.**, (cfr. beëdigde vertaling echtscheidingsakte), kantoorbediende, geboren te [...] (Frankrijk) op [...] 1978, wonende te [...],

verwerende partij in gedwongen tussenkomst, verder "tussenkomende partij" genoemd,

persoonlijk aanwezig en bijgestaan door meester B. Vanden Acker, kantoor houdende te 2800 Mechelen, Brusselsesteenweg 415, ter zitting van 14 november 2018.

I. Procedure

De rechtbank heeft onder meer kennis genomen van:

- het verzoekschrift, neergelegd ter griffie op 8 juli 2016,
- de dagvaarding in gedwongen tussenkomst dd. 9 maart 2017,

- de schriftelijke adviezen van de heer E. De Bock, substituut procureur des Konings, dd. 15 september 2016 en 17 april 2018,
- de stukken, waaronder deze zoals bedoeld in de adviezen van het openbaar ministerie.

De zaak werd behandeld in raadkamer op 14 november 2018.

De heer Erik De Bock, substituut van de procureur des Konings, gaf gunstig advies. Er volgde geen repliek.

II. Verzoek

Het verzoekschrift beoogt de erkenning van een echtscheidingsakte, opgemaakt op grond van de artikelen 78 tot 93 van het Marokkaans Familiewetboek op 30 december 2014.

De ambtenaar van de burgerlijke stand te Antwerpen, district Antwerpen, heeft beslist de buitenlandse authentieke aktes niet te erkennen op grond van artikel 57 WIPR.

Verzoeker heeft bij toepassing van artikelen 31, 27 en 23 WIPR beroep ingesteld tegen deze beslissing. De tussenkommende partij heeft zich aangesloten bij dit beroep.

III. Beoordeling

Ingevolge artikel 27, § 1 WIPR wordt een buitenlandse akte – waaronder een buitenlandse akte van burgerlijke stand – in België door alle overheden erkend zonder dat een beroep moet worden gedaan op enige procedure, indien haar rechtsgeldigheid wordt vastgesteld volgens het recht van het land waarin de akte werd opgemaakt en de grondvoorwaarden overeenkomstig het toepasselijke recht werden nageleefd, mede rekening houdend met art. 21 (de openbare orde-exceptie) en art. 18 (wetsontduiking) WIPR.

Verzoeker en de tussenkommende partij vragen de erkenning van hun echtscheidingsakte, opgemaakt op 30 december 2014 in Marokko.

Het is niet betwist dat het Marokkaanse recht van toepassing is.

Uit het Marokkaanse tussenvonnissen, gewezen in de door verzoeker ingeleide echtscheidingsprocedure waarbij hij werd veroordeeld om een compensatie te storten, blijkt dat de echtscheiding werd gevraagd op grond van de artikelen 78 tot 93 van het Marokkaanse Familiewetboek. Het gaat hier om een eenzijdige verbreking van het huwelijk door de man op discretionaire wijze, dus om een verstoting.

Deze verstoting gebeurt echter wel onder rechterlijke controle en na een verzoeningspoging. De rechter doet ook uitspraak over de onderhoudsverplichting van de man jegens de echtgenote en de kinderen. De eenzijdige echtscheiding is het voorrecht van de man, maar dit voorrecht kan ook door de vrouw worden uitgeoefend op voorwaarde dat haar het optierecht op verstoting werd toegekend in de huwelijksakte.

Art 57, § 1 Wetboek IPR stelt het beginsel dat een verstoting niet in België kan worden erkend indien de vrouw niet over een gelijk recht beschikt. De meerderheid van de rechtsleer ziet de talaq-verstoting van art. 78 e.v. van het Marokkaanse Familiewetboek wel degelijk als een verstoting op grond van de eenzijdige wil van de man, zonder dat de vrouw over een zelfde recht beschikt in de zin van art. 57, § 1 Wetboek IPR, zodat deze slechts uitzonderlijk kan worden erkend in België, mits aan alle voorwaarden van art. 57, § 2 Wetboek IPR is voldaan (zie bv. H. Englert en J. Verhellen, "L'application du droit marocain de la famille en Belgique 2004-2015", in M.-C. Foblets (ed.), *Le code marocain de la*

familie en Europe. Bilan comparé de dix ans d'application, Brugge, die Keure, 2017, 299 e.v.). Volgens een soepelere interpretatie in de rechtsleer kan daartegen worden opgeworpen dat de vrouw in het Marokkaanse Familiewetboek tegenwoordig alleszins ook over de mogelijkheid beschikt om op haar initiatief uit de echt te scheiden via de procedure van de echtscheiding omwille van duurzame ontwrichting (chicago). Als deze echtscheidingsmogelijkheid als een evenwaardig tegengewicht voor het verstotingsrecht van de man kan worden beschouwd, komt de hypothese van art. 57, § 1 Wetboek IPR (met name een eenzijdige wilsverklaring van de man om het huwelijk te ontbinden, zonder dat de vrouw een zelfde recht heeft) in het hedendaagse Marokkaanse echtscheidingsrecht in feite niet meer voor, zodat ook de voorwaarden van art. 57, § 2 Wetboek IPR verder niet meer dienen te worden nagegaan (ADDE, Praktische gids van buitenlands familierecht. Het nieuwe Marokkaanse Familiewetboek. Overzicht van het Turkse en Algerijnse recht, 2005, 52 e.v., in het bijzonder p. 57 onderaan en p. 60 bovenaan). Voor de erkenning van Marokkaanse echtscheidingsvonnissen gelden dan enkel nog de algemene erkenningsvoorwaarden van art. 25 Wetboek IPR. Het feit dat de vrouw de Franse nationaliteit heeft en in België haar verblijfplaats heeft, is op zich dan niet relevant.

De verwijzing naar art. 57 Wetboek IPR die door Buitenlandse Zaken wordt aangebracht bij de legalisatie van een Marokkaanse echtscheidingsakte wordt volgens de rechtsleer soms al te vlug toegevoegd, zonder een grondig onderzoek naar de werkelijke aard van de echtscheiding, en wordt dan vaak door de burgerlijke stand nadien zonder meer overgenomen bij de weigering van de erkenning ervan (H. Englert en J. Verhellen, i.c., 289). Art. 57 Wetboek IPR mag echter geen rigide regel worden waarvan de effecten de intenties van de wetgever overstijgen. De ratio legis van art. 57 Wetboek IPR is het beschermen van de gelijkheid man-vrouw. Wanneer de rechterlijke goedkeuring voor de opmaak van de echtscheidingsakte wordt gegeven, na een tegensprekelijke procedure met respect voor de rechten van de verdediging en na een verzoeningspoging, en er afdoende werd gewaakt over de economische situatie van de vrouw na echtscheiding, moeten de gevolgen van de Marokkaanse echtscheiding dan ook worden erkend. Een echtscheiding is immers nagenoeg steeds het gevolg van de wil van één van de echtgenoten (of van beiden) om het huwelijk niet langer verder te zetten, waarna de rechter vaak niet anders kan dan de echtscheiding uit te spreken, aangezien hij de echtgenoten uiteraard moeilijk kan verplichten om verder gehuwd te blijven tegen hun wil.

Art. 25 Wetboek IPR luidt als volgt:

“Gronden voor weigering van de erkenning of de uitvoerbaarverklaring

Art. 25. § 1. Een buitenlandse rechterlijke beslissing wordt niet erkend of uitvoerbaar verklaard indien:

1° het gevolg van de erkenning of van de uitvoerbaarverklaring kennelijk onverenigbaar zou zijn met de openbare orde; bij de beoordeling van deze onverenigbaarheid wordt inzonderheid rekening gehouden met de mate waarin het geval met de Belgische rechtsorde is verbonden en met de ernst van de gevolgen die aldus worden veroorzaakt;

2° de rechten van de verdediging zijn geschonden;

3° de beslissing alleen is verkregen om te ontsnappen aan de toepassing van het door deze wet aangewezen recht, in een aangelegenheid waarin partijen niet vrij over hun rechten kunnen beschikken;

4° zij, onverminderd artikel 23, § 4, overeenkomstig het recht van de Staat waar zij werd gewezen, nog vatbaar is voor een gewoon rechtsmiddel;

5° zij onverenigbaar is met een in België gewezen beslissing of met een voordien in het buitenland gewezen beslissing die in België kan worden erkend;

6° de vordering in het buitenland werd ingesteld na het instellen in België van een vordering die nog steeds aanhangig is tussen dezelfde partijen en met hetzelfde onderwerp;

7° de Belgische rechters exclusief bevoegd waren om kennis te nemen van de vordering;

8° de bevoegdheid van de buitenlandse rechter uitsluitend gegrond was op de aanwezigheid van de verweerder of van goederen zonder rechtstreeks verband met het geschil in de Staat waartoe die rechter behoort;

9° de erkenning of de uitvoerbaarverklaring in strijd zou zijn met de weigeringsgronden bedoeld in de artikelen 39, 57, 72, 95, 115 en 121.

§ 2. In geen geval mag de buitenlandse rechterlijke beslissing ten gronde worden herzien.”

Geen van deze weigeringsgronden blijkt in casu van toepassing te zijn. De Marokkaanse rechterlijke beslissing is definitief, zoals blijkt uit het certificaat van de gemeente [...] dd. 30/06/2017 waaruit blijkt dat verzoeker sinds 9 februari 2015 uit de echt gescheiden is. De rechten van de verdediging zijn niet geschonden, aangezien de echtgenote betrokken werd in de procedure; zij is ter zitting verschenen en werd door een raadsman vertegenwoordigd. Uit het tussenvonnissen dd. 1 december 2014 blijkt dat zij de echtscheiding betwistte en conclusies heeft genomen. Er zijn ook geen aanwijzingen van wetsontduiking, noch van het feit dat de gevolgen van de erkenning kennelijk onverenigbaar zouden zijn met de Belgische openbare orde.

Bijgevolg acht de rechtbank het verzoek tot erkenning van de buitenlandse echtscheidingsakte gegrond.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK

Stelt vast dat de wet op het taalgebruik in gerechtszaken is nageleefd.

Alle verdere en strijdige middelen verwerpend.

Verklaart het verzoek toelaatbaar en gegrond in de volgende mate:

- zegt voor recht dat de echtscheidingsakte met betrekking tot verzoeker en de tussenkomende partij, opgemaakt op 30 december 2014 in Marokko, voldoet aan de voorwaarden tot erkenning ervan conform artikel 27 §1 WIPR,
- zegt voor recht dat iedere Belgische overheid, in het bijzonder de ambtenaar van de burgerlijke stand te Antwerpen, district Antwerpen, deze echtscheidingsakte dient te erkennen.

Legt de kosten ten laste van verzoeker.

Dit vonnis werd uitgesproken op twaalf december tweeduizend achttien in raadkamer van de Kamer AF2, die samengesteld was uit:

H. Smeyers	rechter
C. Lemmensg	griffier
S. Vandromme	eerste substituut-procureur des Konings

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 13 december 2018

Zie ook in dit nummer: [Familie rechtbank Oost-Vlaanderen \(afd. Gent\), vonnis van 15 februari 2018](#) en [Familie rechtbank Oost-Vlaanderen \(afd. Gent\), vonnis van 29 juni 2017](#)

Toepasselijk recht – Afstamming – Artikel 62 WIPR – 2 in 1-vordering – Vordering vaststelling vaderschap – Ivoriaans recht – Gerechtelijke vaststelling vaderschap

Droit applicable – Filiation – Article 62 CODIP – Demande deux-en-un – Demande en constatation de paternité – Droit ivoirien – Etablissement judiciaire de la paternité

In de zaak van:

1. **M.C.**, van Italiaanse nationaliteit, geboren te [...] (Italië) op [...], wonende te [...] Gent, [...]

eerste comparante, bijgestaan door mr. Jan De Meyer, advocaat te 9000 Gent, Zuidstationstraat 21, op wiens kantoor woonstkeuze wordt gedaan

2. **G.**, van Ivoriaanse nationaliteit, geboren te [...] (Ivoorkust) op [...], wonende te [...] Gent, [...]

tweede comparant, bijgestaan door mr. Jan De Meyer, advocaat te 9000 Gent, Zuidstationstraat 21, op wiens kantoor woonstkeuze wordt gedaan

3. **L.**, advocaat te [...] Gent, [...], in haar hoedanigheid van voogd ad hoc over het minderjarig kind **J.C.** (geboren te Gent op [...]) en wonende te [...] Gent, [...], daartoe aangesteld bij beschikking van de voorzitter van de rechtbank en afdeling van 27 februari 2017

thans derde comparante, verschijnend in persoon

vonnist de rechtbank als volgt.

De partijen en/of hun raadslieden verschenen ter terechtzitting van 29 november 2018, waarna de procureur des Konings een mondeling gunstig advies verstrekke, de debatten gesloten werden en de zaak in beraad genomen werd.

De stukken werden ingezien, inzonderheid:

- de tussenvonnissen van deze rechtbank en kamer van 29 juni 2017 en 15 februari 2018;
- het deskundig verslag van Dr. E. zoals neergelegd ter griffie op 1 december 2017;
- de conclusie van de eerste comparante neergelegd ter griffie op 28 november 2018.

I. Verdere beoordeling

Bij tussenvonnis van deze rechtbank en kamer van 15 februari 2018 werd de betwistingsvordering van P. gegrond verklaard en werd voor recht gezegd dat hij niet de vader is van J.C. De beslissing omtrent de vordering tot vaststelling van het vaderschap van G. werd aangehouden.

Het vonnis van 15 februari 2018 is ondertussen in kracht van gewijsde getreden en er is melding van gemaakt in de geboortekte van J.C.

Thans verzoeken de eerste, tweede en derde comparante de toekenning van deze vaststellingsvordering.

Volgens het Ivoriaans recht – dat conform art. 62 WIPR toepasselijk is op de vaststellingsvordering – is een dergelijke vordering gegrond als dit blijkt uit een erkenning of vaststelling door een vonnis. Buiten het huwelijk kan de vaderlijke afstamming gerechtelijk worden vastgesteld onder meer in het geval de beweerde vader voorzag of deelnam aan het onderhoud en de opvoeding van het kind, in zijn hoedanigheid van vader.

Getuigenverklaringen bevestigen dat G. in het onderhoud en de opvoeding van J.C. voorziet. Bovendien stelt deze rechtbank samen met alle partijen vast dat de deskundige Prof. Dr. E. in zijn verslag zoals neergelegd ter griffie op 1 december 2017 tot het volgende besluit kwam:

“(…) Met de gebruikte genetische kenmerken, die meer dan 99,999% van de bewezen niet-vaders kunnen detecteren werd met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aangetoond dat G. de biologische vader is van J.C. (…)”.

Hieruit blijkt dat G. inderdaad de biologische vader is van J.C., zodat zijn vordering gegrond is.

Aangezien de afstamming van vaderszijde (door de huidige toekenning van de vaststellingsvordering) komt vast te staan na de afstamming van moederszijde, blijft de naam van het kind onveranderd (art. 335, § 3 BW). Evenwel kunnen de ouders samen, of kan een van hen indien de andere overleden is, in een door de ambtenaar van de burgerlijke stand opgemaakte akte verklaren dat het kind ofwel de naam van de persoon ten aanzien van wie de afstamming als tweede komt vast te staan zal dragen, ofwel één die samengesteld is uit hun twee namen, in de door hen gekozen volgorde met niet meer dan één naam voor elk van hen. Deze verklaring dient te worden afgelegd binnen een termijn van één jaar te rekenen van de dag van de erkenning of van de dag waarop een beslissing die de afstamming van vaderszijde of van moederszijde vaststelt in kracht van gewijsde is gegaan, en voor de meerderjarigheid of de ontvoeging van het kind.

II. De gerechtskosten

Aangezien de vordering van de tweede comparant gegrond wordt verklaard, dient de eerste comparante veroordeeld te worden tot de betaling van de gerechtskosten.

Aangezien de eerste comparante en de tweede comparant vertegenwoordigd zijn door dezelfde advocaat is geen rechtsplegingsvergoeding toewijsbaar.

OP DEZE GRONDEN

DE RECHTBANK

op tegenspraak,

met inachtneming van de artikelen 2 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken en het advies van het openbaar ministerie,

Verder recht doend na de tussenvonnissen van deze rechtbank en kamer van 29 juni 2017 en 15 februari 2018,

verklaart de vordering van G. tot vaststelling van zijn vaderschap ontvankelijk en gegrond als volgt,

stelt vast dat G., geboren te [...] (Ivoorkust) op [...] de vader is van :

J.C., geboren op [...] te Gent en aldaar ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand onder nummer [...],

Verstaat dat verder zal worden gehandeld overeenkomstig artikel 333 BW inzake de melding aan de burgerlijke stand.

Zegt dat de partijen elkaar geen rechtsplegingsvergoedingen verschuldigd zijn.

Veroordeelt M.C. tot het betalen van de overige gerechtskosten die als volgt begroot worden:

- aan de zijde van M.C.:
- € 50,00 ½ rolrecht aanstelling voogd ad hoc (in debet)
- € 50,00 ½ verzoekschrift vrijwillige verschijning (in debet)
- aan de zijde van G. en de voogd ad hoc: nihil.

Aldus uitgesproken in de openbare terechtzitting van de zeventiende familiekamer van de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent op dertien december tweeduizend achttien.

Heeft de zaak volledig behandeld en erover geoordeeld: rechter Katja Jansegers, bijgestaan door griffier Els Bogaert.

Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 18 oktober 2018

Internationale bevoegdheid – Toepasselijk recht – Afstamming – Betwisting vaderschap – Artikel 61 WIPR – Gewone verblijfplaats van het kind – Artikel 62, § 1 WIPR – Toepassing Nepalees recht – Artikel 15, § 2 WIPR – Onmogelijkheid om vreemd recht tijdig vast te stellen – Toepassing Belgisch recht – Aanhouding vordering tot vaststelling vaderschap

Compétence internationale – Droit applicable – Filiation – Contestation de paternité – Article 61 CODIP – Résidence habituelle de l'enfant – Article 62, § 1 CODIP – Application du droit du Népal – Article 15, § 2 CODIP – Impossibilité de déterminer en temps utile le contenu du droit étranger – Application du droit belge – Sursis à statuer sur l'action en constatation de paternité

In de zaak van:

D.M., geboren te [...] (Nepal) op [...], wonende te [...] (Portugal), [...], die keuze van woonplaats doet bij zijn advocaat Mr. Bertrand Vrijens,

eiser, vertegenwoordigd door Mr. Bertrand Vrijens, advocaat te 9000 Gent, Kortrijksesteenweg 641.

tegen:

K., advocaat te [...] Gent, [...], in zijn hoedanigheid van voogd ad hoc over de minderjarige **S.M.** (° Gent, [...] 2014), wonende te [...] Ledeberg, [...], daartoe aangesteld bij beslissing van 26 oktober 2016 van de afdelingsvoorzitter van deze rechtbank (...)

verweerder q.q., verschijnend in persoon

en mede inzake:

R.M., geboren te [...] (Nepal) op [...], wonende te [...] Blankenberge [...]

vrijwillig tussenkomende partij, vertegenwoordigd door Mr. Bertrand Vrijens, advocaat te 9000 Gent, Kortrijksesteenweg 641

vonnist de rechtbank als volgt:

De partijen en/of hun raadslieden werden gehoord tijdens de terechtzittingen in raadkamer van 4 mei 2017, 15 maart 2018, 26 april 2018 en 4 oktober 2018.

De rechtbank nam inzage van de stukken, waaronder:

- de dagvaarding van de eiser betekend op 22 november 2016;
- het verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van R.M. neergelegd ter terechtzitting van 1 december 2016;
- de repliek op advies van de eiser, neergelegd ter griffie op 25 april 2018;
- de schriftelijke adviezen van eerste substituut-procureur des Konings Guy Baesen neergelegd ter terechtzittingen van 18 mei 2017, 12 april 2018 en 24 mei 2018;

- het tussenvonnissen van deze rechtbank en kamer van 7 juni 2018.

De zaak werd in beraad genomen tijdens de terechtzitting van 4 oktober 2018.

I. De feiten, vorderingen en standpunten van de partijen

De eiser was gehuwd met N. (geboren te [...], Nepal, op [...]).

Op [...] 2014 werd S.M. geboren in Gent.

De eiser is de wettelijke vader van S.M., maar betwist de biologische vader te zijn.

De vrijwillig tussenkomende partij zou de biologische vader van S.M. zijn.

Op [...] 2015 is de moeder van S.M. overleden.

De eiser betwist het vaderschap over S.M. en vordert:

- te zeggen voor recht dat hij niet de vader is van S.M., geboren te Gent op [...] 2014;
- te zeggen voor recht dat R.M., vrijwillig tussenkomende partij, de vader is van S.M., en dat het kind zijn familienaam M. zal blijven dragen;
- te beslissen over de kosten als naar recht.

De voogd ad hoc gedraagt zich naar de wijsheid van de rechtbank.

De vrijwillig tussenkomende partij verzoekt in zijn verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst neergelegd ter griffie op 1 december 2016 hem de mogelijkheid te geven zijn standpunt nader toe te lichten door alle middelen van recht in de loop van de procedure. Hij stelt de volgende tussenvordering in: te zeggen voor recht dat hij de vader is van S.M., geboren te Gent op [...] 2014 en dat het kind de naam M. mag dragen.

Na inleiding van de huidige procedure heeft de eiser een verzoekschrift neergelegd tot verbetering van de geboorteakte van S.M. aangezien zijn familienaam en voornaam (en ook de familienaam van het kind) verkeerd vermeld waren in de geboorteakte. De verbetering van de geboorteakte werd toegekend bij vonnis van 12 oktober 2017. De gewijzigde gegevens werden inmiddels overgeschreven in de rand van de geboorteakte.

Inmiddels werd ook de geboortedatum van de vader van S.M. aangepast bij vonnis van deze rechtbank en kamer van 4 oktober 2018 in die zin dat deze geboortedatum werd aangepast van “[...]” naar “[...]”.

II. Beoordeling

2.1. *De vordering tot betwisting van het vaderschap van de eiser*

2.1.1. *De internationale bevoegdheid en toepasselijk recht*

De Belgische rechter is bevoegd om kennis te nemen van de vordering overeenkomstig artikel 61 WIPR, aangezien S.M. zijn gewone verblijfplaats in België heeft.

Deze rechtbank is tevens territoriaal bevoegd, aangezien het kind verblijft op het grondgebied van de Gentse afdeling van deze rechtbank.

Overeenkomstig artikel 62, § 1 WIPR worden vorderingen tot betwisting van het vaderschap van een persoon beheerst door het recht van de staat waarvan hij de nationaliteit heeft bij de geboorte van het kind.

Ter zake heeft de eiser de Nepalese nationaliteit op het ogenblik van de geboorte van S.M., zodat het Nepalees recht dient toegepast te worden. De eiser legt een rapport voor van 29 september 2016 met als titel 'Presumption of paternity and paternity claims. Nepal'. Dit is geen wettekst. Uit deze studie blijkt wel dat de Nepalese wetgeving zou toelaten aan de wettelijke vader om zijn vaderschap te betwisten voor een rechtbank. De vordering moet worden ingesteld binnen het jaar nadat de wettelijke vader redelijkerwijze kennis kon hebben van het feit dat zijn echtgenote bevallen is van een kind van een andere man.

Bij gebreke aan zeer duidelijke wetteksten is het aangewezen om volgens art. 15 WIPR de Belgische wet (art. 318 BW) toe te passen. Wanneer het immers kennelijk onmogelijk blijkt om de inhoud van het vreemde recht tijdig vast te stellen, kan de rechter volgens art. 15 § 2 in fine WIPR terugvallen op het Belgische recht.

2.1.2. De ontvankelijkheid en gegrondheid van de vordering naar Belgisch recht

Vooreerst stelt de rechtbank vast dat de eiser geen bezit van staat heeft ten aanzien van het kind. De vordering is, wat dit punt betreft, ontvankelijk.

Verder stelt de eiser dat hij pas maanden na het overlijden van de moeder van S.M. (zij is overleden op [...] 2015), met wie hij nog steeds gehuwd was, vernomen heeft dat de vrijwillig tussenkomende partij de biologische vader van het kind was. De dagvaarding werd betekend op 22 november 2016. Uit geen enkel element blijkt dat de eiser zijn vordering niet binnen het jaar na de kennisname van zijn niet-vaderschap heeft ingesteld. De vordering is ook wat dit punt betreft ontvankelijk.

De eiser legde inmiddels een paterniteitsonderzoek voor, zoals op 23 februari 2017 uitgevoerd door Prof. Dr. E. van het UZ Gent. Dit rapport bevat de nodige waarborgen. Het besluit dat de vrijwillig tussenkomende partij de biologische vader is van het kind S.M. Hieruit volgt dat de eiser niet de biologische vader kan zijn en de betwistingsvordering ingesteld door de eiser gegrond is.

Dit heeft tot gevolg dat het kind thans enkel een moederlijke afstamming heeft en niet langer de naam van de eiser mag dragen.

2.2. De vordering tot vaststelling van het vaderschap van de vrijwillig tussenkomende partij over S.M.

Deze vordering tot vaststelling van het vaderschap van de vrijwillig tussenkomende partij is thans niet aan de orde. De wet laat niet toe dat de betwistingsvordering van de echtgenoot en de vaststellingsvordering van de vermeend biologische vader wordt beslecht in hetzelfde vonnis.

Eerst dient huidig vonnis kracht van gewijsde gekregen te hebben en overgeschreven te zijn in de rand van de geboorteakte van het kind.

Het is wel toegelaten dat deze rechtbank de vordering omtrent de vaststelling van het vaderschap aanhoudt.

Niets belet evenwel dat nadat dit vonnis kracht van gewijsde zal gekregen hebben en overgeschreven zal zijn alsnog een erkenning zou gebeuren door de biologische vader.

2.3. De gerechtskosten

De vordering van de eiser is gegrond.

Er kan reeds beslist worden over de gerechtskosten in de verhouding tussen de eiser enerzijds en de voogd ad hoc anderzijds. Voor de eiser is immers enkel de betwistingsvordering van belang. De eiser is de weliswaar in het gelijk gestelde partij maar bij gebreke aan een verweerster-moeder blijven deze kosten ten laste van de eiser.

OP DEZE GRONDEN

DE RECHTBANK

op tegenspraak,

met inachtneming van de artikelen 2 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken,

Verder recht doend na het tussenvonnis van 7 juni 2018.

Verklaart de betwistingsvordering van D.M. ontvankelijk en gegrond als volgt:

Zegt voor recht dat D.M., geboren te [...] (Nepal) op [...] niet de vader is van:

S.M., geboren op [...] 2014 te Gent en aldaar in de registers van de burgerlijke stand van het lopend jaar 2014 ingeschreven onder nummer [...],

Zegt voor recht dat S.M. niet langer de naam M. mag dragen.

Verstaat dat verder zal worden gehandeld overeenkomstig artikel 333 BW inzake de melding aan de burgerlijke stand.

Houdt de beoordeling van de vordering tot vaststelling van het vaderschap zoals ingesteld door de vrijwillig tussenkomende partij R.M. ambtshalve aan en verzendt de zaak hiertoe naar de bijzondere rol van deze rechtbank en kamer.

Veroordeelt D.M. tot het betalen van de gerechtskosten die als volgt begroot worden:

- aan de zijde van D.M.:
- € 100,00 rolrecht aanstelling voogd ad hoc
- € 268,00 dagvaardingskosten

- aan de zijde van de voogd ad hoc: nihil.

Aldus, behandeld in raadkamer en uitgesproken in tegenwoordigheid van eerste substituut-procureur des Konings Guy Baesen, in de openbare terechtzitting van de zeventiende familiekamer van de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent op 18 oktober tweeduizend achttien.

Heeft de zaak volledig behandeld en erover geoordeeld: alleensprekend rechter Katja Jansegers, bijgestaan door griffier Els Bogaert.

Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 15 februari 2018

Zie ook in dit nummer: [Familierechtbank Oost-Vlaanderen \(afd. Gent\), vonnis van 13 december 2018](#) en [Familierechtbank Oost-Vlaanderen \(afd. Gent\), vonnis van 29 juni 2017](#)

Toepasselijk recht – Afstamming – Artikel 62 WIPR – 2-in-1-vordering – Vordering tot betwisting vaderschap – Aanhouding vordering tot vaststelling vaderschap

Droit applicable – Filiation – Article 62 CODIP – Action deux-en-un – Action en contestation de paternité – Sursis à statuer sur l'action en constatation de paternité

In de zaak van:

1. **M.C.**, van Italiaanse nationaliteit, geboren te [...] (Italië) op [...], wonende te [...] Gent, [...]

eerste comparante, bijgestaan door mr. Jan De Meyer, advocaat te 9000 Gent, Zuidstationstraat 21, op wiens kantoor woonstkeuze wordt gedaan

2. **G.**, van Ivoriaanse nationaliteit, geboren te [...] (Ivoorkust) op [...], wonende te [...] Gent, [...]

tweede comparant, bijgestaan door mr. Jan De Meyer, advocaat te 9000 Gent, Zuidstationstraat 21, op wiens kantoor woonstkeuze wordt gedaan

3. **P.**, van Italiaanse nationaliteit, geboren te [...] (Italië) op [...], wonende te [...] (Italië), [...]

derde comparant, bijgestaan door mr. Jean-Marc Vanherf, advocaat te 9000 Gent, Johannes Schrantstraat 169

4. **L.**, advocaat te [...] Gent, [...], in haar hoedanigheid van voogd ad hoc over het minderjarig kind **J.C.** (geboren te Gent op [...]) en wonende te [...] Gent, [...], daartoe aangesteld bij beschikking van de voorzitter van de rechtbank en afdeling van 27 februari 2017

vierde comparante, verschijnend in persoon

vonnist de rechtbank als volgt.

De rechtbank heeft de partijen in raadkamer gehoord tijdens de terechtzitting van 1 februari 2018 en de stukken ingezien, inzonderheid:

- het tussenvonnissen van deze rechtbank en kamer van 29 juni 2017,
- het deskundig verslag van Prof. Dr. E neergelegd ter griffie op 1 december 2017;
- de conclusie van P. neergelegd ter griffie op 31 januari 2018;
- de conclusie van M.C. en G. neergelegd ter griffie op 31 januari 2018;

Eerste substituut-procureur des Konings Guy Baesen heeft een mondeling gunstig advies uitgebracht ter terechtzitting van 1 februari 2018.

De rechtbank heeft de zaak in beraad genomen tijdens de terechtzitting van 1 februari 2018.

I. De actuele vorderingen

M.C. en G. vragen in hun conclusie na expertise neergelegd ter griffie op 31 januari 2018:

- na te hebben gezegd dat P. niet de vader is van J.C.;
- te horen zeggen voor recht dat G. de vader is van J.C. en dat de afstammingsband van G. ten aanzien van J.C. wordt vastgesteld, waarbij alle in de wet voorziene gevolgen aan deze vaststelling zullen worden gekoppeld;
- te bevelen dat het vonnis met tussenkomst van het openbaar ministerie, en na het verstrijken van de termijn van hoger beroep, wordt overgemaakt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van Gent en dat het beschikkend gedeelte ervan door toedoen van deze laatste zal worden overgeschreven in het register, dit alles overeenkomstig de wet en meer in het bijzonder overeenkomstig art. 333 BW;
- kosten als naar recht.

P. verzoekt in zijn conclusie na expertise neergelegd ter griffie op 31 januari 2018 zijn vordering gegrond te verklaren en dienvolgens:

- te horen zeggen voor recht dat P. niet de vader is van de minderjarige J.C.;
- te bevelen dat het vonnis met tussenkomst van het openbaar ministerie, en na het verstrijken van de termijn van hoger beroep, wordt overgemaakt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van Gent en dat het beschikkend gedeelte ervan door toedoen van de ambtenaar van de burgerlijke stand zal worden overgeschreven in het register, dit alles overeenkomstig de wet en meer in het bijzonder overeenkomstig art. 333 BW.

Het openbaar ministerie verleende een gunstig mondeling advies.

II. Beoordeling

2.1. **De gegrondheid van de betwistingsvordering van P.**

Samen met alle partijen stelt deze rechtbank vast dat de deskundige Prof. Dr. E. in zijn verslag zoals neergelegd ter griffie op 1 december 2017 tot het volgende besluit kwam:

“(…) Met de gebruikte genetische kenmerken, die meer dan 99,999% van de bewezen niet-vaders kunnen detecteren werd met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aangetoond dat G. de biologische vader is van J.C. (…)”.

De betwistingsvordering ingesteld door P. is dan ook gegrond.

Dit heeft tot gevolg dat het kind thans enkel een moederlijke afstamming heeft.

2.2. **De vordering tot vaststelling van het vaderschap van G.**

Deze vordering tot vaststelling van het vaderschap van G. is thans niet aan de orde. De wet laat niet toe dat de betwistingsvordering van de echtgenoot en de vaststellingsvordering van de vermeend biologische vader worden beslecht in hetzelfde vonnis.

Eerst dient huidig vonnis kracht van gewijsde gekregen te hebben en overgeschreven te zijn in de rand van de geboorteakte van het kind.

Het is wel toegelaten dat deze rechtbank de vordering omtrent de vaststelling van het vaderschap aanhoudt.

Niets belet evenwel dat nadat dit vonnis kracht van gewijsde zal gekregen hebben en overgeschreven zal zijn alsnog een erkenning zou gebeuren door de biologische vader (en in dit kader ook de naam van het kind gewijzigd wordt conform art. 335, § 3 BW).

2.3. De gerechtskosten

De vordering van P. is gegrond.

Er kan reeds beslist worden over de gerechtskosten in de verhouding tussen P. enerzijds en M.C. anderzijds. Voor P. is immers enkel de betwistingsvordering van belang.

De partijen gaan akkoord dat ze elkaar geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd zijn.

Aangezien M.C. aan de grondslag ligt van de huidige vordering dient zij de kosten van de betwistingsvordering te dragen. De helft van de rolrechten dienen reeds toebedeeld te worden.

OP DEZE GRONDEN DE RECHTBANK

op tegenspraak,

met inachtneming van de artikelen 2 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken,

Verder recht doende na het tussenvonnissen van deze rechtbank en kamer van 29 juni 2017,

Verklaart de betwistingsvordering van P. gegrond als volgt:

zegt voor recht dat P., geboren te [...] (Italië) op [...] niet de vader is van:

J.C., geboren op [...] te Gent en aldaar ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand onder nummer [...],

verstaat dat verder zal worden gehandeld overeenkomstig artikel 333 BW inzake de melding aan de burgerlijke stand,

Houdt de beoordeling van de vordering van G. tot vaststelling van zijn vaderschap aan en verwijst deze naar de bijzondere rol van deze rechtbank en kamer.

Zegt dat de partijen elkaar geen rechtsplegingsvergoedingen verschuldigd zijn.

Veroordeelt M.C. tot het betalen van de overige gerechtskosten die als volgt begroot worden: [...]

Aldus uitgesproken in de openbare terechtzitting van de 17° familiekamer van de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent op vijftien februari tweeduizend achttien.

Heeft de zaak volledig behandeld en erover geoordeeld: rechter Katja Jansegers, bijgestaan door griffier Els Bogaert.

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 29 juni 2017

Zie ook in dit nummer: [Familie rechtbank Oost-Vlaanderen \(afd. Gent\), vonnis van 13 december 2018](#) en [Familie rechtbank Oost-Vlaanderen \(afd. Gent\), vonnis van 15 februari 2018](#)

Internationale bevoegdheid – Toepasselijk recht – Afstamming – Artikel 61 WIPR – Artikel 62 WIPR – 2-in-1-vordering – Meerderheidsvisie – Vordering tot betwisting vaderschap naar Italiaans recht – Artikel 63 WIPR – Bewijsmiddelen – Kostprijs DNA-onderzoek – Paterniteitsonderzoek

Compétence internationale – Droit applicable – Filiation – Article 61 CODIP – Article 62 CODIP – Action deux-en-un – Approche majoritaire – Action en contestation de paternité selon le droit italien – Article 63 CODIP – Modes de preuve – Coût d’une analyse ADN – Enquête de paternité

In de zaak van:

M.C., van Italiaanse nationaliteit, geboren te [...] (Italië) op [...], wonende te [...] Gent, [...]

eerste comparante, bijgestaan door mr. Jan De Meyer, advocaat te 9000 Gent, Zuidstationstraat 21, op wiens kantoor woonstkeuze wordt gedaan

G., van Ivoriaanse nationaliteit, geboren te [...] (Ivoorkust) op [...], wonende te [...] Gent, [...]

tweede comparant, bijgestaan door mr. Jan De Meyer, advocaat te 9000 Gent, Zuidstationstraat 21, op wiens kantoor woonstkeuze wordt gedaan

P., van Italiaanse nationaliteit, geboren te [...] (Italië) op [...], wonende te [...] (Italië), [...]

derde comparant, bijgestaan door mr. Jean-Marc Vanherf, advocaat te 9000 Gent, Johannes Schrantstraat 169

L., advocaat te 9000 Gent, Koning Albertlaan 128, in haar hoedanigheid van voogd ad hoc over het minderjarig kind **J.C.** (geboren te Gent op [...] 2014) en wonende te [...] Gent, [...], daartoe aangesteld bij beschikking van de voorzitter van de rechtbank en afdeling van 27 februari 2017

vierde comparante, verschijnend in persoon

vonnist de rechtbank als volgt.

De rechtbank heeft de partijen in raadkamer gehoord op de terechtzitting van 18 mei 2017 en de stukken ingezien, inzonderheid:

- het verzoekschrift tot vrijwillige verschijning neergelegd ter griffie op 26 april 2017,
- het schriftelijk advies van eerste substituut-procureur des Konings Guy Baesen, neergelegd ter terechtzitting van 1 juni 2017.

De partijen hebben gerepliceerd op het advies van het openbaar ministerie (neergelegd ter griffie op 8 juni 2017) en de rechtbank heeft de zaak in beraad genomen op de terechtzitting van 15 juni 2017.

I. Relevante feiten en voorwerp van de vordering

1. M.C. is gehuwd met P. In [...] (Italië) op [...] 2003.

Op [...] 2014 werden de echtgenoten toegelaten om afzonderlijke woonst te houden aangezien hun huwelijk al enige tijd ontworicht was en ze sedert mei 2013 gescheiden leefden.

M.C. leeft al sedert februari 2014 in België en kreeg een relatie met G.

Uit deze relatie zou J.C. geboren zijn in Gent, op [...] 2014.

In de geboorteakte werd geen vaderlijke afstamming vermeld.

Naderhand verbeterde de ambtenaar van de burgerlijke stand echter deze geboorteakte en werd P. Ingevoerd als vader. Hij was op het ogenblik van de geboorte van Jessica nog gehuwd met de moeder van het kind.

2. Alle partijen vragen te horen zeggen voor recht dat:

- P. Niet de vader is van J.C.;
- G. De vader is van J.C. en dat de afstammingsband van G. Ten aanzien van J.C. wordt vastgesteld, waarbij alle in de wet voorziene gevolgen aan deze vaststelling zullen worden gekoppeld;
- te bevelen dat het vonnis met tussenkomst van het openbaar ministerie, en na het verstrijken van de termijn van hoger beroep, wordt overgemaakt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van Gent en dat het beschikkend gedeelte ervan door toedoen van deze laatste zal worden overgeschreven in het register, dit alles overeenkomstig de wet en meer in het bijzonder overeenkomstig art. 333 BW;
- het tussen te komen vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren niettegenstaande alle verhaal;
- kosten als naar recht.

Het openbaar ministerie adviseert een voorafgaandelijke expertise te bevelen om met zekerheid vast te stellen dat er geen afstammingsband bestaat tussen P. En J.C. Wanneer er definitief zou geoordeeld zijn over de betwistingsvordering en deze zal gerandmeld zijn in de geboorteakte van het kind, kan de vordering tot vaststelling van het vaderschap van G. Verder behandeld worden.

In hun repliek neergelegd ter griffie op 8 juni 2017 verzoeken de vrijwillig verschijnende partijen om geen paterniteitsonderzoek te bevelen: ze beschikken niet over de nodige financiële middelen hiervoor en er zijn geen indicaties dat P. Niet de vader zou zijn van J.C. zodat de hoge kost van een dergelijk onderzoek niet gerechtvaardigd is. Bovendien is naar Ivoriaans recht een DNA-proef enkel nodig om het tegenbewijs te leveren wanneer een afstammingsband wordt vastgesteld op grond van art. 16, eerste lid, 5° Wet van 7 oktober 1964. Aangezien volgens art 63 WIPR de bewijsmiddelen geregeld worden volgens het recht dat op de afstamming van toepassing is, dient en kan geen DNA-onderzoek vereist worden. G. Erkent immers de vader van J.C. te zijn. Het niet-vaderschap van P. Blijkt uit: het feit dat hij nooit als vader is voorgesteld en G. Het kind poogde te erkennen, het feit dat hij nooit in België heeft verbleven terwijl M.C. sedert februari 2014 in België verblijft, het feit dat M.C. en

P. Reeds jaren geen contact meer hadden en P. Het kind nog nooit gezien heeft en het feit dat de lichamelijke kenmerken van J.C. duidelijk wijzen op een verwantschap met G.

II. Beoordeling

3. Aangezien J.C. op het ogenblik van de inleiding van de procedure haar gewone verblijfplaats in Gent had, is deze rechtbank bevoegd om kennis te nemen van de vordering (art. 61 WIPR). Volgens art. 61 WIPR is de Belgische rechter bevoegd om kennis te nemen van een vordering tot vaststelling of betwisting van het vaderschap (naast de in het WIPR voorziene gronden in de algemene bepalingen) als het kind bij de instelling van de vordering haar gewone verblijfplaats heeft in België of de persoon wiens vaderschap wordt aangevoerd of betwist zijn gewone verblijfplaats in België heeft. Deze rechtbank is aldus internationaal bevoegd.

M.C. en P. hebben beiden de Italiaanse nationaliteit. G. heeft de Ivoriaanse nationaliteit.

In deze zaak hebben de vorderingen zowel betrekking op de betwisting van het vaderschap van P. (hij stelt deze vordering in, zie punt 5 van het verzoekschrift tot vrijwillige verschijning) als op de vaststelling van het vaderschap van G.

Dergelijke 2 in 1-afstammingsvordering heeft tot verdeelde rechtspraak geleid:

- een minderheid van de rechtspraak vertrekt van de finaliteit van de 2 in 1-vordering om enkel de nationale wet toe te passen van diegene die het vaderschap opeist (monistische visie),
- een meerderheid van de rechtspraak beoordeelt eerst de betwistingsvordering volgens het nationale recht van diegene wiens vaderschap wordt betwist en nadien slechts de vaststellingsvordering volgens het nationale recht van diegene die het vaderschap opeist (dualistische visie).

De rechtbank sluit zich aan bij deze laatste visie: de tekst van artikel 62 WIPR stelt immers duidelijk dat men voor de betwisting en de vaststelling van het vaderschap moet kijken naar de respectievelijke nationale wetten van de man over wiens (vermeend) vaderschap het gaat. Daarenboven leidt de monistische visie ertoe dat het toe te passen recht ter beoordeling van de betwistingsvordering zou variëren naar gelang de partij die de betwistingsvordering instelt, wat de rechtszekerheid geenszins dient (zie o.a. J. Verhellen, *Het Belgisch Wetboek IPR in familiezaken*, die Keure, Brugge, 2012, 127-129; P. Senaeve, 'Het toepasselijk recht bij een 2 in 1-vordering', noot onder Rb. Gent, 20 oktober 2011, *T. Fam.* 2011, 240).

Waar in dit geval de gewezen echtgenoot van de moeder de Italiaanse nationaliteit heeft en de vermeend biologische vader de Ivoriaanse nationaliteit heeft zal de vordering tot betwisting van het vaderschap van de echtgenoot van de moeder door het Italiaans recht beheerst worden en de vordering tot vaststelling van het vaderschap van de biologische vader naar Ivoriaans recht gebeuren.

4. Overeenkomstig artikel 243bis van het Italiaans Burgerlijk Wetboek heeft de echtgenoot van de moeder een vorderingsrecht om zijn vaderschap te betwisten.

Volgens art. 244 Italiaans Burgerlijk Wetboek dient de echtgenoot deze vordering in te stellen binnen het jaar na de kennisname van de geboorte van het kind.

Uit de gegevens van het dossier en de neergelegde stukken blijkt dat P. pas na 13 mei 2016 kennis heeft gekregen van de geboorte en van het feit dat hij in de geboortekte werd vermeld als vader. De

huidige procedure werd ingeleid bij verzoekschrift neergelegd ter griffie op 26 april 2017. De vordering is dan ook tijdig en ontvankelijk ingesteld.

Om met zekerheid te kunnen vaststellen dat er geen afstammingsband bestaat tussen P. en J.C. beveelt deze rechtbank een paterniteitsonderzoek. Niets belet dat G. zich – als vermeend biologische vader – aanbiedt om een DNA-test te laten uitvoeren. De argumentatie die de partijen ontwikkelen in hun repliek doet weinig ter zake: de kostprijs van dit onderzoek vormt geen argument om dit niet te bevelen; ook zijn de eigen verklaringen van de partijen omtrent de gegrondheid van de vordering weinig relevant in de materie van de afstamming die de openbare orde raakt en tenslotte zijn de overwegingen die volgen uit het Ivoriaans recht evenmin relevant aangezien dit recht niet van toepassing is op de *betwistingsvordering*.

Als er definitief beslist zal zijn over de betwistingsvordering en de noodzakelijke randmelding zal zijn gebeurd in de geboorteakte van Jessica kan pas de *vaststellingsvordering* beoordeeld worden. Deze vordering is te beoordelen naar Ivoriaans recht (dat schijnbaar toelaat dat een erkenning zou gebeuren).

OP DEZE GRONDEN

DE RECHTBANK

op tegenspraak,

met inachtneming van de artikelen 2 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtzaken,

verleent akte aan de vrijwillige verschijning van de partijen,

verklaart de vordering van P. ontvankelijk en reeds gegrond als volgt,

vooraleer nader te oordelen:

stelt aan als deskundige: Prof. Dr. E., [...], met opdracht overeenkomstig de artikelen 962 e.v. Ger.W. advies te verlenen over de vraag of P., geboren te [...] (Italië) op [...] de vader is, kan zijn of niet kan zijn van J.C., geboren op [...] 2014 te Gent en aldaar ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand onder nummer [...] na vergelijkend onderzoek op DNA-materiaal.

stelt vast dat er geen redenen zijn tot het houden van een installatievergadering, zoals bedoeld in artikel 972 Ger.W. en dat geen der partijen daar overigens ook om verzocht heeft, zodat als volgt dient gehandeld:

- de deskundige zal zelf plaats, dag en uur bepalen waarop hij zijn werkzaamheden zal aanvangen en zal dit per aangetekende brief met ontvangstbewijs meedelen aan de partijen en bij gewone brief aan hun raadsliden, tenzij de deskundige door partijen wordt vrijgesteld van de verplichting om per aangetekende post te corresponderen,
- de deskundige zal in de loop van de opdracht zelf bepalen of het noodzakelijk is om al dan niet een beroep te doen op technische raadgevers,

- de deskundige zal zelf aan de partijen een raming overmaken van de algemene kostprijs van het deskundigenonderzoek of minstens van de manier waarop zijn kosten en ereloon en deze van de eventuele technische raadgevers zullen berekend worden,
- het bedrag van het voorschot dat door M.C. ter griffie dient te worden geconsigneerd door overschrijving op het rekeningnummer [...] van de burgerlijke griffie van deze rechtbank met vermelding van (1) de namen van partijen en (2) het AR nummer [...], wordt bepaald op € 630,00 en dit voorschot kan worden vrijgegeven aan de deskundige
- de deskundige zal zelf de redelijke termijn bepalen waarbinnen partijen hun opmerkingen kunnen laten gelden op zijn voorverslag,
- de termijn voor het neerleggen van het eindverslag wordt bepaald op 5 maanden vanaf de datum waarop de deskundige zijn werkzaamheden zal hebben aangevat, onverminderd toepassing van artikel 972*bis* §2 Ger.W. (“Indien alle partijen of hun raadslieden om uitstel verzoeken, dan moet de deskundige dit toestaan. In alle andere gevallen kan hij het uitstel weigeren of toestaan en geeft hij de rechter bij gewone brief kennis van zijn beslissing.”)

houdt de beslissing over de gedingkosten aan.

verwijst de zaak naar de bijzondere rol van de 17° familiekamer van deze rechtbank, zowel ten gronde als wat het toezicht op het deskundigenonderzoek betreft.

stelt vast dat dit vonnis wat de bevolen expertise betreft, wetshalve uitvoerbaar is bij voorraad (art. 1496 Ger.W.).

Aldus uitgesproken in de openbare terechtzitting van de 17° familiekamer van de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent op negenentwintig juni tweeduizend zeventien.

Heeft de zaak volledig behandeld en erover geoordeeld: rechter Katja Jansegers, bijgestaan door griffier Els Bogaert.

Ondernemingsrechtbank Antwerpen (afd. Hasselt), vonnis van 11 december 2018

Betalingsbevel – Verordening 1896/2006 (Betalingsbevel) – Artikel 16 – Verweerschrift tegen het Europees betalingsbevel – Termijn indienen verweerschrift – Rechtstreekse betekening of kennisgeving – Artikel 15 – Duits recht – Nationale civielrechtelijke procedure – Artikel 17 – Internationale bevoegdheid – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 26 – Stilzwijgende aanvaarding

Injonction de payer – Règlement 1896/2006 (Injonction de payer) – Article 16 – Opposition à l'injonction de payer européenne – Délai pour l'introduction de l'opposition – Signification ou notification directe – Article 15 – Droit allemand – Procédure civile de droit national – Article 17 – Compétence internationale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Article 26 – Acceptation tacite

In de zaak:

B. M. NV, met zetel te [...]:

aanleggende partij, vertegenwoordigd door meester Verstraeten Louis, advocaat te 2600 Antwerpen (Berchem), Posthofbrug 6;

tegen

N. I. E. GMBH, vennootschap naar Duits recht, met zetel te Duitsland, [...],

verwerende partij, vertegenwoordigd door meester Tulkens Piet loco meester De Cock Peter, advocaat te 2930 Brasschaat, Kapelsesteenweg 48;

volgt het vonnis:

I. Situering van het geschil

De partijen

De eisende partij (hierna ook "B. M.") is, naar eigen zeggen, actief als bierbrouwerij, gevestigd in België, die zowel haar eigen biermerken brouwt en op de markt brengt, alsook zogenaamde "private brands" ("private merken") produceert. Deze private merken worden geproduceerd door B. M. en worden vervolgens door derden onder hun eigen merk verdeeld in binnen- en buitenland.

De verwerende partij (hierna ook "N.") is, naar eigen zeggen, een drankenproducent, die wereldwijd een groot aantal merken op de markt brengt.

Het geschil – historiek

Tussen N. en B. M. bestond een handelsrelatie.

Gedurende meerdere jaren bestelde N. bij B. M. zowel gevulde blikjes bier en flesjes, alsook enkel de lege verpakkingen. N. exporteerde deze vervolgens naar het buitenland, waaronder China en Hong Kong.

De bestellingen hadden betrekking op verschillende merken van N.: [...]

N. ontwikkelde, volgens de verklaringen van B. M., bepaalde biermerken die zij bij B. M. liet produceren.

Volgens de verklaringen van B. M. stond de brouwerij in voor het design van bepaalde biermerken, alsook voor de productie en/of het vullen van de flesjes en blikjes. De merken zelf en de designs van de logo's bleven echter de eigendom van N.

De verklaringen van de partijen met betrekking tot de precieze wijze waarop de samenwerking verliep, zijn uiteenlopend.

Volgens B. M. kwamen de partijen "minimum order kwantiteiten overeen die steeds werden gerespecteerd door B. M. Derhalve was het geen "typische" producent-klant relatie daar B. M. in onderling overleg op voorhand een minimum aan producten produceerde en stockeerde zodat deze steeds op eerste vraag van N. konden worden uitgeleverd. Aangezien B. M. in overleg produceerde en stockeerde, kon N. op afroep leveringen uit voorraad naar haar klanten transporteren. Er werd bijgevolg niet geproduceerd op basis van vaste bestellingen middels bv. bestelbonnen".

Volgens N. ging het bij de bestellingen die N. bij B. M. plaatste "nooit om bestellingen op afroep, waarbij B. M. een voorraad aanlegde en N. zich ertoe verbond die vervolgens naargelang de vraag af te nemen".

Volgens N. was er op de door haar beschreven wijze van samenwerking slechts één uitzondering, zijnde de afnames in het kader van de overeenkomst van 9 februari 2012.

Op 9 februari 2012 werd nl. een overeenkomst gesloten tussen B. M., N. en nog twee andere Duitse ondernemingen. Deze overeenkomst had betrekking op het merk [...]. Bestellingen voor dit merk gebeurden wel op afroep, zo stelt N.

Op 22 maart 2016 plaatste N. een aanzienlijke bestelling bij B. M. Deze bestelling had betrekking op 30 containers bier.

Op 31 maart 2016 vond een vergadering plaats tussen N. en B. M. in de lokalen van deze laatste te Bocholt.

Tijdens deze vergadering werd besproken dat B. M. een voorraad bier (stock) had, waarvan zij wenste dat N. deze zou afnemen. Volgens B. M. was N. gehouden tot afname, gelet op de wijze waarop de partijen samenwerkten.

N. stelde dat zij zou proberen afnemers te vinden voor de stock.

B. M. weigerde vervolgens nog verder te produceren voor N.

B. M. wenste dat N. de oude stock eerst zou ophalen vooraleer er nieuwe bestellingen geplaatst konden worden.

B. M. vroeg aan N. wat zij met de oude stock diende te doen.

Er werd correspondentie uitgewisseld tussen de partijen, doch er werd geen oplossing bereikt met betrekking tot de stock.

Op 21 november 2016 stuurde B. M. uiteindelijk een factuur met nr. 244 naar N., ten belope van een bedrag van 105.845,01 EUR. Deze factuur had betrekking op een voorraad gevulde en lege blikjes/flesjes. Deze werden, volgens B. M., door haar geproduceerd op vraag van N. en conform de handelspraktijk tussen de partijen.

Als bijlage bij de factuur, voegde B. M. een overzicht van de stock die nog was opgeslagen bij B. M. Zij verzocht N. om instructies.

N. protesteerde de factuur van B. M. op 8 december 2016.

B. M. stelde vervolgens een raadsman aan. Deze stelde N. per schrijven d.d. 14 juni 2017 in gebreke over te gaan tot betaling van de voormelde factuur.

Er volgde geen reactie van N., en de betaling bleef uit.

Volgens N. ging zij niet meer in op het schrijven van 14 juni 2017 aangezien zij de bestreden factuur reeds had betwist op 8 december 2016.

Betalingsbevelprocedure

B. M. startte vervolgens een Europese betalingsbevelprocedure op.

Op 11 juli 2017 legde B. M. een formulier A (verzoek om een Europees betalingsbevel), in toepassing van Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure, neer ter griffie van deze rechtbank.

Op 18 juli 2017 verleende deze rechtbank een Europees betalingsbevel (formulier E).

Het Europees betalingsbevel werd op twee manieren aan N. meegedeeld:

- Per aangetekende post met ontvangstbevestiging, verzonden door de Belgische deurwaarder. Het ontvangstbewijs werd door N. afgetekend op 16 augustus 2017.
- Kennisgeving/betekening ("Zustellung") door het Duitse Amtsgericht Saarbrücken op 22 augustus 2017, ontvangen door N. op 25 augustus 2017. Deze betekening gebeurde door achterlating van het betalingsbevel in de brievenbus van N. De datum van achterlating was 25 augustus 2017.

Op 25 september 2017 legde N. het formulier F (verweer tegen een Europees betalingsbevel) neer ter griffie van deze rechtbank.

Er ontstond een discussie tussen de partijen omtrent de tijdigheid van het verweer en de in aanmerking te nemen datum van kennisgeving/betekening.

Vervolgens werd de zaak ingeschreven op de rol en ingeleid voor de eerste kamer van deze rechtbank. Er bleef evenwel betwisting bestaan tussen de partijen omtrent de tijdigheid van het verweer, en door B. M. voorbehoud werd gemaakt met betrekking tot het opwerpen van middelen in dit verband (zie infra).

II. Procedureverloop

Gelet op het verweer tegen een Europees betalingsbevel (formulier F) neergelegd ter griffie van deze rechtbank op 25 september 2017.

De zaak werd ingeschreven op de algemene rol en ingeleid op de zitting van de eerste kamer van deze rechtbank van woensdag 28 maart 2018.

De zaak werd door een beschikking gewezen op 23 mei 2018 krachtens artikel 747, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek vastgesteld en in beraad genomen op de openbare zitting van 27 november 2018 nadat de partijen werden gehoord.

Het onderwerp van de vordering wordt uitsluitend bepaald door de syntheseconclusies. De rechtbank hield bij de beoordeling van het geschil dan ook rekening met:

- de "syntheseconclusie" neergelegd op 27 september 2018 en de stukken neergelegd door de eisende partij
- de "3de samenvattende conclusie" neergelegd op 29 oktober 2018 en de stukken neergelegd door de verwerende partij

III. De vorderingen

De vordering van de eisende partij strekt er toe:

- in hoofddorde,
- te horen oordelen dat het verweer van de verwerende partij laattijdig en onontvankelijk is
- te horen oordelen dat een heroverweging van het betalingsbevel niet van toepassing is
- de tegenvordering van de verwerende partij als ongegrond te horen afwijzen
- de verwijzing van de Europese betalingsbevelprocedure naar een gewone gerechtelijke procedure eveneens onontvankelijk te horen verklaren
- het betalingsbevel uitvoerbaar te horen verklaren
- in ondergeschikte orde,
- indien bij tussenvonnis het verweer door de verwerende partij als tijdig wordt beschouwd, het verweer als ongegrond te horen afwijzen en de verwerende partij te horen veroordelen tot betaling van de factuur 244 dd. 21 november 2016 ten bedrage van 105.845,01 EUR, te vermeerderen met de verwijlinteressen aan 12,00 % vanaf de vervaldag tot de dag der algehele betaling en een forfaitaire schadevergoeding van 10 % van de hoofdsom, i.e. 10.584,50 EUR
- alleszins,

- de verwerende partij te horen veroordelen tot de kosten van het geding, met inbegrip van de wettelijke voorziene rechtsplegingsvergoeding overeenkomstig art. 1022 Ger. W. op heden begroot op 821,88 EUR ten titel van kosten van de betalingsbevelprocedure, 6.000,00 EUR rechtsplegingsvergoeding, en de kosten van het geding (P.M.) en de registratierechten (P.M.)

De vordering van de verwerende partij strekt er toe:

- het "verweer tegen een Europees betalingsbevel" (formulier F) van de verwerende partij van 22 september 2017 ontvankelijk en gegrond te horen verklaren
- het "Europees betalingsbevel" (formulier E) uitgevaardigd door de rechtbank van koophandel te Antwerpen, afdeling Hasselt, van 18 juli 2018 te horen vernietigen en de vordering van de eisende partij tot betaling door de verwerende partij van haar factuur nr. 244 van 21 november 2016 voor een bedrag van 105.845,00 EUR vermeerderd met de interesten en de schadevergoeding, te horen afwijzen als ongegrond
- in ondergeschikte orde, het "Europees betalingsbevel" van 18 juli 2017 in heroverweging te horen nemen in toepassing van art. 20.2 van de verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006; aldus het "Europees betalingsbevel" van 18 juli 2017 te horen vernietigen, en de vordering van de eisende partij tot betaling van factuur nr. 244 van 21 november 2016 aan de verwerende partij voor een bedrag van 105.845,01 EUR, vermeerderd met de interesten en de schadevergoeding te horen afwijzen als ongegrond
- de tegenvordering van de verwerende partij ontvankelijk en gegrond te horen verklaren en de eisende partij te horen veroordelen tot betaling aan de verwerende partij van een schadevergoeding begroot op 61.488,00 EUR, te verhogen met de gerechtelijke interesten, aan de wettelijke interestvoet, vanaf de neerlegging van de conclusie van 24 augustus 2018 tot de volledige betaling
- in ondergeschikte orde, een beperkt deskundigenonderzoek te horen bevelen om aan de hand van de boekhouding van de verwerende partij de schade van de verwerende partij te horen bepalen
- de eisende partij te horen veroordelen tot de gerechtskosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, voor de verwerende partij begroot op 6.000,00 EUR
- het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te horen verklaren

IV. Beoordeling

Verweer tegen een Europees betalingsbevel

Luidens artikel 16 van de Verordening 1896/2006/EG van 12 december 2006 van het Europees Parlement en de Raad tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure (hierna ook de "Betalingsbevelverordening"), kan de verweerder (in casu N.) bij het gerecht van oorsprong (het gerecht dat een Europees betalingsbevel uitvaardigt) een verweerschrift tegen het Europees betalingsbevel indienen door middel van het standaardformulier F van bijlage VI; dat hem samen met het Europees betalingsbevel wordt verstrekt.

Het verweerschrift wordt toegezonden binnen 30 dagen nadat het betalingsbevel aan de verweerder is betekend of ter kennis is gebracht. Het is voldoende dat het verweerschrift binnen dertig dagen

wordt verzonden. Het mag later door het gerecht worden ontvangen. Indien binnen de in artikel 16, lid 2, gestelde termijn een verweerschrift is ingediend, wordt de procedure voortgezet voor de bevoegde gerechten van de lidstaat van oorsprong, tenzij de eiser uitdrukkelijk heeft verzocht de procedure in dat geval te staken. De procedure wordt voortgezet volgens de regels van:

- a) de in Verordening (EG) nr. 861/2007 vastgelegde Europese procedure voor geringe vorderingen, indien van toepassing, of
- b) een passende nationale civielrechtelijke procedure, (zie art. 17 Betalingsbevelverordening)

Nopens de datum van betekening of kennisgeving – de tijdigheid van het verweer

De rechtbank dient bijgevolg na te gaan welke datum van betekening of kennisgeving dient te worden weerhouden.

Er bestaat tussen de partijen geen betwisting omtrent het feit dat de betekening of kennisgeving van een betalingsbevel dient te voldoen i) aan de minimumnormen opgelegd in de artikelen 13 en 14 van de Betalingsbevelverordening, ii) aan een van de betekeningwijzen voorzien in de Verordening 1393/2007/EG van 13 november 2007 van het Europees Parlement en de Raad inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken ("de betekening en de kennisgeving van stukken"), en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad (hierna ook de "Betekeningsverordening"), en iii) aan het Duitse recht gezien dit de lidstaat is waar de betekening werd verricht.

N. betwist niet dat de betekening door het Amtsgericht te Saarbrücken (achterlating in de brievenbus op 25 augustus 2017) geldig gebeurde (zie ook infra).

Tussen partijen bestaat evenwel betwisting omtrent de rechtstreekse kennisgeving verzonden door de Belgische deurwaarder per aangetekende post met ontvangstbevestiging. Het ontvangstbewijs werd door N. afgetekend op 16 augustus 2017. Indien deze laatste datum wordt weerhouden als datum van betekening of kennisgeving, is het verweer van N. laattijdig.

De betekening door de Belgische deurwaarder betreft een rechtstreekse betekening of kennisgeving in de zin van artikel 15 van de Betekeningsverordening. Artikel 14 van de Betekeningsverordening is naar het oordeel van de rechtbank niet van toepassing. Dit laatste artikel heeft immers betrekking op een betekening door een lidstaat.

In casu is artikel 15 van de Betekeningsverordening van toepassing [...].

De rechtsleer stelt het volgende:

"Hoewel de lidstaten, anders dan in het raam van de (oude) Betekeningsverordening (nr. 1348/2000), de mogelijkheid van een rechtstreekse betekening of kennisgeving niet langer kunnen voorbehouden, blijft nodig dat de rechtstreekse betekening of kennisgeving toegestaan is door het recht van de aangezochte lidstaat." (zie Volders, B., Art. 15 Verordening 1393/2007, in X., *Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, VI. Betekeningsverordening, 1-7 (7 p.), p. 5, randnr. 3).*

Aldus dient te worden nagegaan of de rechtstreekse betekening of kennisgeving door een gerechtsdeurwaarder aangesteld door B. M. NV was toegestaan onder het Duitse recht.

In dit verband heeft de rechtbank vastgesteld dat betekening of kennisgeving in de zin van voormeld artikel 15 op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland slechts kan worden gedaan voor

stukken waarvoor het Duitse burgerlijke procesrecht rechtstreekse betekening of kennisgeving uitdrukkelijk toestaat (§ 166, lid 2, ZPO). De betekening of kennisgeving van een gedinginleidend stuk kan niet op die manier worden gedaan. Rechtstreekse betekening of kennisgeving is bijvoorbeeld wel toegestaan voor executoriale titels (§ 750 ZPO), authentieke akten (§ 794, lid 1, nr. 5, en § 797 ZPO), bevelen tot bewarend beslag (§ 922, lid 2, ZPO) en beslissingen in kort geding (§§ 935 en 936 ZPO). De regels inzake toegestane rechtstreekse betekening of kennisgeving zijn opgenomen in §§ 191 en volgende ZPO.

(zie de Europese justitiële atlas voor burgerlijke zaken, https://e-justice.europa.eu/content_serving_documents-373-de-nl.do?init=true&member=l)

De rechtstreekse betekening of kennisgeving in het voorliggende geval is niet toegestaan onder Duits recht.

N. brengt in haar bundel, [...], een advies d.d. 6 juli 2018 bij van een Duitse correspondent (advocate) waarin het voormelde standpunt wordt bevestigd. Dit advies als dusdanig wordt niet betwist door B. M., die overigens zelf geen andersluidend advies bijbrengt.

Aldus dient ten behoeve van de tijdigheid van het verweer geen rekening te worden gehouden met de datum van 16 augustus 2017, doch wel met de datum van 25 augustus 2017, zijnde de datum van kennisgeving/betekening door het Amtsgericht Saarbrücken [...].

24 september 2017 was een zondag. De termijn van 30 dagen liep dan ook af op maandag 25 september 2017. Het is voldoende dat het verweerschrift binnen dertig dagen wordt verzonden. Het mag later door het gerecht worden ontvangen.

Het verweer van N., dat per drager ("per Boten", zie de enveloppe in het dossier) werd bezorgd en door de griffie werd ontvangen op 25 september 2017, is bijgevolg, naar het oordeel van de rechtbank, tijdig.

Aldus kan de procedure worden voortgezet via "een passende nationale civielrechtelijke procedure" voor "de bevoegde gerechten van de lidstaat van oorsprong". Het betreft geen geringe vordering (zie art. 17 Betalingsbevelverordening).

Gelet op het voorgaande dient de rechtbank niet in te gaan op de middelen van N. en van B. M. die betrekking hebben op een "heroverweging in uitzonderingsgevallen" in de zin van artikel 20 van de Betalingsbevelverordening.

Nopens de internationale rechtsmacht en de bevoegdheid van de rechtbank

Inzake de internationale rechtsmacht stelt N. dat de rechtbank "bevoegd is om de zaak te behandelen op grond van art. 26 van Verordening (EG) nr. 1215 van 20 december 2012 dat bepaalt dat het gerecht van de lidstaat bevoegd is waar de verwerende partij verschijnt".

Artikel 26 lid 1 luidt inderdaad als volgt:

"Buiten de gevallen waarin zijn bevoegdheid voortvloeit uit andere bepalingen van deze verordening, is het gerecht van een lidstaat waarvoor de verweerder verschijnt bevoegd. Dit voorschrift is niet van toepassing indien de verschijning ten doel heeft de bevoegdheid te betwisten, of indien er een ander gerecht bestaat dat krachtens artikel 24 bij uitsluiting bevoegd is."

Dit is het "forum van de berusting". Aangezien N. verschijnt voor deze rechtbank en geen betwisting voert met betrekking tot de rechtsmacht, is de rechtbank van oordeel dat zij internationale rechtsmacht heeft.

De rechtbank is tevens materieel bevoegd voor geschillen tussen ondernemingen (art. 573 Ger. W.). Er bestaat geen betwisting omtrent de territoriale bevoegdheid.

Er wordt door de partijen evenmin betwisting gevoerd omtrent het toepasselijk recht. De rechtbank past het Belgisch recht toe.

Ten gronde

De hoofdvordering

B. M. vordert de betaling door N. van haar factuur nr. 244 d.d. 21 november 2016 ten belope van 105.845,01 EUR.

De factuur van B. M. werd tijdig betwist door N., middels een schrijven d.d. 8 december 2016. De ontvangst van dit schrijven wordt niet betwist door B. M.

Dit protest is geenszins laattijdig, zoals B. M. voorhoudt. B. M. drong voorheen wel aan op afname van de stock door N., doch er vond vóór 21 november 2016 geen facturatie van de stockplaats.

Het schrijven van N. van 8 december 2016 werd door B. M. niet gevoegd bij haar oorspronkelijk verzoek d.d. 7 juli 2017 dat er toe strekte een Europees betalingsbevel te verkrijgen. De Europese betalingsbevelprocedure beoogt nochtans "*de snelle en efficiënte invordering van openstaande schulden die niet het voorwerp van een juridisch geschil zijn*" (zie overweging (6) bij Verordening 1896/2006/EG van 12 december 2006 van het Europees Parlement en de Raad tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure).

De rechtbank heeft kennis genomen van de stukken van het dossier, en is van oordeel dat er geen bestelling door N. ten grondslag ligt aan de factuur nr. 244 van B. M. Er worden evenmin stukken bijgebracht waaruit blijkt dat N. een afnameverplichting had met betrekking tot de goederen die worden gefactureerd middels de bestreden factuur nr. 244.

B. M. voert aan dat zij in overleg met N. produceerde en voldoende stock aanhield, en dat N. bijgevolg gehouden was tot afname. B. M. stelt dat zij niet produceerde op basis van specifieke orders van N. De rechtbank stelt evenwel vast dat B. M. niet aantoonde dat er met N. afspraken werden gemaakt omtrent de stock die B. M. beweerdelijk diende aan te houden ten voordele van N. B. M. faalt in haar bewijslast.

De overeenkomst van 9 maart 2012 had enkel betrekking op het merk Hessenbrau. Het betrof bovendien een overeenkomst van bepaalde duur, die in 2015 een einde nam.

N. heeft op 31 maart 2016 enkel toegezegd dat zij zou proberen ("versuchen") afnemers te vinden voor de stock. B. M. toont niet aan dat N. deze middelenverbintenis niet is nagekomen.

De factuur nr. 244 werd ten onrechte opgesteld en N. is geen betaling verschuldigd van het bedrag van 105.845,01 EUR.

De tegenvordering

N. vordert een bedrag van 61.488,00 EUR ten titel van schadevergoeding. N. stelt dat zij aanzienlijke schade heeft geleden ingevolge het feit dat B. M. naliet haar bestellingen uit te voeren.

De rechtbank meent dat N. het bestaan van een fout in hoofde van B. M. niet aantoont.

Er bestond immers geen kaderovereenkomst tussen N. en B. M.

B. M. kon aldus niet gedwongen worden om de bestellingen van N. te honoreren.

N. kon er dan ook niet van uit gaan dat haar bestellingen in elk geval zouden worden uitgeleverd door B. M.

Ook in het verleden blijken bepaalde bestellingen niet te zijn geproduceerd [...].

Op 22 maart 2016 plaatste N. een aanzienlijke bestelling voor 30 containers bij B. M. [...].

Op 31 maart 2016 vond een vergadering plaats tussen de partijen tijdens dewelke het probleem van de stock werd aangekaart. N. wist aldus dat B. M. niet bereid was om bijkomend te produceren indien er geen oplossing werd gevonden voor de stock. Dit werd door B. M. schriftelijk bevestigd op 29 april 2016.

N. brengt een stuk bij van een (beweerde) onafhankelijke boekhouder (T. K. S. GmbH & Go KG) d.d. 26 oktober 2018, welke boekhouder verklaart dat N. een winst gederfd heeft van 61.488,00 EUR die resulteert uit het verschil tussen de aankoopprijs van B. M. en de verkoopprijs van N. Deze boekhouder kan zich vanzelfsprekend niet uitspreken over de verplichting en de verbintenis van B. M. om te leveren aan N.

Gelet op het voorgaande, oordeelt de rechtbank dat de tegenvordering van N. ontvankelijk doch ongegrond is.

De voorlopige tenuitvoerlegging van dit vonnis volgt uit artikel 1397 Ger. W.

V. De kosten van het geding

Krachtens artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek verwijst ieder eindvonnis, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten. Krachtens artikel 1018, 6° van het Gerechtelijk Wetboek omvatten deze kosten de rechtsplegingsvergoeding.

Overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat, bedraagt de rechtsplegingsvergoeding het basisbedrag van 6.000,00 EUR.

Er zijn, naar het oordeel van de rechtbank, geen redenen voorhanden om af te wijken van voormeld basisbedrag.

OM DEZE REDENEN

Om alle redenen die hierboven werden weergegeven,

Met naleving van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

Rechtdoende op tegenspraak,

Na erover te hebben beraadslaagd, komt de rechtbank tot volgende beslissing:

- zij verklaart het "verweer tegen een Europees betalingsbevel" (formulier F) van de verwerende partij d.d. 25 september 2017 tijdig en ontvankelijk,
- zij zegt voor recht dat, gelet op het tijdig verweer, de betalingsbevelprocedure een einde heeft genomen,
- zij verklaart de hoofdvordering van de eisende partij ontvankelijk, doch ongegrond,
- zij verklaart de tegenvordering van de verwerende partij ontvankelijk, doch ongegrond,
- zij wijst het meergevorderde af en verwerpt alle andere en strijdige middelen als niet ter zake dienend,
- zij schort de tenuitvoerlegging niet op,
- zij verwijst de eisende partij in de kosten van het geding, die door de verwerende partij worden begroot, en door de rechtbank worden vereffend op de rechtsplegingsvergoeding van 6.000,00 EUR.

Aldus gewezen door de zesde kamer van de Ondernemingsrechtbank Antwerpen, afdeling Hasselt, samengesteld uit:

K. Keulen	rechter, voorzitter van de kamer
J. Balette	rechter in ondernemingszaken
R. Naets	plaatsvervangend rechter in ondernemingszaken
S. Sevens	griffier,

en uitgesproken in openbare zitting van diezelfde kamer op 11 december 2018 door K. Keulen, rechter, bijgestaan door S. Sevens, griffier.

Ondernemingsrechtbank Leuven, vonnis van 19 november 2018

Internationale bevoegdheid – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 25 – Forumkeuze – Algemene voorwaarden – Stilzwijgende aanvaarding – Wilsovereenstemming tussen partijen – Vormvereisten voldaan – Belgische rechter onbevoegd

Compétence internationale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Article 25 – Clause d'élection de for – Conditions générales – Acceptation tacite – Consensus entre parties – Conditions formelles remplies – Incompétence des juridictions belges

T. NV, met zetel te [...], KBO-nr.: [...];

eisende partij op hoofdvordering, verwerende partij op tegenvordering, vertegenwoordigd door meester Doms Johan loco meester Durnez Johan en meester Goffin Erwin, advocaten te 3050 Oud-Heverlee, Waversebaan 134/A;

tegen:

A. NV, met zetel te [...], KBO-nr.: [...];

verwerende partij op hoofdvordering, eisende partij op tegenvordering, vertegenwoordigd door meester Janssens Karen, advocaat te 1200 Brussel, Neerveldstraat 101-103;

I. De procedure

Bij het wijzen van dit vonnis werd rekening gehouden met de artikelen 2, 30 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

De rechtbank nam kennis van het dossier van de rechtspleging, onder meer van:

- de dagvaarding op verzoek van de nv T., eiseres, aan de nv A., verweerster, betekend op 20 december 2017;
- de beschikking op basis van artikel 747 Ger.W. van 12 januari 2018;
- de laatste (artikel 748bis Ger.W.) conclusies van partijen en de door hen neergelegde stukken.

Partijen werden gehoord op de zitting van 17 september 2018 waarna de zaak door de rechtbank in beraad werd genomen.

II. Samenvatting van de feitelijke gegevens

2.1.

Eiseres, de nv T., verder aangeduid als "T.", is een onderneming met als activiteit onder meer het technisch onderhoud van productiemachines en -lijnen en van technische installaties.

Verweerster, de nv A., verder aangeduid als "A.", is producent van lakken en verven.

Sinds medio 2013 werken partijen samen; T. voert onderhoudswerken uit aan productiemachines van A.

2.2.

In het kader van deze samenwerking zendt A. op 30 september 2016 Aankooporder nr. [...] naar T. voor het nazicht van kleppen en ventielen van machines op haar uitbatingszetel te [...].

T. voert het nazicht uit. Zij brengt als bewijs van het uitvoeren van de werken een aantal door A. ondertekende werkbonnen bij [...].

Op 17 oktober 2016 schrijft T. een pro-forma factuur uit voor een bedrag van 42.652,79 euro [...].

2.3.

Twee dagen later, op 19 oktober 2016, zendt A. een e-mail naar T. A. deelt in deze e-mail mee dat zij veel problemen heeft gehad bij het na het onderhoud terug in werking stellen van de kleppen en ventielen. A. meldt verder dat deze problemen geleid hebben tot vertragingen in het productieproces, tot verlies van producten en van thermische olie en tot herstellingskosten. A. vraagt T. om elkaar te ontmoeten om hierover te spreken [...].

Op 20 oktober 2016 wordt er een afspraak gemaakt [...]. De vergadering gaat door en T. belooft een actieplan voor de toekomst op te stellen [...].

2.4.

Op 31 december 2016 schrijft T. haar factuur nr. [...] uit voor een bedrag van 40.520,15 euro. Volgens de gegevens vermeld op de factuur dragen de door T. verrichte prestaties de referte [...].

Op 24 januari 2017 zendt A. een e-mail naar T. met de mededeling dat de factuur in kwestie nog steeds openstaat vermits zij nog steeds in afwachting van het actieplan van T. is [...].

Op 22 mei 2017 zendt T. het aangekondigde actieplan per e-mail naar A. en vraagt haar om de betaling van de factuur nr. [...] diezelfde week te bevestigen [...].

Op 31 mei 2017 zendt A. opnieuw een e-mail naar T. waarin zij aangeeft dat het zeven maanden geduurd heeft na de vergadering van oktober 2016 om het beloofde actieplan te krijgen. A. vraagt T. haar uit te leggen waarom dit zo lang geduurd heeft en voegt eraan toe dat zij deze situatie teleurstellend vindt, mede in acht genomen het feit dat zij in oktober 2016 de impact van de slecht uitgevoerde werken op haar productieproces heeft uiteengezet. A. vraagt in deze e-mail verder dat T. standpunt zou innemen met betrekking tot de verliezen veroorzaakt door het gebrekkig werk, welke zij als volgt begroot:

- toevoegen van thermische olie te wijten aan lekken : 18.900,00 euro; bijkomende werken : 2.653,13 euro;
- verliezen in de exploitatie : 36.245,30 euro.

Ten slotte vraagt A. haar het actieplan in het Engels te zenden, zodat zij dit kan nakijken [...].

Op 22 september 2017 zendt A. opnieuw een e-mail naar T. Zij deelt mee geen antwoord ontvangen te hebben op haar e-mail van 31 mei 2017. A. uit nogmaals haar ongenoegen over het door T. geleverde werk en de houding van T. Verder geeft A. aan dat zij door de boekhouddienst van T. gecontacteerd werd in verband met de onbetaalde factuur. A. zegt in dit verband dat het bedrag van de factuur slechts verschuldigd is indien de geleverde prestatie uitgevoerd werd volgens de regels van

de kunst en door A. gevalideerd werd. Verder wijst A. erop dat zij T. gevraagd heeft standpunt in te nemen met betrekking tot de kosten veroorzaakt door de niet-conforme prestatie. A. geeft aan dat zij niettemin het dossier en de samenwerking met T. wil afsluiten en doet het voorstel om het bedrag van de factuur te verminderen met de prijs van de thermische olie die zij diende toe te voegen door de lekken. A. vraagt om hierop te reageren uiterlijk op 26 september 2017, bij gebreke waaraan A. de factuur zal terugzenden [...].

Op 5 oktober 2017 zendt A. nogmaals een e-mail naar T. A. meldt in deze e-mail dat zij geen enkele reactie heeft gehad op haar vorige e-mail en uit nogmaals haar ongenoegen over de gang van zaken.

A. besluit haar e-mail met de mededeling dat, vermits T. geen standpunt heeft ingenomen over haar voorstel om het probleem af te sluiten, zij thans de totaliteit van de kosten voor een bedrag van 57.798,43 euro verhaalt op T. A. vraagt T. een creditnota voor dit bedrag op te stellen [...].

Op 28 november 2017 dringt A. bij T. aan op het bekomen van de creditnota [...].

2.5.

Op 20 december 2017 gaat T. over tot dagvaarding van A.

III. De vorderingen van partijen

3.1.

Eiseres op hoofdvordering, T., vordert verweerster op hoofdvordering, A., te veroordelen tot betaling van 40.520,15 euro, te vermeerderen met de conventionele intresten aan 8,50% vanaf de vervaldatum van de respectievelijke facturen, tot op datum van dagvaarding en vanaf dan met de gerechtelijke intresten tot op de datum van algehele betaling.

T. vordert tevens A. te veroordelen tot betaling van een conventionele forfaitaire schadevergoeding van 4.052,02 euro, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten vanaf de datum van dagvaarding tot op de datum van algehele betaling.

Ten slotte vordert T. A. te veroordelen tot de gerechtskosten.

3.2.

Verweerster op hoofdvordering, A. vordert in hoofdorde dat de rechtbank zich zonder rechtsmacht verklaart en te zeggen voor recht dat de algemene voorwaarden van A. toepasselijk zijn.

In ondergeschikte orde vordert A. dat de rechtbank zich territoriaal onbevoegd verklaart en de zaak verwijst naar de ondernemingsrechtbank te Bergen.

In meer ondergeschikte orde vordert A. de vordering van T. ongegrond te verklaren en stel zij een tegenvordering in. De tegenvordering van A. strekt ertoe de overeenkomst te ontbinden lastens T. en T. te veroordelen tot een schadevergoeding van 57.798,43 euro, te vermeerderen met verwijlrenten vanaf datum van ingebrekestelling, en met de gerechtelijke intresten vanaf datum van dagvaarding tot algehele betaling.

In meer ondergeschikte orde vordert A. te zeggen voor recht dat T. slechts gerechtigd is op betaling van 16.620,20 euro, en het meer gevorderde af te wijzen als ongegrond, evenals de vordering van T. om A. te veroordelen tot betaling van een conventioneel schadebeding van 4.052,02 euro en tot intresten vanaf de factuurdatum, af te wijzen als ongegrond.

A. vordert T. te veroordelen tot de gerechtskosten.

IV. Beoordeling

4.1.

Verwerende partij, A., werpt *in limine litis* op dat de ondernemingsrechtbank te Leuven geen internationale rechtsmacht [heeft]. Zij baseert zich hiervoor op een tussen partijen overeengekomen forumkeuzebeding.

A. verwijst daarbij naar een artikel 13 van haar algemene voorwaarden dat bepaalt (in vertaling):

"Nederlands recht zal toepasselijk zijn op deze algemene voorwaarden en op elk Aankooporder. Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten van roerende zaken (het Weens Koopverdrag) zal niet van toepassing zijn. Met betrekking tot elk geschil dat zou ontstaan uit deze algemene voorwaarden of een Aankooporder of uit elke andere overeenkomst als een gevolg daarvan, komen Partijen overeen om met deze conflicten om te gaan overeenkomstig de ABC Regels voor Bemiddeling (download van www.abcmmediation.nl). Indien met betrekking tot dergelijke geschillen geen regeling wordt getroffen, zullen deze geschillen beslecht worden door de bevoegde rechtbank van [...], Nederland, op verzoek van de partij die het initiatief neemt".

Dit artikel uit de algemene voorwaarden van A. bevat een bemiddelingsbeding en een forumkeuzebeding.

4.2.

Wat betreft het onderdeel van artikel 13 dat het bemiddelingsbeding betreft, is de rechtbank van oordeel dat in toepassing van artikel 1725 Ger.W., de verplichting tot bemiddeling als relatieve opschortende exceptie *in limine litis* voor de rechtbank dient opgeworpen te worden.

A. heeft van het bemiddelingsbeding geen gebruik gemaakt. In deze omstandigheden komt het aan de rechtbank niet toe om partijen aan de naleving van het bemiddelingsbeding te houden.

4.3.1.

A. beroept zich wel op het forumkeuzebeding uit artikel 13 van haar algemene voorwaarden en betwist op grond van dit beding de internationale rechtsmacht van de Belgische rechter.

De vraag naar de internationale rechtsmacht dient beoordeeld te worden op grond van de Verordening (EU) Nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, verder aangeduid als "de herschikte EEX-Vo", dat, na de Brussel I-Verordening, de opvolger is van het Verdrag van 27 september 1968 dat tot doel heeft eenvormige regels voor de internationale rechterlijke bevoegdheid in het leven te roepen¹.

Het geschil tussen partijen betreft een vordering "*In burgerlijke en handelszaken*" in de zin van artikel 1, lid 1 van de herschikte EEX-Vo en het wordt niet uitdrukkelijk uitgesloten door artikel 1, lid 2 van deze Verordening.

Artikel 4, lid 1 van de herschikte EEX-Vo bepaalt dat zij die hun woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen worden voor de gerechten van die lidstaat. Overeenkomstig artikel 5, lid 1 van de herschikte EEX-Vo kunnen zij slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van het hoofdstuk II van de herschikte EEX-Vo gegeven regels.

¹ HvJ 7 juli 2016, zaak C-222/15, Höszig/Alstom, <http://curia.europa.eu> (8 juli 2016), r.o. 31.

De regels die van toepassing zijn indien onderzocht moet worden of van een geschil kan kennis genomen worden door een gerecht of de gerechten van een lidstaat die door partijen daartoe aangewezen werd, zijn opgenomen in afdeling 7 van hoofdstuk II van de herschikte EEX-Vo (artikels 25 en 26).

In tegenstelling tot de bewering van T., betreft het gestelde probleem geen bevoegdheidsprobleem, maar een probleem van rechtsmacht, vermits, althans volgens het standpunt van A., het voorwerp van de vordering van T. niet tot de jurisdictie van de (Belgische) rechterlijk macht behoort, maar tot de jurisdictie van een buitenlandse (Nederlandse) rechter.

4.3.2.

Ter verantwoording van het door haar opgeworpen ontbreken van rechtsmacht in hoofde van de ondernemingsrechtbank te Leuven, voert A. aan dat haar algemene voorwaarden waarvan het forumkeuzebeding deel uitmaakt, zich op de achterzijde van haar Aankooporder nr. [...] aan T. bevinden [...]. Wat betreft de aanvaarding van dit beding door T. verwijst A. in het bijzonder naar de vermelding onderaan de voorzijde van dit Aankooporder (in vertaling):

"Dit aankooporder wordt enkel gedaan onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat verkoper²alle algemene voorwaarden op de volgende bladzijde aanvaardt en geen bijkomende of verschillende en zullen van toepassing zijn tenzij de A. entiteit die dit Aankooporder uitgeschreven heeft daarmee schriftelijk ingestemd heeft".

T. betwist dat de algemene voorwaarden van A. opgenomen in dit Aankooporder haar ter kennis werden gebracht en door haar werden aanvaard.

Stuk 3 van het dossier van T. ("afgetekende lijst met werken en korting") vermeldt bovenaan op p. 1 het nummer van het Aankooporder van A., nr. [...], naast het woord "bestelbon" (in vertaling). Op basis van deze vaststelling is de rechtbank van oordeel dat T. wel degelijk kennis genomen heeft van het Aankooporder nr. [...] van A. op de achterzijde waarvan de algemene voorwaarden van A. afgedrukt zijn. Wat betreft de aanvaarding van deze algemene voorwaarden door T., wordt verwezen naar punt 4.3.5 van dit vonnis.

4.3.4.

De geldigheid van het door A. ingeroepen forumkeuzebeding dient getoetst te worden aan de vormvoorschriften opgenomen in artikel 25, 1 van de herschikte EEX-Verordening. Overeenkomstig artikel 81 van de herschikte EEX-Vo was deze verordening van toepassing met ingang van 10 januari 2015 – derhalve vóór de datum van het Aankooporder nr. [...] van A. -, met uitzondering van de artikelen 75 en 76 die van toepassing waren met ingang van 10 januari 2014. Artikel 25, 1 van de herschikte EEX-Vo bepaalt:

"Indien de partijen, ongeacht hun woonplaats, een gerecht of de gerechten van een lidstaat hebben aangewezen voor de kennisneming van geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, is dit gerecht of zijn de gerechten van die lidstaat bevoegd, tenzij de overeenkomst krachtens het recht van die lidstaat nietig is wat haar materiële geldigheid betreft Deze bevoegdheid is exclusief, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. De overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht wordt gesloten:

² De rechtbank beschouwt de vertaling van het Engelse woord "seller" als "koper" op p. 12 van de conclusie van A. als een materiële vergissing.

a) *hetzij bij een schriftelijke overeenkomst of bij een schriftelijk bevestigde mondelingen overeenkomst;*

b) *hetzij in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden;*

c) *hetzij, in de internationale handel, in een vorm die overeenstemt met een gewoonte waarvan de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn en die in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen."*

De rechtbank stelt vast dat op het Aankooporder nr. [...] van A. als facturatie-adres een adres in Nederland vermeld wordt : "SA A. NV, [...]". Het hoofdkwartier van A. waar haar administratieve diensten gecentraliseerd zijn, is gevestigd in [...] (Nederland). Dit element samen met de forumkeuze in [...] (Nederland) in de algemene voorwaarden van A., bevestigen het internationaal karakter van de rechtsverhouding tussen beide in België gevestigde partijen. Aan de internationaliteitsvereiste voor de toepassing van artikel 25 van de herschikte EEX-Vo is derhalve voldaan.

De rechtbank merkt in dit verband nog op dat volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie voor de toepassing van artikel 25 van de herschikte EEX-Vo geen rekening dient gehouden te worden met enige objectieve samenhang tussen de rechtsbetrekking tussen partijen en het in het forumkeuzebeding aangewezen gerecht³.

Bij de interpretatie en de toepassing van de vormvoorschriften opgenomen in artikel 25 van de herschikte EEX-Vo dient het doel van deze vormvoorschriften in acht genomen te worden. Deze doelstellingen zijn tweeledig: de rechtszekerheid en de waarborg van de wilsovereenstemming tussen partijen met betrekking tot het forumkeuzebeding⁴. Het komt de rechtbank derhalve toe na te gaan of het forumkeuzebeding in de algemene voorwaarden van A. daadwerkelijk het voorwerp is geweest van wilsovereenstemming tussen A. en T., welke wilsovereenstemming duidelijk en nauwkeurig tot uiting moet komen. De vormvereisten van artikel 25, lid 1 van de herschikte EEX-Vo strekken er in dat verband toe te waarborgen dat de wilsovereenstemming inderdaad vaststaat⁵.

4.3.5.

Wat betreft de toepassing van artikel 25, lid 1, sub a van de herschikte EEX-Vo stelt de rechtbank vast dat A. niet aantoont dat er tussen haar en T. een schriftelijke overeenkomst of een mondelinge overeenkomst bestaat die schriftelijk bevestigd werd en die het onder punt 4.1 van dit vonnis weergegeven forumkeuzebeding bevat. Er is derhalve niet voldaan aan de vormvoorschriften voorzien in artikel 25, lid 1, sub a van de herschikte EEX- Vo.

Overeenkomstig het vormvoorschrift voorzien in artikel 25, lid 1, sub b van de herschikte EEX- Vo kan een forumkeuze gesloten worden in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden. Voor de toepassing van dit vormvoorschrift dient de rechtbank na te gaan (1) of er tussen partijen lopende handelsbetrekkingen bestaan en (2) of er wilsovereenstemming tussen partijen bestaat aangaande de ingeroepen forumkeuze.

Het dient opgemerkt te worden dat het toepassingsgebied van artikel 25, lid 1, sub b van de herschikte EEX-Vo ruimer is dan dat van artikel 25, lid 1, sub c van deze Verordening. Zo is voor de toepassing

³ HvJ 16 maart 1999, zaak C-159/97, Castelletti/Trumpy, Jur. 1999, p. 1-1597, r.o. 50.

⁴ HvJ 20 februari 1997, zaak C-106/95, MSG/Les Gravières, Jur. 1997, p. 1-941, r.o. 15; HvJ 16 maart 1999, zaak C-159/97; toe. cit, r.o. 34; HvJ 7 juli 2016, zaak C-222/15, Höszig/Alstom, <http://curia.europa.eu> (8 juli 2016), r.o. 32.

⁵ HvJ 7 juli 2016, C-222/15, loc. cit, r.o. 37.

van artikel 25, lid 1, sub b van de herschikte EEX-Vo, in tegenstelling tot artikel 25, lid 1, sub c, niet vereist dat de lopende handelsbetrekkingen zich in de internationale handel bevinden⁶.

De rechtbank oordeelt op grond van de stukken van de dossiers van partijen dat er lopende handelsbetrekkingen zijn tussen A. en T. Dit blijkt enerzijds uit het door T. op 21 juni 2013 ondertekende document "Code de Conduite A." (in vertaling : "Gedragscode A.") en het door T. op diezelfde datum ondertekende veiligheidsdossier van A. [...], en anderzijds de vermelding van A. op de website www.T[..].com van T. bij de opsomming van het "indrukwekkend klantenbestand in de procesindustrie" van T.

Wat betreft de beoordeling van het bestaan van wilsovereenstemming tussen partijen aangaande de door A. ingeroepen forumkeuze, overweegt de rechtbank dat het in het kader van tussen partijen lopende handelsbetrekkingen in het actuele handelsverkeer – waarin in het grote merendeel van de gevallen gebruik gemaakt wordt van algemene voorwaarden die een forumkeuzebeding inhouden – niet ongewoon is dat zich de situatie voordoet dat één van de partijen aan de andere partij schriftelijke stukken zendt waarop deze andere partij niet reageert. Dit is voldoende om in het geval van lopende handelsbetrekkingen een forumkeuze tot stand te doen komen⁷. Om dit te beoordelen dient met de concrete omstandigheden rekening te worden gehouden.

De partij die van het forumkeuzebeding kennis heeft gekregen, hetgeen in de praktijk vaak zal zijn door het kennis nemen van de algemene voorwaarden waarvan de forumkeuze deel uitmaakt, dient hiertegen te protesteren indien zij niet akkoord gaat met de forumkeuze in kwestie. Indien de partij in kwestie niet protesteert, wordt zij geacht stilzwijgend te hebben ingestemd met de forumkeuze. In het kader van lopende handelsbetrekkingen mag de partij die de forumkeuze in algemene voorwaarden gebruikt en deze meedeelt aan de andere partij, het vertrouwen hebben dat de andere partij de forumkeuze heeft aanvaard. De mededelende partij kan er in het kader van lopende handelsbetrekkingen redelijkerwijze op vertrouwen dat een zorgvuldig optredende handelspartner de hem meegedeelde algemene voorwaarden, met daarin vervat de forumkeuze, die hij niet protesteert, aanvaard heeft. Een forumkeuze is een gebruikelijke clause in algemene voorwaarden waarmee rekening dient gehouden te worden. T. die in haar eigen algemene voorwaarden een forumkeuze opneemt, is verondersteld dat zij de algemene voorwaarden van de partij met wie zij lopende handelsbetrekkingen onderhoudt, hierop nakijkt.

Dit is des te meer het geval wanneer, zoals *in casu*, de mededelende partij bij de mededeling van de algemene voorwaarden met het forumkeuzebeding, uitdrukkelijk vermeldt dat de transactie slechts plaats vindt op voorwaarde dat de andere partij de bij de mededeling overgemaakte algemene voorwaarden aanvaardt: A. vermeldde onderaan het Aankooporder van 30 september 2016 waarbij zij T. de opdracht gaf tot nazicht van de kleppen en ventielen over te gaan, uitdrukkelijk (in vertaling):

"Dit aankooporder wordt enkel gedaan onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat verkoper alle algemene voorwaarden op de volgende bladzijde aanvaardt en geen bijkomende of verschillende voorwaarden zullen van toepassing zijn tenzij de A. entiteit die dit Aankooporder uitgeschreven heeft daarmee schriftelijk ingestemd heeft".

Door niet te reageren op deze vermelding in het Aankooporder van A. en de prestaties opgenomen in dit Aankooporder uit te voeren, staat vast dat T. bedoelde algemene voorwaarden, met inbegrip

⁶ PHLM KUYPERS, proefschrift Forumkeuze in het Nederlandse internationaal privaatrecht, 2008, p. 542, <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/13152/000-proefschrift-kuypers-06-12-07.pdf;sequence=1>.

⁷ PHLM KUYPERS, op.cit., p. 541.

van het forumkeuzebeding, heeft aanvaard, zodat er sprake is van wilsovereenstemming tussen partijen over de forumkeuze.

In tegenstelling tot de bewering van T. is bij de toepassing van artikel 25, lid 1, sub b van de herschikte EEX-Vo niet vereist dat de algemene voorwaarden met daarin opgenomen de clausule van forumkeuze, ondertekend zijn om tegenstelbaar te zijn.

4.4.

T. voert nog aan dat haar eigen algemene voorwaarden, die eveneens een clausule van forumkeuze bevatten, tegenstelbaar zijn aan A. T. verwijst daarbij naar de prestatiebonnen die in het kader van de uitvoering van de werken naar aanleiding van het Aankooporder nr. [...] door A. voor akkoord ondertekend zijn [...].

De rechtbank stelt vast dat de algemene voorwaarden van T. niet afgedrukt zijn op bedoelde prestatiebonnen. Op de bestelbonnen wordt verwezen naar de verkoopsvoorwaarden van T. die te vinden zijn op haar website of op eenvoudig verzoek kunnen verkregen worden. De rechtbank acht deze werkwijze van T. onvoldoende om de kennisgeving van haar verkoopsvoorwaarden aan A. met voldoende zekerheid aan te tonen, vermits onzeker is of A. effectief kennis heeft genomen van deze verkoopsvoorwaarden. Bovendien kan een website dagelijks aangepast worden, zodat het voor de rechtbank niet mogelijk is te controleren welke voorwaarden op het moment van de verwijzing ernaar van toepassing waren. Hetzelfde geldt voor de verwijzing door T. naar haar verkoopsvoorwaarden zoals opgenomen op haar website in haar pro forma factuur van 17 oktober 2016 [...] en voor het op eenvoudig verzoek kunnen verkrijgen van de verkoopsvoorwaarden.

De rechtbank besluit dat de algemene voorwaarden van T. niet tegenstelbaar zijn aan A.

4.5.

Op grond van bovenstaande overwegingen besluit de rechtbank dat er tussen A. en T. wilsovereenstemming bestaat aangaande het forumkeuzebeding dat opgenomen is in de algemene voorwaarden die op de achterzijde van het Aankooporder van A. van 30 september 2016 afgedrukt zijn. De rechtbank oordeelt tevens dat het forumkeuzebeding in artikel 13 van de algemene voorwaarden van A. duidelijk is, zodat ook is voldaan aan de voorwaarde van rechtszekerheid.

De rechtbank besluit dat zij geen internationale rechtsmacht heeft om van de betwisting tussen partijen kennis te nemen.

V. De kosten en de uitvoerbaarheid

5.1.

Krachtens artikel 1017 Ger.W. verwijst ieder eindvonnis de in het ongelijk gestelde partij in de kosten. Krachtens artikel 1018, 6° Ger.W. omvatten deze kosten de rechtsplegingsvergoeding.

Eiseres, T., is de in het ongelijk gestelde partij en wordt veroordeeld in de kosten.

5.2.

Er zijn geen bijzondere redenen om af te wijken van de algemene principes inzake uitvoerbaarheid, zoals bepaald door artikel 1397 Ger.W.

VI. Beslissing

De rechtbank verklaart zich zonder rechtsmacht om kennis te nemen van huidig geding.

De rechtbank veroordeelt eiseres, T., tot betaling van de gerechtskosten, in hoofde van verweerster, A., begroot op een rechtsplegingsvergoeding van 3.000,00 euro.

Dit vonnis werd gewezen door mevrouw K. Van Lint, voorzitter van de vijfde kamer, de heer L. Rimanque en de heer A. Dumon, rechters in handelszaken, die hierna ondertekenen.

Het vonnis werd uitgesproken door de voorzitter van de vijfde kamer op de openbare terechtzitting van 19 nov. 2018, bijgestaan door mevrouw S. Mans, griffier.

RECHTSLEER/DOCTRINE

Driek Deferme (KU Leuven) – Feitelijke samenwoners en de internationale bevoegdheid over onroerende goederen in onverdeeldheid in het buitenland

[Noot onder Hof van beroep Antwerpen, arrest van 22 maart 2017](#)

1. Vragen rond feitelijke samenwoners met onroerende goederen in het buitenland – Een koppel dat feitelijk samenwoont in België verwerft tijdens hun relatie een onroerend goed in Frankrijk. De relatie eindigt conflictueus en één van de partijen vat de Belgische rechter voor de verdeling van de mede-eigendom met inbegrip van het onroerend goed in Frankrijk. Het hof van beroep te Antwerpen bevestigde de rechtsmacht van de Belgische rechter op basis van artikel 5 WIPR¹ (woonplaats van de verweerder) en bevestigde de aanstelling van de Belgische notaris maar benadrukte de eventuele noodzaak op een buitenlandse instantie. We onderzoeken i) welke de correcte rechtsgrond is bij een gerechtelijke vereffening van een onroerend goed in mede-eigendom gelegen in het buitenland van feitelijk samenwonenden, ii) welke rechter internationale rechtsmacht heeft en iii) welke openbare instanties eventueel bijkomend moeten betrokken worden om deze onvrijwillige uitonverdeeldheidstreding tegenwerpelijk te maken aan derden.²

2. “Gerechtelijke” vereffening & verdeling – Als één van de partijen weigert om uitonverdeeldheid te treden is de rechter bevoegd en stellen zich bij goederen in het buitenland problemen van internationale rechtsmacht die precies het voorwerp vormen van deze noot. Een notaris heeft hierin een veel beperktere rol. Wanneer een notaris hierover geconsulteerd wordt door partijen, heeft deze een raadgevingsplicht om de partijen te informeren over welke rechter bevoegd is om kennis te nemen van het geschil.³

A. Toepasselijke Verordening

3. Verordening 2016/1103 en 2016/1104 vult uitsluiting Brussel *Ibis* aan – Bij de vereffening van een boedel t.g.v. de beëindiging van een relatie moet (vanaf 29 januari 2019) worden nagegaan of de specifieke afwijkende bevoegdheidsregels vervat in de Verordeningen 2016/1103⁴ en 2016/1104⁵ van toepassing zijn. Verordening 2016/1103 is van toepassing als het gaat over huwelijksvermogensstelsels (art. 1) en Verordening 2016/1104 is van toepassing als het gaat over de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen (art. 1). Het materieel toepassingsgebied van deze

¹ Volgens het hof van beroep te Antwerpen is het zelfs niet nodig om beroep te doen op art. 5 WIPR, omdat volgens het hof het geschil geen grensoverschrijdende elementen bevat. Het enige internationale aspect is *in casu* het onroerend goed gelegen in het buitenland. Het internationale element van Brussel *Ibis* vereist echter enkel dat de rechtsmacht van de gerechten in internationaal verband aan de orde is. Dit is het geval als de regels inzake exclusieve bevoegdheid van toepassing zouden kunnen zijn op de rechtsverhouding waarbij slechts één verdragsluitende staat betrokken is (Hof van Justitie 1 maart 2005, C-281/02, *Owusu*, ECLI:EU:C:2005:120, par. 26 en 28). De drempel van het internationaal element in Brussel *Ibis* ligt zeer laag (G. VAN CALSTER, *European Private International Law*, Oxford, Hart, 2016, 27 - 30) en speelt m.i. ook in deze zaak.

² Gehuwden en wettelijke samenwoners worden buiten beschouwing gelaten. Voor een uitgebreide en zeer goede uitwerking zie: J.-L. VAN BOXSTAEL, *DIP - Premiers commentaires in Rép. Not.*, XVIII, Brussel, Larcier, 2018.

³ J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 151 - 152, nr. 97.

⁴ Verordening (EU) 2016/1103 van de Raad van 24 juni 2016 tot uitvoering van de nauwere samenwerking op het gebied van de bevoegdheid, het toepasselijke recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van huwelijksvermogensstelsels, *OJ L* 183, 8.7.2016, 1–29.

⁵ Verordening (EU) 2016/1104 van de Raad van 24 juni 2016 tot uitvoering van de nauwere samenwerking op het gebied van de bevoegdheid, het toepasselijke recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen, *OJ L* 183, 8.7.2016, 30–56.

verordeningen komt overeen met de uitsluitingsgrond in de algemene verordening inzake bevoegdheid (Brussel Ibis Verordening). Art. 1.2.a Brussel Ibis sluit immers het huwelijksgoederenrecht uit.⁶ Mochten de vermogensrechtelijke aspecten van feitelijke samenwoners onder deze uitsluitingsgrond vallen, zou Verordening 2016/1104 van toepassing zijn. Er is wel een verschil in territoriaal toepassingsgebied. Brussel Ibis is niet alleen van toepassing in alle EU lidstaten inclusief Denemarken⁷, maar ook in IJsland, Noorwegen en Zwitserland.⁸

4. Feitelijk samenwonen valt niet onder het autonoom begrip “huwelijksgoederenrecht” – Normaal krijgen de begrippen in Brussel Ibis een autonome interpretatie voor de eenvormigheid in uitlegging.⁹ Het Hof van Justitie vulde het begrip “huwelijksgoederenrecht” in bij de zaak *De Cavel*: “alle vorderingen die nauw samenhangen met huwelijksvermogensrechtelijke betrekkingen die voortvloeien uit de huwelijksband dan wel bij het staken van die band.”¹⁰ Art 1.2.a Brussel Ibis Verordening breidt het begrip verder uit als “relatievormen waaraan volgens het hierop toepasselijke recht gevolgen worden verbonden welke vergelijkbaar zijn met die van het huwelijk”.¹¹ Brussel Ibis laat, ondanks de autonome interpretatie, de verdere invulling over aan het nationale recht van de lidstaten. Dezelfde redenering is terug te vinden in Verordening 2016/1103. Deze verordening baseert het begrip “huwelijksvermogensstelsel” op het begrip “huwelijk” (art. 3.1.a), maar definieert het begrip “huwelijk” niet. Dit begrip wordt in het nationale recht van de lidstaten gedefinieerd.¹² Hetzelfde geldt voor het “geregistreerd partnerschap” in Verordening 2016/1104 waar de specifieke inhoud ook weer door het nationale recht wordt bepaald.¹³ Considerans 16 van de verordening 2016/1104 stelt dat hoewel “het feitelijk samenwonen in sommige lidstaten wettelijk geregeld is, zij wordt onderscheiden van geregistreerde partnerschappen die, gelet op hun officiële aard, kunnen worden geregeld in een instrument van de Unie waarin met hun bijzondere karakter rekening wordt gehouden”. Hiermee wordt de feitelijke samenwoning expliciet van het toepassingsgebied uitgesloten voor “geregistreerde partnerschappen”. Feitelijke samenwoning naar intern Belgisch recht heeft niet de gevolgen welke vergelijkbaar zijn met die van het huwelijk.¹⁴ Naar Belgisch internationaal privaatrecht gelden de afwijkende bevoegdheidsregels evenmin voor feitelijke samenwoners. Art. 58 WIPR dat gaat over de

⁶ Verordening nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb.L.* 20 december 2012, afl. 351, 1. Op basis van art. 66 Brussel Ibis vallen zaken ingeleid vóór 10 januari 2015 nog onder de Brussel I Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb.L.* 16 januari 2001, afl. 12, 1.

⁷ De Raad heeft bij besluit van 2006/325/EG een overeenkomst met Denemarken gesloten die Verordening 44/2001 van toepassing verklaart in Denemarken (considerans 8 Brussel Ibis).

⁸ Zij hebben het herziene Verdrag van Lugano van 2007 ondertekend (considerans 8 Brussel Ibis), waardoor zij aan dezelfde regels onderworpen zijn als in Brussel Ibis.

⁹ Hof van Justitie 14 oktober 1976, C-29/76, *LTU v. Eurocontrol*, ECLI:EU:C:1976:137, par. 3, p. 1550-1551; Hof van Justitie 21 juni 1978, C-150/77, *Bertrand v. Paul*, ECLI:EU:C:1978:137, par. 14, p. 1445; Hof van Justitie 22 november 1978, C-33/78, *Somafer v. Saar-Ferogas*, ECLI:EU:C:1978:205, par. 5 & 8, p. 2191 – 2192; Hof van Justitie 15 november 2018, C-308/17, *Hellenische Republiek v. Kuhn*, ECLI:EU:C:2018:911, par. 32; H. GAUDEMET-TALLON, *Compétence et exécution des jugements en Europe*, Parijs, LGDJ, 2002, nr. 38, 26.

¹⁰ Hof van Justitie 27 maart 1979, C-143/78, *De Cavel v. De Cavel*, ECLI:EU:C:1979:83, Jur. 1055, par. 7. Onlangs herhaald door het Hof van Justitie 14 juni 2017, C-67/17, *Iliev v. Ilieva*, ECLI:EU:C:2017:459, par. 28.

¹¹ Voor de invulling van art. 1.2.a Brussel Ibis grijpt het Hof van Justitie nog steeds terug naar *De Cavel* (Hof van Justitie 14 juni 2017, C-67/17, *Iliev v. Ilieva*, ECLI:EU:C:2017:459).

¹² Considerans 17 Verordening 2016/1103.

¹³ Considerans 17 Verordening 2016/1104.

¹⁴ R. BARBAIX, *Handboek Familiaal vermogensrecht*, Mortsels, Intersentia, 2018, 377, nr. 650 voor het primair stelsel en 380 – 381, nr. 656 voor het secundair stelsel; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch Personen- en familierecht*, Brugge, die Keure, 2016, 957 – 958, nr. 2138; S. RIXHON, “Union libre et indivision hors champ dans le Règlement n° 44/2001 Bruxelles I” (noot onder Luik 3 november 2014), *TBBR* 2015, afl. 9, (533) 534. Het begrip “feitelijke samenwoning” is wel aan het evolueren in het Belgisch recht. In specifieke wetgeving zien we meer en meer dat feitelijke samenwoners dezelfde mogelijkheden worden geboden als gehuwden en wettelijke samenwoners (zie o.a. artt. 51 en 52 Vlaams Woonhuurdecreet, art. 1.1.0.0.2, zesde lid, 4°, c) VCF).

“relatie van samenleven” omvat wel de wettelijke samenwoners, maar niet de feitelijke.¹⁵ Bijgevolg is Brussel *Ibis* van toepassing op feitelijke samenwoners.

5. Latere uitoonverdeeldheidstreding op basis van een echtscheidingsregeling om in onverdeeldheid te blijven valt niet onder “huwelijksgoederenrecht” – Wat precies onder het begrip “huwelijksgoederenrecht” valt, is niet altijd eenduidig. Een voorbeeld hiervan betrof twee ex-partners van Nederlandse nationaliteit die een woning in onverdeeldheid hadden in België. Partijen waren uit de echt gescheiden in 2013. In het kader van deze echtscheiding sloten de ex-echtgenoten in 2012 een “echtscheidingsconvenant” dat bepaalde dat de woning nog voor twee jaar na het huwelijk in onverdeeldheid bleef. Twee jaar later werd de uitoonverdeeldheidstreding gevraagd.¹⁶ Verwijzend naar *De Cavel*, werd geoordeeld dat de uitoonverdeeldheidstreding niet voortvloeit uit een vermogensrechtelijke relatie die rechtstreeks uit de huwelijksband voortkomt, maar wel uit de vermogensrechtelijke relatie in het convenant die gebaseerd is op de wilsautonomie. Bijgevolg is de uitsluitingsgrond in art. 1.2.a Brussel *Ibis* niet van toepassing.¹⁷ Toegepast op EOT-verdelingsovereenkomsten betekent dit dat de keuze om nog een tijd in onverdeeldheid te blijven ervoor zorgt dat de latere uitoonverdeeldheidstreding niet gebaseerd is op het huwelijk. Dit is juist in de mate dat het echtscheidingsconvenant een vaststellingsovereenkomst is die een autonome rechtsgrond creëert los van het geschil dat zij oplost. Hier past de bemerking dat het Hof van Justitie zou kunnen besluiten dat dit wel onder het begrip “huwelijksgoederenrecht” valt, gelet op de autonome interpretatie die ze geeft aan dit begrip. Enkel vermogensrechtelijke relaties die geen verband houden met het huwelijk vallen onder Brussel *Ibis*.¹⁸ Maatregelen die wegens hun accessoire aard worden beschouwd als samenhangend met het huwelijksgoederenrecht, vallen wel onder het “huwelijksgoederenrecht”.¹⁹

B. Onroerende goederen in een EU lidstaat

1. Exclusieve bevoegdheid

6. Exclusieve bevoegdheid wijkt af van algemene bevoegdheidsgrond woonplaats verweerder Art. 24, 1° Brussel *Ibis* (vroeger art. 22, 1° Brussel I) bepaalt dat de gerechten van de Lidstaat waar het onroerend goed gelegen is, exclusief bevoegd zijn voor de zakelijke rechten (*forum rei sitae*).²⁰ Art. 24, 1° Brussel *Ibis* wijkt door haar exclusief karakter af van de algemene regel dat het gerecht waar de verweerder woonplaats heeft, bevoegd is (art. 4 Brussel *Ibis*).²¹ Hierdoor wordt art. 24 Brussel *Ibis* restrictief geïnterpreteerd.²² Vreemd genoeg grijpt het geannoteerde arrest terug naar art. 5 WIPR.²³ Het is enkel wanneer Brussel *Ibis* niet van toepassing is dat mag worden teruggегреpen naar het WIPR.

¹⁵ J. ERAUW, *Internationaal privaatrecht*, in *Beginselen van Belgisch privaatrecht*, XVII, Mechelen, Kluwer, 2009, 544.

¹⁶ Hof 's-Hertogenbosch 10 januari 2017, nr. 200.186.108_01, *RFR* 2017/62, afl. 5, (431) 435.

¹⁷ Hof 's-Hertogenbosch 10 januari 2017, nr. 200.186.108_01, *RFR* 2017/62, afl. 5, (431) 438.

¹⁸ Hof van Justitie 14 juni 2017, C-67/17, *Iliev v. Ilieva*, ECLI:EU:C:2017:459, par. 29; Hof van Justitie 27 maart 1979, C-143/78, *De Cavel v. De Cavel*, ECLI:EU:C:1979:83, Jur. 1055, par. 7.

¹⁹ Hof van Justitie 31 maart 1982, C-25/81, *C.H.W. v. G.J.H.*, ECLI:EU:C:1982:116, par. 8.

²⁰ F. IBILI, *Goederenrecht in Praktijkreeks IPR*, Deel 10, Appeldoorn-Antwerpen, Maklu, 2014, 79.

²¹ Vred. Landen-Zoutleeuw 1 juni 2011, *T.Vred.* 2013, (178) 180 - 181, noot D. SCHEERS; F. IBILI, *Goederenrecht in Praktijkreeks IPR*, Deel 10, Appeldoorn-Antwerpen, Maklu, 2014, 78.

²² Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833, par. 24; Hof van Justitie 10 januari 1990, C-115/88, *Mario Reichert v. Dresdner Bank*, 1990, Jur. I-38, par. 9; F. IBILI, *Goederenrecht in Praktijkreeks IPR*, Deel 10, Appeldoorn-Antwerpen, Maklu, 2014, 84.

²³ Vergelijk met het hof van beroep te Luik dat wel uitdrukkelijk de uitsluitingsgrond onderzoekt vooraleer over te gaan tot de analyse van art. 22 Brussel I (Luik 3 november 2014, *TBBR* 2015, afl. 9, (531) 532, noot S. RIXHON en *Notamus* 2015, afl. 2, (15) 15, noot G. VAN CALSTER). Het is niet van belang dat de toepassing van art. 5 WIPR leidt tot hetzelfde resultaat als de toepassing van Brussel I. Zie ook voor een gelijkaardige kritiek: G. VAN CALSTER, noot onder Luik 3 november 2014, *Notamus* 2015, afl. 2, (16) 17.

7. Bevoegdheidsgrond ingegeven door nabijheid rechter – De achterliggende reden van deze exclusieve bevoegdheid is de nabijheid van de gerechten in relatie tot het onroerend goed. De gerechten van art. 24 Brussel *Ibis* zijn het best geplaatst om kennis te nemen van de feitelijke situatie en de geldende lokale voorschriften en gebruiken.²⁴ Geschillen m.b.t. zakelijke rechten op onroerende goederen leiden meestal tot verificaties, expertises en deskundigenonderzoeken die ter plaatse moeten geschieden. De bevoegdheid van de lokale gerechten is daardoor in het belang van een goede rechtsbedeling.²⁵ Er is echter nog een traditionele reden voor de exclusieve bevoegdheid. Lidstaten willen namelijk – in het kader van hun soevereiniteit – de controle over de onroerende goederen op hun grondgebied behouden.²⁶

8. Zakelijke rechten als kern van de procedure – Art. 24 Brussel *Ibis* is enkel van toepassing als de “zakelijke rechten” de kern uitmaken van de procedure.²⁷ Het Hof van Justitie interpreteert dit begrip autonoom.²⁸ Zo verduidelijkt het Hof van Justitie het begrip in de zaak *Reichert*: “[zakelijke rechten] zijn alle rechtsoverdrachten die ertoe strekken, de omvang, de hoedanigheid, de eigendom of het bezit van een onroerend goed vast te stellen en om de rechthebbenden de bescherming van de aan hun titel verbonden bevoegdheden te verzekeren”.²⁹

9. De uitoonverdeeldheidstreding met *Komu v. Komu* – Valt de uitoonverdeeldheidstreding van onroerende goederen onder deze “zakelijke rechten”? Het Hof van Justitie besliste in *Komu v. Komu*³⁰ dat “[...] een verzoek om beëindiging van mede-eigendom van onroerend goed zoals aan de orde in het hoofdgeding, een vordering die valt onder de categorie geschillen inzake zakelijke rechten op onroerend goed, ten aanzien waarvan de gerechten van de lidstaat waar het onroerend goed gelegen is bij uitsluiting bevoegd zijn.”³¹ Verder vervolgt ze: “[...] de bepaling van de strekking van de wettelijke voorwaarden voor beëindiging van de mede-eigendom, die werking kan hebben jegens iedereen, valt onder de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat waar de in het hoofdgeding aan de orde zijnde onroerende goederen gelegen zijn [...]”.³² In casu ging het over een gerechtelijk bevel tot verkoop van een onroerend goed in onverdeeldheid met het oog op de beëindiging van de mede-eigendom en de aanwijzing van een bevoegde instantie voor de uitvoering van de verkoop. De declaratieve werking

²⁴ Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833, par. 25; Hof van Justitie 3 april 2014, C-438/12, *Weber v. Weber*, ECLI:EU:C:2014:212, par. 41; Hof van Justitie 10 januari 1990, C-115/88, *Mario Reichert v. Dresdner Bank*, 1990, Jur. I-38, par. 10.

²⁵ Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833, par. 31; Antwerpen 7 oktober 2015, *RW* 2016-17, 574; F. IBILI, *Goederenrecht in Praktijkreeks IPR*, Deel 10, Appeldoorn-Antwerpen, Maklu, 2014, 82.

²⁶ Zie hiervoor TH. VIGNAL, “Réflexions sur le rattachement des immeubles en droit international privé”, *Trav. com. fr. D.I.P.* 2006-2008, Paris, Pedone, 2009, (15) 17-19. BARNICH heeft echter kritische bedenkingen bij deze traditionele reden (L. BARNICH, “L'immeuble en droit international privé. Questions de méthode.” in *Liber amicorum Nadine Watté*, Brussel, Bruylant, 2017, (19) 21 – 22).

²⁷ Rapport Jenard, *Pb.L* 1979, C-59, 34.

²⁸ Hof van Justitie 10 januari 1990, C-115/88, *Mario Reichert v. Dresdner Bank*, 1990, Jur. I-38, par. 8; G. VAN CALSTER, o.c., 23; F. IBILI, *Goederenrecht in Praktijkreeks IPR*, Deel 10, Appeldoorn-Antwerpen, Maklu, 2014, 82; B. DE GROOTE, “Commentaar bij art. 22 (1) EEX-Verordening” in *Comm.Ger.*, afl. 61, Mechelen, Kluwer, 2004, (211) 218.

²⁹ Hof van Justitie 10 januari 1990, C-115/88, *Mario Reichert v. Dresdner Bank*, 1990, Jur. I-38, par. 11; Hof van Justitie 3 april 2014, C-438/12, *Weber v. Weber*, ECLI:EU:C:2014:212, par. 42.

³⁰ Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833. Belgische rechtspraak had hierover al eerder uitspraak gedaan: Luik 3 november 2014, *TBBR* 2015, afl. 9, (531) 532, noot S. RIXHON en *Notamus* 2015, afl. 2, (15) 15, noot G. VAN CALSTER (oordeelde over gelijkaardige feiten zoals het Hof van beroep te Antwerpen: een vordering tot uitoonverdeeldheidstreding valt niet onder art. 22, 1° Brussel I), Rb. Gent 6 november 2012, *RW* 2014-15, 1074 (oordeelde over twee feitelijke samenwoners die onverdeelde mede-eigenaars waren van een woning in Frankrijk; volgens de rechtbank te Gent had het akkoord betreffende de uitoonverdeeldheidstreding betrekking op een zakelijk recht), Vred. Landen-Zoutleeuw 1 juni 2011, *T.Vred.* 2013, (178) 180 - 181, noot D. SCHEERS (oordeelde dat een vordering betreffende de verdeling van de kosten verbonden aan mede-eigendom, een geschil betreft inzake de mede-eigendom van een onroerend goed en er sprake is van zakelijke rechten). In Nederland werd besloten door HR 18 maart 2011, *RvdW* 2011/385, *NJB* 2011/687, *NJ* 2011/219 en *JWB* 2011/149 gevolgd door Rb. Amsterdam 20 juli 2016, *NIPR* 2016/444 dat een vordering van de verdeling van een onroerend goed geen vordering is die rechtstreeks betrekking heeft op het onroerend goed.

³¹ Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833, par. 28.

³² *Ibid.*, par. 32.

van de verdeling en de verkoop die is toegewezen aan een gemachtigde, zijn volgens het Hof van Justitie een "zakelijk recht" in de zin van art. 22, 1° Brussel I (nu art. 24, 1° Brussel *Ibis*).³³ De gerechten waar het onroerend goed gelegen is, zijn het best in staat om met alle omstandigheden en verplichtingen (zoals de inschrijvingen in het kadaster en de procedure voor de verkoop (in het geval van *Komu v. Komu*: de veiling)) rekening te houden.³⁴ Met *Komu v. Komu* lijkt het Hof van Justitie art. 24, 1° Brussel *Ibis* eerder ruim in te vullen, aangezien ook de aanstelling van een gemachtigde onder deze bepaling valt.³⁵

10. Het Franse Hof van Cassatie past *Komu v. Komu* toe op ex-samenwoners – Een toepassing van deze rechtspraak biedt een arrest van het Franse Hof van Cassatie met betrekking tot feitelijke ex-samenwoners die een onroerend goed in onverdeeldheid bezaten gelegen in Spanje. Deze zaak verschilt van *Komu v. Komu* omdat de uitspraak van het Franse Hof van Cassatie enkel betrekking had op de uitoonverdeeldheidstreding tussen twee ex-samenwoners, terwijl in *Komu v. Komu* de uitoonverdeeldheidstreding werd bekomen met een verkoop aan een derde. Toch besloot het Franse Hof van Cassatie dat de uitoonverdeeldheidstreding, ongeacht haar declaratief karakter, een zakelijk recht is in de zin van art. 22 Brussel I. Bijgevolg was de Spaanse rechter exclusief bevoegd.³⁶

11. Toepassing van *Komu v. Komu* op beëindiging trustverhouding in de UK – In *Magiera v. Magiera*³⁷ verklaarde ook het UK Court of Appeal zich bevoegd in het licht van *Komu v. Komu*. De vordering van de verkoop om een einde te maken aan de onverdeeldheid van een in London gelegen goed valt onder art. 22, 1° Brussel I³⁸, ondanks de moeilijkheid om Europese rechtspraak toe te passen op het Engelse systeem van mede-eigendom en trusts³⁹. Het UK Court of Appeal benadrukte in haar beslissing de doelstelling van art. 22 Brussel I, m.n. de nabijheid van de gerechten.⁴⁰

12. Gevolg van *Komu v. Komu* in België – Het hof van beroep te Antwerpen had in het geannoteerde arrest, gelet op *Komu v. Komu*, zich onbevoegd moeten verklaren. In de lijn hiermee is een oudere beslissing van het Belgische Hof van Cassatie aan herziening toe. Het Hof van Cassatie besloot dat een vordering tot ondertekening van een akte van overdracht m.b.t. onverdeelde rechten van een in het buitenland gelegen onroerend goed niet onder art. 22, 1° Brussel I valt, omdat er enkel sprake is van een contractuele verbintenis.⁴¹ Gelet op de ruime invulling die het Hof van Justitie met *Komu v. Komu* geeft aan art. 24, 1° Brussel *Ibis*, lijkt de vordering tot ondertekening in het kader van een uitoonverdeeldheidstreding ook onder art. 24, 1° Brussel *Ibis* te kunnen vallen. Deze vordering komt namelijk overeen met een uitoonverdeeldheidstreding.

³³ *Ibid.*, par. 33.

³⁴ *Ibid.*, par. 31.

³⁵ T. KRUGER en E. ULRIX, *De toepassing in België van de Europese IPR-verordeningen*, Mortsels, Intersentia, 2016, 4.

³⁶ Cass. fr. 20 april 2017, n° 16-16.983, *JCP G* 2017, 693, p. 1197, noot L. PERREAU-SAUSSINE, *LPA* 22 juni 2017, p. 12, noot V. LEGRAND en *Rev.not.b.* 2017, afl. 8, 604 – 605, noot J.-L. VAN BOXSTAELE; V. PARISOT, *JDI* 2018, afl. 1, 5.

³⁷ De echtgenoten verhuisden in 1990 naar Polen en kochten tijdens hun huwelijk een onroerend goed in London. In 1993 kochten ze een tweede verblijf in Frankrijk. In 1998 verliet de vrouw Polen en ging in het tweede verblijf in Frankrijk wonen. De man bleef in Polen wonen. In 2001 gingen de partijen feitelijk uit elkaar en begon de echtscheidingsprocedure in Frankrijk die leidde tot de echtscheiding in 2013. Tijdens deze periode begon de man in 2010 in Polen een procedure om het huwelijksvermogen te verdelen, inclusief het onroerend goed in London. In 2014 begon de vrouw een procedure betreffende het onroerend goed gelegen in London voor de Engelse rechtbank. (High Court of Justice Family Division, *Magiera v Magiera*, [2015] EWHC 2101 (Fam); [2016] 4 W.L.R. 22, 3).

³⁸ UK Court of Appeal, *Magiera v. Magiera*, 15 december 2016, [2016] EWCA Civ 1292, [2017] Fam. 327, (327) 346.

³⁹ *Ibid.*, 343.

⁴⁰ *Ibid.*, 345. Bij deze beslissing past wel een bedenking, omdat het arrest betrekking had op gehuwden die in Frankrijk uit de echt waren gescheiden. De vraag kan gesteld worden of de Engelse rechtbank de uitzondering onder art. 1.2.a Brussel I eerst moest onderzoeken. Aangezien er sprake is van een verdeling in het kader van het huwelijksvermogensrecht, zou de uitsluitingsgrond van toepassing zijn en art. 22 Brussel I niet eens onderzocht moeten worden.

⁴¹ Cass. 13 september 2012, AR C.11.0172.F, *Arr.Cass.* 2012, afl. 9, 1926 en *Pas.* 2012, afl. 9, 1650.

2. Gevolgen

13. Opsplitsing van procedures zorgt voor onderscheid tussen feitelijke samenwoners en samenwoners die een wettelijk statuut hebben toegekend aan hun samenwoning – De oplossing in *Komu v. Komu* zorgt ervoor dat feitelijk samenwonenden voor een gerechtelijke vereffening van hun onroerende goederen in mede-eigendom hun zaak zo veel keer gaan moeten voorbrengen als ze onroerende goederen in verschillende lidstaten bezitten.⁴² Deze verplichting om hun zaak voor verschillende gerechten te brengen zorgt voor een onderscheid tussen feitelijke samenwoners en samenwoners die een wettelijk statuut hebben toegekend aan hun samenwoning (m.n. geregistreerd partnerschap en huwelijk). Aangezien Brussel I(bis) niet van toepassing is op gehuwden en geregistreerde partnerschappen, moeten zij slechts voor één rechter verschijnen en wordt hun zaak uitgebreid tot onroerende goederen gelegen in het buitenland.⁴³ Dit in tegenstelling tot feitelijke samenwoners die onderworpen zijn aan Brussel Ibis en waar de procedure wordt opgesplitst.⁴⁴

14. Het voordeel van de opsplitsing – Deze opsplitsing van procedure heeft echter een voordeel op het vlak van tegenwerpelijheid. Dat is ook een achterliggende reden van het Hof van Justitie in *Komu v. Komu*.⁴⁵ De buitenlandse instanties zijn het best op de hoogte van de voorschriften voor de tegenwerpelijheid (*infra* randnr. 27 e.v.). Doordat partijen hun zaak zo veel keer moeten voorbrengen als ze onroerende goederen in verschillende lidstaten bezitten, wordt de internationale bevoegdheid voor elk onroerend goed verdeeld. Dit heeft als voordeel dat parallelle procedures worden vermeden, aangezien de rechter in een andere staat dan degene waar het onroerend goed gelegen is zich onbevoegd verklaart. In tegenstelling tot de situatie waar de Belgische rechter bevoegd zou zijn over onroerende goederen in het buitenland. De Belgische rechter en notaris-vereffenaar worden dan gedwongen om in te grijpen t.a.v. goederen gelegen in een ander rechtsgebied. Dit verhoogt het risico van concurrentie tussen internationale procedures, wat de doeltreffendheid van de procedure in vraag stelt.⁴⁶

⁴² J.-L. VAN BOXSTAEL (noot onder Cass. fr. 20 april 2017), *Rev. not. b.* 2017, afl. 8, (605) 608; A. DEVERS, "Juge compétent pour connaître d'une action en partage sur un immeuble indivis", *Dr. Famille* 2017, afl. 7 - 8, comm. 173. In *Magiera v. Magiera* raadde de High Court de partijen sterk aan om zelf een pragmatische regeling uit te werken betreffende hun goederen, in plaats van te procederen in verschillende rechtsgebieden (High Court of Justice Family Division, *Magiera v Magiera*, [2015] EWHC 2101 (Fam); [2016] 4 W.L.R. 22, 11).

⁴³ Dit op basis van art. 5 (bevoegdheid) en art. 21 (toepasselijk recht) in de Verordeningen 2016/1103 en 2016/1104. Zie ook: V. LEGRAND, "Règle de compétence exclusive du règlement Bruxelles I en matière de droits réels immobiliers", *LPA* 22 juin 2017, n° 1274, p. 12; L. WEYTS, "Een eerste notariële 'tour d'horizon' van de Europese Verordeningen op de Huwelijksvermogensstelsels en geregistreerde partnerschappen", *T.Not.* 2017/12, (909) 914; J.-L. VAN BOXSTAEL en C. DE BOE, "Aspects internationaux de la liquidation-partage" in COMMISSION BARREAU NOTARIAT LIEGE, *Questions particulières en matière de partage judiciaire*, Limal, Anthemis, 2016, (185) 197 - 205; A. DEVERS, "Juge compétent pour connaître d'une action en partage sur un immeuble indivis", *Dr. Famille* 2017, afl. 7 - 8, comm. 173.

⁴⁴ J.-L. VAN BOXSTAEL (noot onder Cass. fr. 20 april 2017), *Rev. not. b.* 2017, afl. 8, (605) 608. Cfr. Luik 3 november 2014, *TBBR* 2015, afl. 9, (531) 532, noot S. RIXHON en *Notamus* 2015, afl. 2, (15) 15, noot G. VAN CALSTER.

⁴⁵ Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833, par. 31: "[...] *Het gaat hierbij in het bijzonder om de omstandigheid dat de eigendomsrechten op die onroerende goederen en de op die rechten rustende gebruiksrechten worden ingeschreven in het Spaanse kadaster, overeenkomstig de bepalingen van Spaans recht, het feit dat de procedures voor de verkoop, in voorkomend geval door veiling, van diezelfde onroerende goederen de procedures zijn van de plaats waar de goederen gelegen zijn, of het feit dat in geval van betwisting de bewijsgaring vergemakkelijkt wordt door de nabijheid van de plaats van ligging.[...]*".

⁴⁶ J.-L. VAN BOXSTAEL en C. DE BOE, "Aspects internationaux de la liquidation-partage" in COMMISSION BARREAU NOTARIAT LIEGE, *Questions particulières en matière de partage judiciaire*, Limal, Anthemis, 2016, (185) 205 - 206. Zie ook rb. Gent 17 april 2012, *RW* 2013-14, 1148 – 1150 die zich op basis van het WIPR zonder rechtsmacht verklaarde om kennis te nemen van een vordering tot vereffening-verdeling van een in het buitenland opengevallen nalatenschap. Daarentegen beval ze wel een afzonderlijke uitoverveendheidstreding met betrekking tot de in België gelegen onroerende goederen. Dit toont de voorkeur aan om de onroerende goederen op te splitsen.

15. Mogelijkheid tot opsplitsing internationale rechtsmacht in Erfrechtverordening⁴⁷, Verordeningen 2016/1103 en 2016/1104 – De opsplitsing of minstens de mogelijkheid tot opsplitsing is ook terug te vinden in de Erfrechtverordening en de Verordeningen 2016/1103 en 2016/1104. In de Erfrechtverordening werd afstand gedaan van de *lex rei sitae* regel en is de Belgische rechter bevoegd voor onroerende goederen in het buitenland in het kader van een in België opengevallen nalatenschap. In de regel wordt de procedure dus niet opgesplitst voor de onroerende goederen in het buitenland. De Erfrechtverordening voorziet wel in de mogelijkheid voor de rechter om, op verzoek van partijen, geen uitspraak te doen over deze goederen als “*kan worden verwacht dat zijn beslissing ten aanzien van deze goederen in dat derde land niet zal worden erkend*” (art. 13 Erfrechtverordening). De opportuniteit van deze eenheid, d.w.z. geen opsplitsing van procedure, werd toen in vraag gesteld.⁴⁸ Wanneer de Belgische rechter bevoegd is voor de vereffening en verdeling van de gehele boedel o.g.v. de Verordeningen 2016/1103 of 2016/1104⁴⁹, en dus ook de onroerende goederen in het buitenland, is er ook voorzien in een eenheid van bevoegdheid.⁵⁰ Beide Verordeningen voorzien in hun art. 13, lid 1 eveneens in dezelfde mogelijkheid voor opsplitsing van de procedure als de Erfrechtverordening.

16. Mogelijkheid tot opsplitsing van verdeling door de Belgische rechter met rechtsmacht over de boedel o.g.v. art. 1208, §4 Ger.W. – Art. 1208, §4 Ger.W.⁵¹ laat toe dat partijen de Belgische rechter, die per hypothese internationale rechtsmacht heeft over de vereffening van de boedel, verzoeken om de verdeling van goederen gelegen in het buitenland te onderwerpen aan een aparte procedure, los van de hoofdverdeling in België. Deze mogelijkheid van intern recht wordt o.a. uitdrukkelijk toegelaten door art. 13, lid 2 van Verordeningen 2016/1103 en 2016/1104.⁵² Art. 1208, § 4 Ger.W. werkt anders dan een rechtsmachtbepaling, zoals die van art. 24, 1° Brussel *Ibis*. De artt. 1207 t.e.m. 1224 Ger.W. betreffende de gerechtelijke verdeling worden namelijk beschouwd als procedurevoorschriften. Deze worden bepaald door de *lex fori*, d.i. het recht van de rechtbank waar de procedure aanhangig is. Het is ook het recht van de *lex fori* dat de taak van de boedelnotaris omschrijft. Bijgevolg speelt art. 1208, § 4 Ger.W. enkel maar in het geval dat de Belgische rechter al rechtsmacht heeft op basis van de Verordeningen. Dit is een groot verschil met de opsplitsingsmogelijkheden in de specifieke Verordeningen (zie randnr. 15 hierboven) waar de opsplitsing wel op het niveau van rechtsmacht plaatsvindt. Voor de toepassing van art. 1208, § 4 Ger.W. moeten de partijen dit verzoek motiveren o.g.v. “de aard en de plaats van de goederen” en dit verzoek mag de eenheid van de te verdelen massa niet miskennen. Als de Belgische rechter dit toestaat, wordt de procedure voor verdeling opgesplitst.

⁴⁷ Verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring, *OJ L* 201, 27.7.2012, 107–134.

⁴⁸ Voor de bedenkingen en opmerkingen hierbij: C. CASTELEIN, “De impact van de Europese Erfrechtverordening op de ontwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap in België” in N. CARETTE en R. BARBAIX (eds.), *Tendensen Vermogensrecht 2015*, Mortsels, Intersentia, 2015, (115) 131 – 132 met de verwijzingen aldaar.

⁴⁹ Deze Verordeningen zorgen immers voor een eenheid van procedure. Dit wil zeggen dat de rechter die bevoegd is op basis van de Verordening bevoegd is voor alle goederen, ook die gelegen in het buitenland (L. WEYTS, “Een eerste notariële 'tour d'horizon' van de Europese Verordeningen op de Huwelijksvermogensstelsels en geregistreerde partnerschappen”, *T.Not.* 2017/12, (909) 914).

⁵⁰ L. WEYTS, “Een eerste notariële 'tour d'horizon' van de Europese Verordeningen op de Huwelijksvermogensstelsels en geregistreerde partnerschappen”, *T.Not.* 2017/12, (909) 914 – 915.

⁵¹ F. BOUCKAERT, *Notarieel internationaal privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 129. Dit is ook de reden waarom het hof van beroep te Antwerpen in de onderhavige zaak art. 1208, § 4 Ger.W. afwees. Art. 1208, § 4 Ger.W. functioneert niet als autonome bevoegdheids- of rechtsmachtsregel, maar als interne procedurele bepaling (S. BERTE, “De internationale bevoegdheid van de Belgische notaris onbegrensd?”, *Notamus* 2017, nr. 2, (86) 92).

⁵² S. PFEIFF, “La nouvelle réglementation européenne relative aux régimes matrimoniaux. Etude des règles de compétence et de conflit de lois” in N. DANDOY, Y.-H. LELEU, S. PFEIFF, A.-C. VAN GYSEL, *États généraux du droit de la famille III*, Limal, Anthemis, 2018, (127) 149.

Wat betreft de vereffening kunnen de Belgische rechter en notaris wel nog altijd rekening blijven houden met deze goederen om de rechten van de partijen vast te stellen.⁵³

17. Opsplitsing is niet per se nadelig – De opsplitsing is niet zo contra-intuïtief als ze op het eerste zicht lijkt. Zelfs als er wordt voorzien in een eenheid van bevoegdheid, kunnen de partijen zelf verzoeken om de procedure voor de onroerende goederen op te splitsen. Er is immers zowel een opsplitsingsmogelijkheid op het niveau van rechtsmacht (randnr.15) als op intern procedureel vlak (randnr. 16). Daarnaast biedt de opsplitsing ook voordelen op het vlak van tegenwerpelijheid en vermijdt het parallelle procedures (randnr.14).

3. Toepassing op het voorbeeld

18. Voor verdelingen is de rechter bevoegd waar de onroerende goederen gelegen zijn – De *verdeling* van een onverdeeldheid moet door de *Komu v. Komu* rechtspraak worden voorgelegd aan de rechter waar de onroerende goederen gelegen zijn. De verdeling zorgt dat de mede-eigendom wordt omgezet in volle eigendom en kent aan elke deelgenoot zijn aandeel, dat is vastgesteld in de vereffening, toe.⁵⁴ De declaratieve werking van de verdeling (art. 883 BW) heeft tot gevolg dat de verdeling een toestand creëert die geacht wordt retroactief de rechtsverhouding tussen de deelgenoten te zijn geweest.⁵⁵ Dit gevolg is ook een reden waarom het Hof van Justitie in *Komu v. Komu* besloten heeft om de uitonverdeeldheidtredding te beschouwen als een zakelijk recht.⁵⁶ De feitelijke samenwoners uit het geannoteerde arrest van het hof van beroep te Antwerpen moeten voor de uitonverdeeldheidtredding verschijnen voor de Franse rechter wat betreft hun onroerend goed in Frankrijk.

19. Bevoegdheid voor de vereffening – De vereffening valt daarentegen niet onder art. 24 Brussel *Ibis*. De vereffening gaat de verdeling vooraf en zorgt dat de rechten van de deelgenoten in onverdeeldheid vastgesteld worden om zo het aandeel van elke deelgenoot te bepalen. De notaris kan in zijn notariële akte onroerende goederen opnemen gelegen in het buitenland, ook al heeft de notaris niet de mogelijkheid om over te gaan tot de verdeling ervan. Het gevolg is dat voor de vereffening de onroerende goederen in het buitenland onderworpen zijn aan hetzelfde regime als de andere goederen in de akte. Dit zorgt voor rechtszekerheid, evenwicht en stabiliteit van de rechten van de partijen.⁵⁷ Gelet op de tegenwerpelijheidsvereisten (*infra* randnr. 27 e.v.) is het aan te raden om beroep te doen op een buitenlandse openbare instantie.

C. Onroerende goederen in een niet-EU staat

1. Woonplaats verweerder EU lidstaat

20. Geen oplossing door het Hof van Justitie – Het Hof van Justitie heeft zich nog niet uitgesproken over de situatie waar een partner die feitelijk samenwoont in de EU gedagvaard wordt met betrekking tot een onroerend goed dat gelegen is buiten de 31 staten die vallen onder het territoriaal toepassingsgebied van Brussel *Ibis* en het Verdrag van Lugano.⁵⁸ Het gaat bijvoorbeeld over feitelijke

⁵³ J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 156 - 157, nr. 103; J.-L. VAN BOXSTAEL en C. DE BOE, "Aspects internationaux de la liquidation-partage" in COMMISSION BARREAU NOTARIAT LIEGE, *Questions particulières en matière de partage judiciaire*, Limal, Anthemis, 2016, (185) 207 - 209.

⁵⁴ T. VAN SINAY, *Handboek gerechtelijke verdeling*, Gent, Larcier, 2010, 1 - 2.

⁵⁵ V. SAGAERT, *Goederenrecht in Beginselen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2014, 292.

⁵⁶ Hof van Justitie 17 december 2015, C-605/14, *Komu v. Komu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:833, par. 28 - 29.

⁵⁷ J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 149, nr. 94.

⁵⁸ Zie randnr. 3 voetnoten 7 en 8.

samenwoners die allebei hun woonplaats in België hebben, maar een huis in Turkije of Marokko in onverdeeldheid bezitten. De vraag naar de bevoegde rechter stelt zich ook hier en in het bijzonder wanneer een gerecht van een staat bij de Brussel *Ibis* en het Verdrag van Lugano wordt gevat.

21. De (omstreden) reflex-werking van art. 24 Brussel *Ibis* – In principe is art. 24, 1° Brussel *Ibis* enkel van toepassing als er een aanknopingspunt is met een staat die onder het territoriaal toepassingsgebied van Brussel *Ibis* en het Verdrag van Lugano valt.⁵⁹ In dit geval is het aanknopingspunt de plaats waar het onroerend gelegen is. Een oplossing bestaat er uit om art. 24 Brussel *Ibis* toch (onrechtstreeks) toe te passen, ook al liggen de onroerende goederen in een derde staat. Dit wordt de reflex-werking genoemd.⁶⁰ Hierdoor wijzen de gerechten die bijvoorbeeld bevoegd zijn o.g.v. de woonplaats van de verweerder (art. 4 Brussel *Ibis*) hun bevoegdheid af gelet op het exclusief karakter van art. 24 Brussel *Ibis*. M.a.w. het toepassingsgebied van art. 24 Brussel *Ibis* wordt uitgebreid en bijgevolg hebben de gerechten in derde staten de exclusieve bevoegdheid. De toepassing van de reflex-werking is echter omstreden en niet algemeen aanvaard in de rechtsleer.⁶¹

22. *Lis alibi pendens* en de reflex-werking – Considerans 24 en art. 33 Brussel *Ibis* voeren de *lis alibi pendens*⁶² regel in. De *lis alibi pendens* regel laat een rechter, die bevoegd is op grond van art. 4, 7, 8 of 9 Brussel *Ibis* (bijvoorbeeld wegens de woonplaats van de verweerder), toe om zijn zaak aan te houden als de rechter in een derde staat voor hetzelfde geschil al is gevat.⁶³ Dit kan enkel op voorwaarde dat de uitspraak van de derde staat kan worden erkend (wat een vraag van nationaal recht is) en in het kader van een goede rechtsbedeling (art. 33 Brussel *Ibis*). Considerans 24 Brussel *Ibis* verduidelijkt wat een “goede rechtsbedeling” inhoudt: “*Die beoordeling kan tevens een overweging van de vraag omvatten of het gerecht van de derde staat in een bepaalde zaak exclusief bevoegd is in omstandigheden waarin een gerecht van een lidstaat exclusief bevoegd zou zijn.*” Wanneer de derde staat zich bevoegd verklaart op grond van een exclusieve bevoegdheid, is de toepassing van de *lis alibi pendens* regel des te waarschijnlijker. Deze toepassing toont gelijkenissen met de reflex-werking en zou de toepassing van de (betwiste) reflex-werking kunnen ondersteunen. De reflex-werking gaat echter verder dan de *lis alibi pendens* regel, omdat ze niet vereist dat er al een geschil hangende is in een derde staat. Bovendien wordt de reflex-werking niet getoetst aan het criterium van goede rechtsbedeling. De toepassing van de reflex-werking ligt ook in de lijn met de doelstelling van art. 24

⁵⁹ Art. 24, 1° Brussel *Ibis* bepaalt uitdrukkelijk: “*voor zakelijke rechten op en huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen: de gerechten van de lidstaat waar het onroerend goed gelegen is.*”

⁶⁰ A. NUYS, “La théorie de l’effet réflexe” in G. LEVAL en M. STORME (eds.), *Het Europees gerechtelijke recht en procesrecht*, Brugge, die Keure, 2003, (73) 74. De term “reflex” betekent dat de regels van Brussel *Ibis* gespiegeld worden op situaties waar er zowel in derde staten als in lidstaten aanknopingspunten zijn (G. VAN CALSTER, o.c., 87 en 182).

⁶¹ Zie A. NUYS, “La théorie de l’effet réflexe” in G. LEVAL en M. STORME (eds.), *Het Europees gerechtelijke recht en procesrecht*, Brugge, die Keure, 2003, (73) 76 – 77 voor de meerderheid van de auteurs die aanhanger zijn van de toepassing van de reflex-werking. Op het eerste zicht is de reflex-werking volgens het rapport bij het verdrag van Lugano niet mogelijk (Rapport van de heren P. Jenard en G. Möller betreffende het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, gedaan te Lugano op 16 september 1988, *Pb.L.* 28 juli 1990, C-189, p. 76, nr. 54). NUYS toont echter aan dat de stelling in dat rapport niet onverenigbaar is met de reflex-werking (A. NUYS, “La théorie de l’effet réflexe” in G. LEVAL en M. STORME (eds.), *Het Europees gerechtelijke recht en procesrecht*, Brugge, die Keure, 2003, (73) 86 – 89). Zie daarnaast ook P. MANKOWSKI en U. MAGNUS, *European Commentaries on Private International Law - Brussel Ibis Regulation*, Keulen, Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016, 562 en B. DE GROOTE, “Verdragen van San Sebastian en Lugano in werking in België: het internationaal procesrecht grondig gereviseerd”, *TPR* 1997, (1937) 2010, voetnoot 204.

⁶² Deze *lis alibi pendens* regel vereist wel dat de vordering al aanhangig is in een derde land. De *lis alibi pendens* regel laat minder manoeuvreerruimte aan rechters en mag niet verward worden met *forum non conveniens*. *Forum non conveniens* wordt niet aanvaard door het Hof van Justitie. De hoofddoelstelling van het oude EEX-verdrag, wat nu Brussel *Ibis* is, wordt niet volledig gewaarborgd als *forum non conveniens* toegelaten zou worden. Dit ondergraaft te veel de rechtszekerheid (Hof van Justitie 1 maart 2005, C-281/02, *Owusu*, ECLI:EU:C:2005:120, par. 38, 41 en 43).

⁶³ Art. 33 Brussel *Ibis* spreekt over (i) dezelfde partijen, (ii) hetzelfde onderwerp en (iii) dezelfde oorzaak. Zie hiervoor: T. KRUGER, “Parallele procedures” in T. KRUGER en B. ALLEMEERSCH (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Mortsels, Intersentia, 2015, (207) 212-213.

Brussel *Ibis*.⁶⁴ Het is echter afwachten op een beslissing van het Hof van Justitie om te weten of het Hof van Justitie de betwiste reflex-werking honoreert.

23. Niet-exclusieve karakter Brussel *Ibis* als het aanknopingspunt buiten het territoriale toepassingsgebied valt – Een andere oplossing⁶⁵ bestaat erin Brussel *Ibis* enkel toe te passen als de aanknopingsfactor die de bevoegdheid bepaalt een band heeft met een staat onder Brussel *Ibis*.⁶⁶ Als het onroerend goed gelegen is in een derde staat kan een rechter zich niet bevoegd verklaren o.g.v. art. 24 Brussel *Ibis*. Het is in dit geval wel mogelijk dat een rechter van een lidstaat bevoegd is op grond van andere aanknopingsfactoren, bijvoorbeeld de woonplaats van de verweerder in art. 4 Brussel *Ibis*. Zo kan de Belgische rechter kennis nemen van het geschil als de verweerder woonplaats heeft in België, ook al is het onroerend goed in Turkije gelegen.⁶⁷ Deze oplossing is mogelijk omdat art. 27 Brussel *Ibis* niet van toepassing is als de exclusieve bevoegdheid in een derde staat gelegen is.⁶⁸ Deze oplossing valt echter niet aan te raden omdat ze de doelstelling van art. 24 Brussel *Ibis* miskent.

24. Toegepast op het voorbeeld van feitelijke samenwoners – De Belgische rechter die gevat wordt door een koppel met woonplaats in België, om uitspraak te doen over een onroerend goed in onverdeeldheid gelegen in een derde staat, kan zich bevoegd verklaren o.g.v. de woonplaats van de verweerder (art. 4 Brussel *Ibis*). De Belgische rechter zou echter zijn bevoegdheid o.g.v. art. 4 Brussel *Ibis* best aanhouden als de rechter in een derde staat al gevat is (*lis alibi pendens* regel in art. 33 Brussel *Ibis* in combinatie met de reflex-werking). Als de feitelijke samenwoners het geschil niet aanhangig maken in een gerecht van een derde staat, kan de Belgische rechter zijn bevoegdheid ook afwijzen ((omstreden) reflex-werking van art. 24 Brussel *Ibis*).

2. Woonplaats verweerder niet-EU lidstaat

25. Nationale IPR regels zijn van toepassing – Wat als de verweerder van het feitelijk samenwonend koppel zijn woonplaats niet heeft in een staat onder Brussel *Ibis* en het onroerend goed in onverdeeldheid gelegen is in een derde staat? Als de verweerder zijn woonplaats in een derde staat heeft, bepaalt het recht van de lidstaat waar de zaak aanhangig wordt gemaakt de bevoegdheid.⁶⁹ De Belgische rechter die gevat wordt door de eiser met woonplaats in België gaat eerst zijn bevoegdheid moeten nagaan. De Belgische rechter past hiervoor zijn eigen bevoegdheidsregels toe. Aangezien Brussel *Ibis* deel uitmaakt van het intern internationaal privaatrecht, gaat de rechter art. 6 Brussel *Ibis* moeten toepassen.⁷⁰ Art. 6 Brussel *Ibis* verwijst op zijn beurt naar het nationale recht. De Belgische rechter gaat dan het WIPR moeten toepassen. De Belgische rechter kan dan zijn bevoegdheid bijvoorbeeld koppelen aan art. 6 WIPR, onderling akkoord van de partijen, of art. 11 WIPR, *forum necessitatis*.

⁶⁴ Zie *Komu v. Komu* in randnr. 9 e.v.

⁶⁵ Zie voetnoot 61 voor een overzicht van auteurs die voorstander zijn van deze oplossing.

⁶⁶ Considerans 9 Brussel *Ibis*.

⁶⁷ B. DE GROOTE, "Commentaar bij art. 22 (1) EEX-Verordening" in *Comm.Ger.*, afl. 61, Mechelen, Kluwer, 2004, (211) 216.

⁶⁸ P. MANKOWSKI en U. MAGNUS, *European Commentaries on Private International Law - Brussel Ibis Regulation*, Keulen, Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016, 563.

⁶⁹ B. DE GROOTE, "Commentaar bij art. 4 EEX-Verordening" in *Comm.Ger.*, afl. 57, Mechelen, Kluwer, 2003, (125) 128.

⁷⁰ De uitsluitingsgrond is niet van toepassing en dus blijft Brussel *Ibis* spelen.

D. Tegenwerpelijkheid & de minnelijke verdeling

26. Minnelijke vereffening & verdeling – Wat als het koppel dat in België feitelijk samenwoonde akkoord is om uitoonverdeeldheid te treden met betrekking tot al de goederen in mede-eigendom? Dan kunnen ze een Belgische notaris verzoeken om hier akte van te nemen.⁷¹ De tegenwerpelijkheid van deze akte met betrekking tot de goederen in het buitenland kan desgevallend de medewerking van buitenlandse instanties vereisen.

27. Staat waar het onroerend goed gelegen is, is bevoegd voor de tegenwerpelijkheid – Wat betreft de tegenwerpelijkheid en doorhaling van zakelijke rechten speelt de regel *auctor regit actum*. De tegenwerpelijkheid functioneert volgens het recht van de staat die de openbare dienst organiseert. Zo zijn in elk land de registers die zorgen voor de publiciteit van onroerende goederen (bijv. in België de hypotheekregisters) onderworpen aan het recht van de lokale wetgeving.⁷²

28. Buitenlandse notariële akte voor onroerende goederen in België – Elke akte betreffende onroerende goederen in België is voor de tegenwerpelijkheid onderworpen aan de Belgische hypotheekwet. Een Franse notariële akte moet in de Belgische hypotheekregisters worden overgeschreven om tegenwerpelijk te zijn. Bijgevolg moet de Franse notariële akte voldoen aan de voorwaarden in de Belgische hypotheekwet wil deze overgeschreven worden. Hetzelfde geldt voor buitenlandse notariële volmachten die moeten worden overgeschreven. Wanneer een buitenlandse notariële volmacht volgens het plaatselijke recht een onderhandse volmacht is (zoals bijvoorbeeld volmachten in Frankrijk), vloeit de authenticatie voort uit de aanhechting als bijlage bij de Belgische notariële akte, zonder dat de buitenlandse volmacht een authentieke vorm moet aannemen.⁷³

29. Belgische notariële akte voor een onroerend goed in Frankrijk of Nederland – Een Belgische notaris met een akte van verdeling betreffende een onroerend goed gelegen in Frankrijk gaat op zijn beurt aan de Franse wet moeten voldoen om de akte tegenwerpelijk te maken aan derden. Op grond van art. 710-1 van het Frans Burgerlijk Wetboek hebben enkel Franse notariële akten toegang tot de publieke registers (*publicité foncière*). De neerlegging onder de minuten van een Franse notaris van een uittreksel van een Belgische akte volstaat dus niet. De overeenkomst in de Belgische notariële akte moet worden herhaald in een Franse notariële akte die op zijn beurt kan worden gepubliceerd.⁷⁴ De partijen kunnen elkaar een wederzijdse volmacht verlenen om de overeenkomst te herhalen voor een Franse notaris. Dezelfde situatie doet zich voor als het gaat om een onroerend goed gelegen in Nederland (art. 3:31 Nederlands Burgerlijk Wetboek). Deze vereisten voor de tegenwerpelijkheid zijn echter facultatief aangezien zij niet de geldigheid van de akte naar Belgisch recht aantast, maar enkel de doeltreffendheid ervan in het buitenland.⁷⁵

30. Tegenwerpelijkheid in het kader van Verordeningen 2016/1103 en 2016/1104 – Zelfs na 29 januari 2019 in geval van gehuwden (Verordening 2016/1103) en wettelijke samenwoners (Verordening 2016/1104) zijn de voorwaarden voor de inschrijving in een openbaar register onderworpen aan het recht van de Lidstaat waar het register wordt gehouden (art. 1.2.h van beide

⁷¹ J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 149 - 150, nr. 94; S. BERTE, "De internationale bevoegdheid van de Belgische notaris onbegrensd?", *Notamus* 2017, nr. 2, (86) 87.

⁷² J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 199 - 200, nr. 167; S. BERTE, "De internationale bevoegdheid van de Belgische notaris onbegrensd?", *Notamus* 2017, nr. 2, (86) 90. Zie ook consideransen 27 & 28 van Verordening 2016/1103.

⁷³ J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 199 - 200, nr. 167. Normaal zouden (buitenlandse) volmachten authentiek moeten zijn om overgeschreven te worden in de Belgische hypotheekregisters (art. 2, eerste alinea en art. 76, tweede alinea Hyp.W.). Deze authentieke vorm is ook van toepassing als het land waar de akte is opgesteld deze authenticiteitsvereiste niet stelt. Deze regel is in strijd met de traditionele regel van *locus regit actum* dat de vorm van de rechtshandelingen onderwerpt aan het recht van het land waar de akte is opgesteld. Art. 11, §5 Rome I waarborgt de afwijking van deze traditionele regel.

⁷⁴ VAN BOXSTAEL stelt deze vereiste in vraag (J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 199 - 200, nr. 167).

⁷⁵ J.-L. VAN BOXSTAEL, *o.c.*, 149 - 150, nr. 94; S. BERTE, "De internationale bevoegdheid van de Belgische notaris onbegrensd?", *Notamus* 2017, nr. 2, (86) 91.

Verordeningen). Dit betreft zowel de voorwaarden als de wijze van overschrijving, alsook welke instantie (bijv. kadaster of notaris) moet nagaan of de akte die ter overschrijving wordt aangeboden alle noodzakelijke informatie bevat.⁷⁶ Hetzelfde geldt wat betreft de rechtsgevolgen van de overschrijving.⁷⁷

31. Toepassing van de tegenwerpelijke in het voorbeeld – Wat met de tegenwerpelijke van de uitonverdeeldheidtreiding? Het is aan te raden om voor onroerende goederen een beroep te doen op de buitenlandse openbare instanties waar het onroerend goed gelegen is.⁷⁸ Zelfs als het gaat om een onroerend goed in het buitenland waarvan alle partijen Belg zijn en in België verblijven.⁷⁹ Zowel in het geval als het koppel gehuwd, wettelijk samenwonend of feitelijk samenwonend is, gaat een beroep op een buitenlandse instantie nodig zijn voor de tegenwerpelijke.

⁷⁶ Considerans 27 Verordening 2016/1103 en Verordening 2016/1104; L. WEYTS, "Een eerste notariële 'tour d'horizon' van de Europese Verordeningen op de Huwelijksvermogensstelsels en geregistreerde partnerschappen", *T.Not.* 2017/12, (909) 915.

⁷⁷ Considerans 28 Verordening 2016/1103 en Verordening 2016/1104.

⁷⁸ S. BERTE, "De internationale bevoegdheid van de Belgische notaris onbegrensd?", *Notamus* 2017, nr. 2, (86) 90.

⁷⁹ J.-L. VAN BOXSTAEL en M. VERWILGHEN, "La vente immobilière dans les relations internationales" in KFBN (ed.), *Internationale contractuele relaties – De rol van de notaris*, 1995, Antwerpen, Maklu, (263) 318; E. VAN HOVE, "De vereffening en verdeling van erfgoederen in België en in het buitenland" in KFBN (ed.), *Ik erf in het buitenland*, Brussel, 1984, (119) 123.

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Regelgeving / Réglementation

1. Europese Verordening schaft de legalisatie af voor bepaalde openbare documenten

[Verordening \(EU\) 2016/1191](#) van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 inzake de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012.

De verordening schaft de legalisatie of apostille af voor openbare documenten en hun voor eensluidend gewaarmerkte afschriften die afgeleverd worden door de autoriteiten van één lidstaat en die bestemd zijn voor de autoriteiten van een andere lidstaat. Artikel 2 bepaalt dat de verordening van toepassing is op openbare documenten waarvan de belangrijkste doelstelling bestaat in het vaststellen van één of meer van de volgende feiten: geboorte, in leven zijn, overlijden, naam, huwelijk, echtscheiding, (ontbinding van een) geregistreerd partnerschap, afstamming, adoptie, woon- en/of verblijfplaats, nationaliteit en/of afwezigheid van een strafblad. De verordening is onder andere niet van toepassing op openbare documenten die door de autoriteiten van een derde land werden afgegeven. Daarnaast voert de verordening Europese meertalige formulieren in die gelden als vertaalhulp en gehecht worden aan het originele openbare document (artikel 8). Doel van deze verordening is het bevorderen van het vrij verkeer van personen door de bestaande administratieve formaliteiten tussen de verschillende lidstaten te vereenvoudigen.

Deze verordening is in werking getreden op 16 februari 2019.

Un règlement européen supprime la légalisation pour certains documents publics

[Règlement \(UE\) 2016/1191](#) du Parlement européen et du Conseil du 6 juillet 2016 visant à favoriser la libre circulation des citoyens en simplifiant les conditions de présentation de certains documents publics dans l'Union européenne, et modifiant le règlement (UE) n° 1024/2012.

Le règlement abolit la légalisation ou l'apostille pour les documents publics et leurs copies certifiées conformes qui sont délivrés par les autorités d'un État membre et qui doivent être présentées aux autorités d'un autre État membre. L'article 2 du Règlement prévoit qu'il s'applique aux documents publics dont la finalité première est d'établir l'un ou plusieurs des faits suivants : la naissance, le fait d'être en vie, le décès, le nom, le mariage, le divorce, le partenariat enregistré, la dissolution du partenariat enregistré, la filiation, l'adoption, le domicile et/ou la résidence, la nationalité et/ou l'absence de casier judiciaire. Le règlement ne s'applique pas notamment aux documents publics délivrés par les autorités d'un pays tiers. En outre, le règlement introduit des formulaires types multilingues européen qui sont utilisés en tant qu'aide à la traduction et sont joints aux documents publics originaux (article 8). Le but de ce règlement est de favoriser la libre circulation des citoyens de l'Union en simplifiant les conditions administratives actuelles entre les différents États membres.

Ce règlement est entré en vigueur le 16 février 2019.

2. Nieuwe Europese IPR-regels inzake huwelijksvermogensrecht

[Verordening \(EU\) 2016/1103](#) van de Raad van 24 juni 2016 tot uitvoering van de nauwere samenwerking op het gebied van de bevoegdheid, het toepasselijke recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van huwelijksvermogensstelsels.

De verordening kwam tot stand in het kader van de nauwere samenwerking tussen België, Bulgarije, Cyprus, Tsjechië, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Italië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovenië, Finland en Zweden. Het instrument is van toepassing op grensoverschrijdende huwelijksvermogensstelsels en omvat alle IPR-aspecten: rechterlijke bevoegdheid, toepasselijk recht, erkenning of aanvaarding en uitvoerbaarheid en tenuitvoerlegging van beslissingen, authentieke akten en gerechtelijke schikkingen. Het begrip “huwelijksvermogen” wordt onder de verordening autonoom geïnterpreteerd, maar de invulling van het begrip “huwelijk” is overgelaten aan het nationale recht van de lidstaten. De verordening is van toepassing op rechtsvorderingen ingesteld op of na 29 januari 2019 (zie artikel 69). De regels inzake toepasselijk recht zijn van toepassing op huwelijken gesloten op of na 29 januari 2019.

Deze verordening is in werking getreden op 29 januari 2019.

Nouvelles règles européennes de droit international privé relatives aux relations patrimoniales

[Règlement \(UE\) 2016/1103](#) du Conseil du 24 juin 2016 mettant en œuvre une coopération renforcée dans le domaine de la compétence, de la loi applicable, de la reconnaissance et de l'exécution des décisions en matière de régimes matrimoniaux.

Ce Règlement a été adopté dans le cadre d'une coopération renforcée entre la Belgique, la Bulgarie, Chypre, la Tchéquie, l'Allemagne, la Grèce, l'Espagne, la France, la Croatie, l'Italie, le Luxembourg, Malte, les Pays-Bas, l'Autriche, le Portugal, la Slovaquie, la Finlande et la Suède. Le texte est d'application aux situations internationales intéressant les relations matrimoniales et prévoit des règles qui visent toutes les questions de droit international privé : compétence internationale, droit applicable, et reconnaissance, acceptation et exécution des décisions, actes authentiques et transactions judiciaires. Le concept de 'régime matrimonial' doit recevoir dans le cadre du Règlement une interprétation autonome, mais le concept de mariage doit être interprété à la lumière des conceptions des Etats membres. Le règlement est applicable aux actions en justice introduites le ou après le 29 janvier 2019 (art. 69). Les règles de conflit de lois sont applicables aux mariages célébrés à compter du 29 janvier 2019.

Ce règlement est entré en vigueur le 29 janvier 2019.

3. Nieuwe Europese IPR-regels voor de vermogensaspecten van geregistreerd partnerschap

[Verordening \(EU\) 2016/1104](#) van de Raad van 24 juni 2016 tot uitvoering van de nauwere samenwerking op het gebied van de bevoegdheid, het toepasselijke recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen.

Deze verordening is in werking getreden op 29 januari 2019.

Nouvelles règles européennes relatives aux relations patrimoniales des partenariats enregistrés

[Règlement \(UE\) 2016/1104](#) du Conseil du 24 juin 2016 mettant en œuvre une coopération renforcée dans le domaine de la compétence, de la loi applicable, de la reconnaissance et de l'exécution des décisions en matière d'effets patrimoniaux des partenariats enregistrés.

Ce règlement est entré en vigueur le 29 janvier 2019.

4. Verdrag internationale bescherming van volwassenen

[Wet van 10 maart 2019](#) tot tenuitvoerlegging van het Verdrag van 's-Gravenhage van 13 januari 2000 inzake de internationale bescherming van volwassenen.

Deze wet is op 22 maart 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Convention sur la protection internationale des adultes

[Loi du 10 mars 2019](#) de mise en oeuvre de la Convention de La Haye du 13 janvier 2000 sur la protection internationale des adultes.

Cette loi a été publiée le 22 mars 2019 au Moniteur belge.

5. Verdere uitwerking beheerscomité van de Databank Akten Burgerlijke Stand (DABS)

[Koninklijk besluit van 22 februari 2019](#) tot vaststelling van de nadere regels voor de samenstelling en de werking van het beheerscomité van de DABS.

Dit koninklijk besluit is op 1 maart 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Poursuite de la mise en place du comité de gestion de la banque de données des actes de l'état civil (BAEC)

[Arrêté royal du 22 février 2019](#) fixant les modalités de composition et de fonctionnement du comité de gestion de la BAEC.

Cet arrêté royal a été publié le 1 mars 2019 au Moniteur belge.

6. Statuut ambtenaren buitenlandse en consulaire carrière

[Koninklijk besluit van 21 november 2018](#) tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 juli 2016 tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren van de buitenlandse carrière en de consulaire carrière.

Dit koninklijk besluit is op 29 januari 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Statut des agents de la carrière extérieure et consulaire

[Arrêté royal du 21 novembre 2018](#) modifiant l'arrêté royal du 21 juillet 2016 fixant le statut des agents de la carrière extérieure et de la carrière consulaire.

Cet arrêté royal a été publié le 29 janvier 2019 au Moniteur belge.

7. Samenwerkingsakkoord over de implementatie van het Haags Kinderbeschermingsverdrag

[Decreet van 24 januari 2019](#) houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 23 augustus 2018 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de implementatie van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen en van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000.

Dit decreet is op 8 februari 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Accord de coopération relatif à la mise en œuvre de la Convention de La Haye sur la protection des enfants

[Décret du 24 janvier 2019](#) portant assentiment à l'accord de coopération du 23 août 2018 entre l'Etat fédéral, la Communauté flamande, la Communauté française, la Communauté germanophone et la Commission communautaire commune visant à assurer la mise en oeuvre de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants et du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000.

Ce décret a été publié le 8 février 2019 au Moniteur belge.